

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2014/24/EU**2018/EØS/84/55****av 26. februar 2014****om offentlige innkjøp og om oppheving av direktiv 2004/18/EF(*)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 53 nr. 1, artikkel 62 og artikkel 114,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen⁽²⁾,

etter den ordinære regelverksprosessen⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Tildeling av offentlige kontrakter foretatt av eller på vegne av medlemsstatenes myndigheter, skal være i samsvar med prinsippene i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV), særlig prinsippene om fritt varebytte, etableringsadgang og adgang til å yte tjenester samt de prinsippene som er avledet av disse, for eksempel prinsippene om likebehandling, ikke-diskriminering, gjensidig anerkjennelse, forholdsmessighet og innsyn. Når det gjelder offentlige kontrakter over en viss verdi, bør det utarbeides bestemmelser om samordning av nasjonale framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, for å sikre at disse prinsippene får en praktisk virkning og at offentlige innkjøp åpnes for konkurranse.
- 2) Offentlige innkjøp spiller en sentral rolle i Europa 2020-strategien, fastsatt i kommisjonsmeldingen av 3. mars 2010 med tittelen «Europa 2020 — A strategy for smart, sustainable and inclusive growth» («Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst»), som ett av de markedsbaserte virkemidlene som skal brukes til å oppnå smart, bærekraftig og inkluderende vekst og samtidig sikre at offentlige midler

brukes på en mest mulig effektiv måte. For dette formål bør reglene for offentlige innkjøp vedtatt i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF⁽⁴⁾ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF⁽⁵⁾, revideres og moderniseres for å gi en mer effektiv anvendelse av offentlige midler, ved særlig å gjøre det lettere for små og mellomstore bedrifter (SMB-er) å delta ved offentlige innkjøp, og gjøre det mulig for innkjøpere å utnytte offentlige innkjøp på en bedre måte til støtte for felles samfunns mål. Det er også behov for å presisere grunnleggende begreper og prinsipper for å sikre rettssikkerheten og ta hensyn til visse aspekter ved Den europeiske unions domstols faste rettspraksis.

- 3) Ved gjennomføringen av dette direktiv bør det tas hensyn til De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne⁽⁶⁾, særlig i forbindelse med valg av kommunikasjonsmidler, tekniske spesifikasjoner, tildelingskriterier og vilkårene for gjennomføring av en kontrakt.
- 4) De stadig mer forskjelligartede formene for offentlige tiltak har gjort det nødvendig å presisere definisjonen av selve innkjøpsbegrepet, men en slik presisering bør imidlertid ikke utvide virkeområdet for dette direktiv sammenlignet med virkeområdet for direktiv 2004/18/EF. Unionens regler for offentlige innkjøp er ikke ment å skulle omfatte alle former for utbetaling av offentlige midler, men bare utbetalinger til anskaffelse av bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester gjennom en offentlig kontrakt. Det bør presiseres at slike anskaffelser bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester bør omfattes av dette direktiv, uavhengig av om de gjennomføres gjennom kjøp, leasing eller andre kontraktsformer.

Begrepet anskaffelse bør forstås i bred forstand som oppnåelse av fordelene ved de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, men ikke nødvendigvis med krav om overdragelse av eiendomsrett til offentlige oppdragsgivere. Videre hører ren finansiering av virksomhet, særlig gjennom tilskudd,

(*) Denne unionsrettsakten, kunngjort i EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om endring av EØS-avtalens vedlegg XVI (Offentlige innkjøp), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 73 av 16.11.2017, s. 53.

⁽¹⁾ EUT C 191 av 29.6.2012, s. 84.

⁽²⁾ EUT C 391 av 18.12.2012, s. 49.

⁽³⁾ Europaparlamentets holdning av 15. januar 2014 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 11. februar 2014.

⁽⁴⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 1).

⁽⁵⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av offentlige bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om offentlige varekjøp og kontrakter om offentlig tjenesteyting (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 114).

⁽⁶⁾ Godkjent ved rådsbeslutning 2010/48/EF av 26. november 2009 om Det europeiske fellesskaps inngåelse av De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (EUT L 23 av 27.1.2010, s. 35).

som ofte er knyttet til forpliktelsen til å tilbakebetale de mottatte beløpene dersom de ikke brukes til de tilsiktede formålene, ikke inn under virkeområdet til reglene for offentlige innkjøp. På samme måte bør forhold der alle markedsdeltakere som oppfyller visse vilkår, har rett til å utføre en bestemt oppgave uten noen form for utvelgelse, for eksempel brukervalgs- og tjenestekupongordninger, ikke forstås som innkjøp, men som rene godkjenningsordninger (for eksempel lisenser for legemidler eller medisinske tjenester).

5) Det bør bemerkes at ingen bestemmelse i dette direktiv pålegger medlemsstatene noen forpliktelse til å konkurranseutsette eller benytte underleverandører til yting av tjenester som de ønsker å yte selv, eller til å organisere på annen måte enn ved hjelp av offentlige kontrakter i henhold til dette direktiv. Tjenesteyting basert på lover, forskrifter eller arbeidsavtaler bør ikke omfattes. I enkelte medlemsstater kan dette for eksempel være tilfelle for visse administrative og offentlige tjenester, for eksempel utøvende og lovgivende myndigheters tjenester, eller for yting av visse samfunnstjenester, for eksempel utenrikspolitiske eller juridiske tjenester eller trykdeordninger underlagt offentlig forvaltning.

6) Det er også hensiktsmessig å bemerke at dette direktiv ikke bør berøre medlemsstatenes trygdlovgivning. Det bør heller ikke omhandle liberalisering av tjenester av allmenn økonomisk betydning som er forbeholdt offentlige eller private foretak, eller privatisering av offentlige foretak som yter tjenester.

Likeledes bør det bemerkes at medlemsstatene fritt kan organisere yting av lovfestede sosialtjenester eller andre tjenester, for eksempel posttjenester, enten som tjenester av allmenn økonomisk betydning eller som ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse, eller som en kombinasjon av disse. Det er hensiktsmessig å presisere at ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse ikke bør høre inn under dette direktivs virkeområde.

7) Til slutt bør det bemerkes at dette direktiv ikke berører nasjonale, regionale eller lokale myndigheters frihet til i samsvar med unionsretten å definere tjenester av allmenn økonomisk betydning, tjenestenes omfang og egenskapene til tjenesten som skal ytes, herunder eventuelle vilkår for kvaliteten på tjenesten, for å nå målene for den offentlige politikken. Dette direktiv bør heller ikke berøre nasjonale, regionale og lokale myndigheters myndighet til å yte, bestille og finansiere tjenester av allmenn økonomisk betydning i samsvar med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26 om tjenester av allmenn interesse som er vedlagt TEUV og traktaten om Den europeiske union (TEU). Dette direktiv

omhandler dessuten ikke finansiering av tjenester av allmenn økonomisk betydning eller medlemsstatenes støtteordninger, særlig på det sosiale området, i samsvar med Unionens konkurranseregler.

8) En kontrakt bør anses som en offentlig bygge- og anleggskontrakt bare dersom kontraktsgjenstanden spesifikt omfatter utøvelse av de virksomhetene som er oppført i vedlegg II, selv om kontrakten omfatter yting av andre tjenester som er nødvendige for å utøve slik virksomhet. Kontrakter om offentlig tjenesteyting, særlig innen eiendomsforvaltning, kan i visse tilfeller omfatte bygge- og anleggsarbeider. I den grad slike bygge- og anleggsarbeider bare er av underordnet betydning i forhold til kontraktens hovedgjenstand, og er en mulig konsekvens av eller et tillegg til denne, vil imidlertid det faktum at slike arbeider omfattes av kontrakten, ikke føre til at kontrakten om offentlig tjenesteyting klassifiseres som en offentlig bygge- og anleggskontrakt.

I lys av de mange ulike typene offentlige bygge- og anleggskontrakter, bør imidlertid offentlige oppdragsgivere kunne velge separate eller felles kontrakter for utforming og utførelse av arbeid. Dette direktiv har ikke som formål å foreskrive separate eller felles kontraktstildelinger.

9) Oppføringen av bygg som oppfyller kravene angitt av en offentlig oppdragsgiver, krever at den aktuelle oppdragsgiveren har truffet tiltak for å definere hvilken type bygg det dreier seg om, eller i det minste har hatt avgjørende innflytelse på utformingen av det. Hvorvidt entreprenøren utfører hele arbeidet eller deler av det på egen hånd eller på annen måte, bør ikke endre klassifiseringen av kontrakten som en bygge- og anleggskontrakt, så lenge entreprenøren påtar seg en direkte eller indirekte forpliktelse som kan tvangsfullbyrdes, for å sikre at arbeidene vil bli gjennomført.

10) Begrepet «offentlige oppdragsgivere» og særlig «offentligrettslige organer» er behandlet gjentatte ganger i rettspraksis ved Den europeiske unions domstol. For at det skal være klart at den personkretsen som omfattes av dette direktiv, ikke bør endres, er det hensiktsmessig å beholde de definisjonene som domstolen har basert seg på, og å innarbeide et visst antall presiseringer ut fra denne rettspraksis som en nøkkel til å forstå selve definisjonene, uten at det er hensikten å endre den forståelsen av begrepene som er fastlagt i rettspraksis. For dette formål bør det presiseres at et organ som driver virksomhet på normale markedsvilkår, har som mål å oppnå fortjeneste og bærer tap som oppstår i forbindelse med utøvelsen av virksomheten, ikke bør anses som et «offentligrettslig organ», ettersom allmennhetens behov som det er opprettet for å imøtekomme, eller som det har fått i oppgave å imøtekomme, kan anses å være av industriell eller forretningsmessig art.

Tilsvarende er vilkåret som gjelder opprinnelsen til finansieringen av det aktuelle organet, også behandlet i rettspraksis, som har presisert blant annet at finansiering av «størstedelen» betyr av mer enn halvparten, og at en slik finansiering kan omfatte betaling fra brukere som pålegges, beregnes og innkreves i samsvar med offentlig rett.

- 11) Når det gjelder kombinerte kontrakter, bør gjeldende regler bestemmes ut fra kontraktens hovedgjenstand, dersom de forskjellige delene som utgjør kontraktene, ikke objektivt kan skilles fra hverandre. Det bør derfor presiseres hvordan de offentlige oppdragsgiverne skal avgjøre hvorvidt de forskjellige delene kan skilles fra hverandre eller ikke. Slik presisering bør bygge på relevant rettspraksis ved Den europeiske unions domstol.

Avgjørelse bør treffes fra sak til sak, der den offentlige oppdragsgiverens uttrykte eller antatte hensikt om å anse de forskjellige delene som utgjør en kombinert kontrakt som udelelige, ikke bør være tilstrekkelig, men bør underbygges av objektiv dokumentasjon som kan begrunne den og godtgjøre at det er nødvendig å inngå én enkelt kontrakt. Et slikt begrunnet behov for å inngå én enkelt kontrakt kan for eksempel foreligge når det gjelder oppføring av én enkelt bygning, der en del skal brukes direkte av den berørte offentlige oppdragsgiveren, og en annen del skal drives på grunnlag av en konsesjon, for eksempel til parkeringsplasser for allmennheten. Det bør presiseres at behovet for å inngå én enkelt kontrakt kan skyldes årsaker av både teknisk og økonomisk art.

- 12) Når det gjelder kombinerte kontrakter som kan deles opp, står offentlige oppdragsgivere alltid fritt til å tildele separate kontrakter for separate deler av den kombinerte kontrakten, og i slike tilfeller bør de bestemmelsene som gjelder for hver separate del, bestemmes utelukkende med hensyn til den særskilte kontraktens egenskaper. På den annen side, dersom offentlige oppdragsgivere velger å ta med andre elementer i innkjøpet, uavhengig av verdi og uavhengig av hvilke rettsregler de andre elementene ellers ville ha vært omfattet av, bør hovedprinsippet være at dette direktiv fortsatt bør gjelde for hele den kombinerte kontrakten, dersom en kontrakt ville ha blitt tildelt i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv om den hadde blitt tildelt for seg selv.

- 13) Det bør imidlertid fastsettes særlige bestemmelser for kombinerte kontrakter som gjelder forsvars- eller sikkerhetsmessige aspekter, eller deler som ikke hører inn under virkeområdet til TEUV. I slike tilfeller bør det være mulig å unnlate å anvende dette direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet, og at beslutningen om å tildele én enkelt

kontrakt ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv eller europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF⁽¹⁾. Det bør presiseres at offentlige oppdragsgivere ikke bør hindres i å velge å anvende dette direktiv på visse kombinerte kontrakter i stedet for å anvende direktiv 2009/81/EF.

- 14) Det bør presiseres at begrepet «markedsdeltakere» bør tolkes i bred forstand slik at det omfatter personer og/eller enheter som tilbyr seg å utføre arbeider, levere produkter eller yte tjenester på markedet, uavhengig av hvilken juridisk form de har valgt å drive sin virksomhet innenfor. Derfor bør selskaper, filialer, datterselskaper, partnerskap, samvirkeforetak, allmennaksjeselskaper, universiteter, uansett om de er offentlige eller private, og andre former for enheter enn fysiske personer alle høre inn under begrepet markedsdeltaker, uavhengig av om de er «juridiske personer» i enhver sammenheng eller ikke.

- 15) Det bør presiseres at grupper av markedsdeltakere, også når de har gått sammen i en form for midlertidig sammenslutning, kan delta i tildelingsprosesser uten at de må ha en bestemt juridisk form. I den grad det er nødvendig, for eksempel dersom det kreves solidaransvar, kan det stilles krav om en bestemt form dersom slike grupper tildeles kontrakten.

Det bør også presiseres at offentlige oppdragsgivere bør kunne angi uttrykkelig hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kravene til økonomisk og finansiell evne som angitt i dette direktiv, eller kriteriene for teknisk og faglig dyktighet som kreves av markedsdeltakere som deltar på egen hånd.

Dersom kontrakten gjennomføres av en gruppe av markedsdeltakere, kan det være nødvendig å fastsette vilkår som den enkelte deltaker ikke pålegges. Slike vilkår, som bør begrunnes objektivt og være forholdsmessige, kan for eksempel omfatte krav om at det skal utpekes en felles representant eller en hovedpartner i forbindelse med framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, eller krav om opplysninger om gruppens sammensetning.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF av 13. juli 2009 om samordning av framgangsmåtene ved oppdragsgiveres eller offentlige oppdragsgiveres tildeling av visse bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter og tjenestekontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet og om endring av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EUT L 216 av 20.8.2009, s. 76).

- 16) Offentlige oppdragsgivere bør benytte alle de midler de har til rådighet i samsvar med nasjonal rett for å hindre at interessekonflikter fører til forstyrrelser i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter. Dette kan omfatte framgangsmåter for å identifisere, forebygge og avhjelpe interessekonflikter.
- 17) Rådsbeslutning 94/800/EF⁽¹⁾ godkjente særlig WTO-avtalen om offentlige innkjøp («GPA»). Målet med GPA er å etablere en multilateral ramme av avveide rettigheter og plikter i forbindelse med offentlige kontrakter, med sikte på å liberalisere og øke verdenshandelen. For kontrakter som er omfattet av vedlegg 1, 2, 4 og 5 og de generelle merknadene til Den europeiske unions tillegg I til GPA, samt av andre relevante internasjonale avtaler som Unionen er bundet av, bør offentlige oppdragsgivere oppfylle sine forpliktelser i henhold til disse avtalene ved å anvende dette direktiv på markedsdeltakere i tredjestater som har underskrevet avtalene.
- 18) GPA får anvendelse på kontrakter som overstiger visse terskelverdier fastsatt i GPA, og som er uttrykt i spesielle trekkrettigheter. Terskelverdiene som er fastsatt ved dette direktiv, bør tilpasses for å sikre at de tilsvarende motverdien i euro av terskelverdiene fastsatt i GPA. Det bør også fastsettes regelmessig revisjon av terskelverdiene uttrykt i euro slik at de ved hjelp av en rent matematisk beregning kan tilpasses eventuelle svingninger i verdien av euro i forhold til disse spesielle trekkrettighetene. Bortsett fra disse matematiske tilpasningene, bør en økning i terskelverdiene fastsatt i GPA undersøkes ved neste forhandlingsrunde.
- 19) Det bør presiseres at det ved beregning av en kontrakts verdi skal tas hensyn til alle inntekter, uavhengig av om de kommer fra den offentlige oppdragsgiveren eller fra tredjemann. Det bør også presiseres at for å beregne terskelverdiene, bør begrepet om lignende varer forstås som produkter som er beregnet på identisk eller lignende bruk, for eksempel varer som utgjøres av en rekke næringsmidler eller av en rekke kontormøbler. Normalt vil en markedsdeltaker som er aktiv på det berørte feltet, sannsynligvis føre slike varer som en del av sitt normale produktutvalg.
- 20) For å beregne verdien av et gitt innkjøp bør det presiseres at det bare bør være tillatt å basere den beregnede verdien på en oppdeling av innkjøpet dersom dette er objektivt begrunnet. Det kan for eksempel være berettiget å beregne kontraktsverdier for en separat driftsenhet hos den offentlige oppdragsgiveren, for eksempel en skole eller barnehage, forutsatt at den aktuelle enheten er selvstendig ansvarlig for sitt innkjøp. Dette kan antas å være tilfelle dersom den separate driftsenheten selvstendig står for framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter og tar kjøpsbeslutningene, har et eget budsjett til rådighet for de berørte innkjøpene, inngår kontrakten selvstendig og finansierer den fra et budsjett den har til sin rådighet. En oppdeling er ikke begrunnet dersom den offentlige oppdragsgiveren bare organiserer et innkjøp på en desentralisert måte.
- 21) Offentlige kontrakter som tildeles av offentlige oppdragsgivere innenfor vann-, og energiforsyning, transport og posttjenester og som omfattes av virkeområdet for disse virksomhetene, omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU⁽²⁾. Kontrakter som tildeles av offentlige oppdragsgivere i forbindelse med deres drift av tjenester innenfor maritim transport samt kyst- eller elvetransport, omfattes imidlertid av dette direktivs virkeområde.
- 22) Dette direktiv er rettet til medlemsstatene og får ikke anvendelse på innkjøp utført av internasjonale organisasjoner på egne vegne og for egen regning. Det er imidlertid nødvendig å presisere i hvilken grad dette direktiv bør få anvendelse på innkjøp som er underlagt særlige internasjonale regler.
- 23) Ved tildeling av offentlige kontrakter for visse audiovisuelle tjenester og radiotjenester som foretas av tilbydere av medietjenester, bør det tas hensyn til aspekter av kulturell eller sosial betydning som gjør at det ikke bør anvendes innkjøpsregler. Det bør derfor gjøres et unntak for kontrakter om offentlig tjenesteyting som tilbydere av medietjenester selv tildeler, for innkjøp, utvikling, produksjon eller samproduksjon av programmer som er klare til bruk samt andre forberedende tjenester, for eksempel slike som er knyttet til manuskripter eller kunstnerisk framføring som er nødvendig for å gjennomføre programmet. Det bør også presiseres at unntaket bør få samme anvendelse på kringkastingstjenester og bestillingstjenester (ikke-lineære tjenester). Dette unntaket bør imidlertid ikke få anvendelse på levering av teknisk utstyr som er nødvendig for produksjon, samproduksjon og kringkasting av slike programmer.
- 24) Det bør bemerkes at voldgifts- og meglings-tjenester og andre lignende former for alternative tvisteløsninger vanligvis ytes av organer eller personer som er utpekt eller utvalgt på en slik måte at de ikke kan omfattes av innkjøpsregler. Det bør presiseres at dette direktiv ikke får anvendelse på kontrakter om yting av slike tjenester, uansett deres betegnelse i henhold til nasjonal rett.

⁽¹⁾ Rådsbeslutning 94/800/EF av 22. desember 1994 om inngåelse på vegne av Det europeiske fellesskap, på områder som faller inn under dets myndighet, av avtalene som ble oppnådd i Uruguay-rundens multilaterale forhandlinger (1986–1994) (EFT L 336 av 23.12.1994, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester (EUT L 243 av 28.3.2014, s. 243).

- 25) Et visst antall juridiske tjenester ytes av tjenesteytere som er utpekt av en rett eller domstol i en medlemsstat, omfatter advokaters representasjon av klienter i rettergang, skal utføres av notarius publicus eller er knyttet til utøvelsen av offentlig myndighet. Slike juridiske tjenester utføres vanligvis av organer eller enkeltpersoner som er utpekt eller valgt på en måte som ikke kan omfattes av innkjøpsregler, for eksempel utpeking av statsadvokater i visse medlemsstater. Disse juridiske tjenestene bør derfor unntas fra dette direktivs virkeområde.
- 26) Det er hensiktsmessig å presisere at det med begrepet finansielle instrumenter som nevnt i dette direktiv, menes det samme som i annet regelverk for det indre marked, og i lys av den nylige opprettelsen av Det europeiske finansielle stabiliseringsfond og Den europeiske stabiliseringsordning, bør det angis at transaksjoner som gjennomføres med stabiliseringsfondet og stabiliseringsordningen, bør unntas fra dette direktivs virkeområde. Endelig bør det presiseres at lån, uavhengig av om de er tilknyttet utstedelse av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter eller andre operasjoner / annen virksomhet i tilknytning til dette, bør unntas fra dette direktivs virkeområde.
- 27) Det bør bemerkes at artikkel 5 nr. 1 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007⁽¹⁾ uttrykkelig fastsetter at direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF får anvendelse på henholdsvis tjenstekontrakter og kontrakter om offentlig tjenesteyting for offentlig persontransport med buss eller sporvogn, mens forordning (EF) nr. 1370/2007 får anvendelse på konsesjoner for offentlig persontransport med buss eller sporvogn. Videre bør det bemerkes at nevnte forordning fortsatt får anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting og på konsesjoner for offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane. For å klargjøre forholdet mellom dette direktiv og forordning (EF) nr. 1370/2007 bør det uttrykkelig fastsettes at dette direktiv ikke bør få anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting for yting av offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane, og at tildelingen av slike kontrakter fortsatt bør være underlagt nevnte forordning. I den grad forordning (EF) nr. 1370/2007 overlater til nasjonal rett å avvike fra reglene fastsatt i nevnte forordning, bør medlemsstatene kunne fortsette å fastsette i sin nasjonale rett at kontrakter om offentlig tjenesteyting for offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane, skal tildeles gjennom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som er i samsvar med deres generelle regler for offentlige innkjøp.
- 28) Dette direktiv bør ikke få anvendelse på visse nødmeldingstjenester dersom de utføres av ideelle organisasjoner eller sammenslutninger, ettersom slike

organisasjoners egenart vil være vanskelig å beholde dersom tjenesteyterne skulle velges etter framgangsmåtene som angis i dette direktiv. Dette unntaket bør imidlertid ikke strekke seg ut over det som er strengt nødvendig. Det bør derfor angis uttrykkelig at ambulansetjenester for transport av pasienter ikke bør unntas. I den forbindelse er det videre nødvendig å presisere at CPV-gruppe 601 «Landtransporttjenester» ikke omfatter ambulansetjenester, som finnes i CPV-klasse 8514. Det bør derfor presiseres at tjenester som omfattes av CPV-kode 85143000-3, som består utelukkende av ambulansetjenester for transport av pasienter, bør være underlagt særordningen opprettet for samfunnstjenester og andre spesifikke tjenester (den «lette ordningen»). Følgelig ville også kombinerte kontrakter for yting av ambulansetjenester generelt vært underlagt den lette ordningen dersom verdien av ambulansetjenestene for transport av pasienter var større enn verdien av andre ambulansetjenester.

- 29) Det bør bemerkes at dette direktiv får anvendelse bare på offentlige oppdragsgivere i medlemsstatene. Følgelig er ikke politiske partier, ettersom de ikke er offentlige oppdragsgivere, underlagt direktivets bestemmelser. Imidlertid kan politiske partier i enkelte medlemsstater høre inn under begrepet offentligrettslige organer.

Imidlertid er visse tjenester (for eksempel produksjon av film og video i propagandaøyemed) så uløselig knyttet til tjenesteyterens politiske syn når de ytes i forbindelse med en valgkamp, at tjenesteyterne normalt velges ut på en måte som ikke kan reguleres av innkjøpsregler.

Endelig bør det bemerkes at vedtektene til og finansieringen av europeiske politiske partier og europeiske politiske stiftelser er underlagt andre regler enn reglene fastsatt i dette direktiv.

- 30) I visse tilfeller kan en offentlig oppdragsgiver eller en sammenslutning av offentlige oppdragsgivere være den eneste kilden til en bestemt tjeneste, som den har enerett til å yte i henhold til lover og offentliggjorte forskrifter som er forenlige med TEUV. Det bør presiseres at kontrakter om offentlig tjenesteyting kan tildeles til denne offentlige oppdragsgiveren eller sammenslutningen uten at dette direktiv får anvendelse.
- 31) Det er betydelig rettslig usikkerhet med hensyn til i hvor stor grad kontrakter inngått mellom enheter i offentlig sektor bør omfattes av regler for offentlige innkjøp. Relevant rettspraksis ved Den europeiske unions domstol tolkes forskjellig i de forskjellige medlemsstatene og også av de forskjellige offentlige oppdragsgiverne. Det bør derfor presiseres i hvilke tilfeller regler for offentlige innkjøp ikke får anvendelse på kontrakter inngått innenfor offentlig sektor.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007 av 23. oktober 2007 om offentlig persontransport med jernbane og på vei og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1191/69 og 1107/70 (EUT L 315 av 3.12.2007, s. 1).

Prinsippene angitt i relevant rettspraksis ved Den europeiske unions domstol bør være retningsgivende for slik presisering. Det faktum at begge avtaleparter selv er offentlige myndigheter, utelukker ikke i seg selv at innkjøpsreglene får anvendelse. Imidlertid bør anvendelsen av reglene for offentlige innkjøp ikke innskrenke offentlige myndigheters frihet til å utføre de offentlige tjenestene de er pålagt ved å bruke sine egne ressurser, som omfatter muligheten til å samarbeide med andre offentlige myndigheter.

Det bør sikres at unntak for samarbeid mellom myndighetene ikke medfører en konkurransevridning med hensyn til private markedsdeltakere i den grad at det gir en privat tjenesteyter en fordelaktig posisjon i forhold til sine konkurrenter.

- 32) Offentlige kontrakter som er tildelt til kontrollerte juridiske personer, bør ikke omfattes av anvendelsen av framgangsmåtene fastsatt ved dette direktiv, dersom den offentlige oppdragsgiveren utøver en kontroll over den berørte juridiske personen som tilsvarer den kontrollen som den utøver over sine egne avdelinger, forutsatt at den kontrollerte juridiske personen utfører mer enn 80 % av sin virksomhet gjennom utførelsen av oppgaver vedkommende er gitt av den kontrollerende offentlige oppdragsgiveren eller av andre juridiske personer som kontrolleres av denne offentlige oppdragsgiveren, uavhengig av hvem som er mottaker av kontraktsytelsen.

Unntaket bør ikke utvides til å omfatte situasjoner der en privat markedsdeltaker har en direkte interesse i den kontrollerte juridiske personens kapital, ettersom tildeling under slike omstendigheter av en offentlig kontrakt uten konkurranseframgangsmåte ville gi den private markedsdeltakeren med en kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen en utilbørlig fordel i forhold til konkurrentene. I lys av særtrekkene til offentlige organer med obligatorisk medlemskap, for eksempel organisasjoner med ansvar for styringen eller utøvelsen av visse offentlige tjenester, bør dette imidlertid ikke få anvendelse i tilfeller der interessen fra bestemte private markedsdeltakere i kapitalen til den kontrollerte juridiske personen gjøres obligatorisk ved nasjonal lovgivning i samsvar med traktatene, forutsatt at slik kapitalinteresse er ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende og ikke gir en avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personens beslutninger. Det bør videre presiseres at den avgjørende faktoren bare består i den direkte private kapitalinteressen i den kontrollerte juridiske personen. Dersom det foreligger privat kapitalinteresse i den eller de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne, utelukker dette derfor ikke tildeling av offentlige kontrakter til den kontrollerte juridiske personen uten at framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv får anvendelse, ettersom slike kapitalinteresser ikke påvirker konkurransen mellom private markedsdeltakere negativt.

Det bør også presiseres at offentlige oppdragsgivere som offentligrettslige organer, som kan ha privat kapitalinteresse, bør være i stand til å utnytte unntaket for horisontalt samarbeid. Dersom alle andre vilkår i forbindelse med horisontalt samarbeid er oppfylt, bør følgelig unntaket for horisontalt samarbeid utvides til å omfatte slike offentlige oppdragsgivere, dersom kontrakten inngås utelukkende mellom offentlige oppdragsgivere.

- 33) Offentlige oppdragsgivere bør kunne velge å yte sine offentlige tjenester i fellesskap, uten å være forpliktet til å bruke noen bestemt juridisk form. Slikt samarbeid kan omfatte alle typer virksomhet knyttet til tjenesteytingen og utøvelsen av ansvar som de deltakende myndighetene er tildelt eller har påtatt seg, for eksempel lokale eller regionale myndigheters obligatoriske eller frivillige oppgaver eller tjenesteyting som i henhold til offentlig rett er pålagt bestemte organer. Tjenestene som ytes av de forskjellige deltakende myndighetene, trenger ikke nødvendigvis å være identiske, de kan også være utfyllende.

Kontrakter om felles offentlig tjenesteyting bør ikke være underlagt anvendelse av reglene fastsatt i dette direktiv, forutsatt at de inngås utelukkende mellom offentlige oppdragsgivere, at gjennomføringen av dette samarbeidet utelukkende er underlagt hensynet til allmennhetens interesse, og at ingen privat tjenesteyter gis en fordelaktig posisjon i forhold til sine konkurrenter.

For å kunne oppfylle disse vilkårene bør samarbeidet baseres på en samarbeidsmetode. Et slikt samarbeid krever ikke at alle deltakende myndigheter påtar seg utførelsen av kontraktsmessige hovedforpliktelser, så lenge det foreligger forpliktelser om å bidra til felles gjennomføring av den aktuelle offentlige tjenesteytingen. Dessuten bør gjennomføringen av samarbeidet, herunder eventuelle økonomiske overføringer mellom de deltakende offentlige oppdragsgiverne, utelukkende være underlagt hensynet til allmennhetens interesse.

- 34) Det foreligger visse tilfeller der et rettssubjekt, i henhold til de relevante bestemmelsene i nasjonal rett, fungerer som et instrument eller en teknisk instans for bestemte offentlige oppdragsgivere, er forpliktet til å utføre alle ordrer det er gitt av disse offentlige oppdragsgiverne, og ikke har noen innflytelse på vederlaget for ytelsen. Et slikt rent administrativt forhold bør ikke omfattes av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, i lys av at det ikke ligger noen kontrakt til grunn for forholdet.

- 35) Samfinansiering av forsknings- og utviklingsprogrammer fra industrien bør oppmuntres. Det bør følgelig presiseres at dette direktiv får anvendelse bare når det ikke foreligger noen slik samfinansiering, og når resultatene av forsknings- og utviklingsvirksomheten tilfaller den berørte offentlige oppdragsgiveren. Dette bør ikke utelukke muligheten for at tjenesteyteren som har utført slik virksomhet, kan offentliggjøre en rapport om dette, så lenge den offentlige oppdragsgiveren beholder eneretten til å bruke resultatene av forsknings- og utviklingsarbeidet i sin egen virksomhet. Fiktiv deling av resultatene av forsknings- og utviklingsarbeidet eller rent symbolsk deltakelse i betalingen til tjenesteyteren, bør imidlertid ikke hindre at dette direktiv får anvendelse.
- 36) Sysselsetting og ansettelse bidrar til integrering i samfunnet og er viktige ledd i arbeidet for å sikre alle like muligheter. I denne forbindelse kan vernede bedrifter spille en betydelig rolle. Det samme gjelder for andre foretak med et sosialt formål, som har som hovedmål å bidra til sosial og yrkesmessig integrering og reintegrering av personer med nedsatt funksjonsevne og vanskeligstilte personer, for eksempel arbeidsløse, personer som tilhører vanskeligstilte minoriteter eller ellers sosialt marginaliserte grupper. Det er imidlertid mulig at slike bedrifter og virksomheter ikke er i stand til å innhente kontrakter på normale konkurransevilkår. Det bør derfor fastsettes at medlemsstatene bør kunne forbeholde slike bedrifter eller virksomheter retten til å delta i framgangsmåten ved tildeling av offentlige kontrakter eller visse deler av disse, eller forbeholde gjennomføringen av slike kontrakter for programmer for vernede arbeidsplasser.
- 37) Med sikte på en hensiktsmessig integrering av miljømessige, sosiale og arbeidsmarkedsmessige krav i framgangsmåtene ved tildeling av offentlige kontrakter, er det særlig viktig at medlemsstatene og de offentlige oppdragsgiverne treffer relevante tiltak for å sikre oppfyllelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige forpliktelser som gjelder de stedene der bygge- og anleggsarbeid utføres eller tjenesteytingen foregår, og som er resultatet av lover, bestemmelser, forordninger og beslutninger på både nasjonalt plan og unionsplan samt kollektive avtaler, forutsatt at disse reglene og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten. Likeledes bør forpliktelser som følger av internasjonale avtaler som er ratifisert av alle medlemsstatene og oppført i vedlegg X, få anvendelse under gjennomføringen av kontrakten. Dette bør imidlertid ikke på noen måte hindre anvendelse av arbeids- og ansettelsesvilkår som er mer gunstige for arbeidstakerne.
- De relevante tiltakene bør anvendes i samsvar med de grunnleggende prinsippene i unionsretten, særlig med sikte på å sikre likebehandling. Slike relevante tiltak bør anvendes i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF⁽¹⁾ og på en måte som sikrer likebehandling og ikke forskjellsbehandler, verken direkte eller indirekte, markedsdeltakere og arbeidstakere fra andre medlemsstater.
- 38) Tjenestene bør anses for å være ytt på det stedet der de egentlige ytelsene utføres. Når tjenestene ytes på avstand, for eksempel tjenester som ytes av telefon-sentre, bør disse tjenestene anses å være ytt på det stedet der de utføres, uansett hvilke steder og medlemsstater tjenestene er rettet mot.
- 39) De relevante forpliktelsene kan gjenspeiles i kontraktsvilkårene. Det bør også være mulig å ta med i offentlige kontrakter klausuler som sikrer at kollektive avtaler i samsvar med unionsretten overholdes. Manglende oppfyllelse av de relevante forpliktelsene kan anses som en alvorlig forsømmelse fra den berørte markedsdeltakerens side, og kan medføre at markedsdeltakeren utelukkes fra framgangsmåten ved tildeling av en offentlig kontrakt.
- 40) Kontroll med overholdelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige bestemmelser bør foretas på de relevante trinnene i framgangsmåten ved tildeling av offentlige kontrakter, ved anvendelse av de allmenne prinsippene for valg av deltakere og tildeling av kontrakter, ved anvendelse av utelukkelseskriterier og ved anvendelse av bestemmelsene vedrørende unormalt lave anbud. Den nødvendige kontrollen for dette formål bør foretas i samsvar med de relevante bestemmelsene i dette direktiv, særlig bestemmelsene om dokumentasjon og egenerklæringer.
- 41) Ingen bestemmelse i dette direktiv er til hinder for å pålegge eller gjennomføre tiltak som er nødvendige for å beskytte offentlig orden, offentlig moral, offentlig sikkerhet, helse, menneskers og dyrs liv eller plantehelse eller andre miljøtiltak, særlig med sikte på en bærekraftig utvikling, forutsatt at disse tiltakene er i samsvar med TEUV.
- 42) Det er stort behov for å gi offentlige oppdragsgivere større fleksibilitet til å velge en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter der det fastsettes mulighet for forhandlinger. En økt bruk av slike framgangsmåter vil sannsynligvis også gi mer handel på tvers av landegrensene, ettersom evalueringen har vist at kontrakter som er tildelt etter en framgangsmåte med forhandling med forhåndskunngjøring, har en særlig høy gjennomføringsgrad i forbindelse med anbud på tvers av landegrensene. Medlemsstatene bør kunne legge til rette for bruk av konkurranseframgangsmåte med forhandling eller konkurransedialog i forskjellige situasjoner der åpen eller begrenset anbuds konkurranse uten forhandlinger sannsynligvis ikke vil gi et tilfredsstillende resultat for det offentlige innkjøpet. Det bør bemerkes at bruken av konkurransedialog har økt vesentlig med hensyn til kontraktsverdi i løpet av de siste årene. Den

(¹) Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF av 16. desember 1996 om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting (EUT L 18 av 21.1.1997, s. 1).

har vist seg å være til nytte i tilfeller der de offentlige oppdragsgiverne ikke klarer å definere hvordan deres behov skal oppfylles eller vurdere hva markedet kan tilby når det gjelder tekniske, økonomiske eller juridiske løsninger. Denne situasjonen kan særlig oppstå ved nyskapende prosjekter, gjennomføring av viktige integrerte prosjekter vedrørende infrastruktur for transport, store datanettverk eller prosjekter som omfatter kompleks og strukturert finansiering. Dersom det er relevant, bør offentlige oppdragsgivere oppmuntres til å utnevne en prosjektleder som skal sikre godt samarbeid mellom markedsdeltakerne og den offentlige oppdragsgiveren under tildelingsprosessen.

- 43) For kontrakter for bygge- og anleggsarbeider omfatter slike situasjoner bygge- og anleggsarbeider som ikke er standardbygninger, eller situasjoner der bygge- og anleggsarbeidene omfatter utforming eller nyskapende løsninger. For tjenester eller varer der det kreves tilpassing eller utformingsarbeid, vil sannsynligvis bruk av en konkurranseframgangsmåte med forhandling eller konkurransedialog være av nytte. Slik tilpassing eller slikt utformingsarbeid er særlig nødvendig når det gjelder komplekse kjøp som teknisk avanserte produkter, intellektuelle tjenester som for eksempel enkelte konsulenttjenester, arkitektoniske tjenester eller ingeniørtjenester, eller store prosjekter innen informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). I slike tilfeller kan forhandlinger være nødvendig for å sikre at den aktuelle varen eller tjenesten er i samsvar med den offentlige oppdragsgiverens behov. Når det gjelder kommersielle tjenester eller hyllevarer som kan leveres av mange forskjellige aktører på markedet, bør konkurranseframgangsmåten med forhandling og konkurransedialog ikke brukes.
- 44) Konkurranseframgangsmåten med forhandling bør også kunne brukes i tilfeller der en åpen eller begrenset anbudskonkurranse ga bare uregelmessige eller uakseptable anbud. I slike tilfeller bør offentlige oppdragsgiverne kunne gjennomføre forhandlinger med et mål om å oppnå regelmessige og akseptable anbud.
- 45) Konkurranseframgangsmåten med forhandling bør ledsages av tilstrekkelig vern som sikrer at prinsippene om likebehandling og innsyn overholdes. Særlig bør offentlige oppdragsgivere på forhånd angi hvilke minstekrav som kjennetegner innkjøpets art og som ikke bør endres i forhandlingene. Tildelingskriteriene og hvordan de vektlegges, bør ikke endres i løpet av framgangsmåten og ikke være gjenstand for forhandlinger, for å sikre at alle markedsdeltakere behandles likt. Målet med forhandlinger bør være å forbedre tilbudene for å gjøre det mulig for offentlige oppdragsgivere å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester som er perfekt tilpasset deres særlige behov. Forhandlingene kan berøre alle egenskaper ved innkjøpte bygge- og anleggsarbeider, kjøp og tjenester, herunder for eksempel kvalitet, mengder, handelsklausuler samt sosiale, miljømessige og nyskapende aspekter, forutsatt at de ikke utgjør minstekrav.

Det bør presiseres at minstekravene som skal fastsettes av den offentlige oppdragsgiveren, er de vilkårene og egenskapene (særlig fysiske, funksjonelle og juridiske) som ethvert anbud bør oppfylle eller ha for at den offentlige oppdragsgiveren skal kunne tildele kontrakten i samsvar med de valgte tildelingskriteriene. For å sikre innsyn og sporbarhet i prosessen, bør alle trinn behørig dokumenteres. Videre bør alle anbud gjennom hele framgangsmåten leveres skriftlig.

- 46) Offentlige oppdragsgivere bør ha tillatelse til å forkorte visse frister som gjelder åpne og begrensede anbudskonkurranser og konkurranseframgangsmåter med forhandling, dersom de aktuelle fristene ikke kan overholdes på grunn av en hastesituasjon som de offentlige oppdragsgiverne behørig bør begrunne. Det bør presiseres at dette ikke trenger å være en tvingende grunn forårsaket av begivenheter som den offentlige oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives.
- 47) Forskning og innovasjon, herunder miljøinnovasjon og sosial nyskaping, er blant de viktigste driverne av framtidig vekst og er satt i sentrum for Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst. Offentlige myndigheter bør gjøre best mulig strategisk bruk av offentlige innkjøp for å fremme nyskaping. Kjøp av nyskapende produkter, bygge- og anleggsarbeider og tjenester spiller en viktig rolle i arbeidet med å øke effektiviteten og kvaliteten i offentlig tjenesteyting, samtidig som viktige samfunnsmessige utfordringer håndteres. Det bidrar til å få mest mulig verdi ut av offentlige midler samt bredere økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig nytte med hensyn til å skape nye ideer, omskape disse til nyskapende produkter og tjenester og derigjennom fremme bærekraftig økonomisk vekst.

Det bør bemerkes at det er skissert en rekke innkjøpsmodeller i kommisjonsmeldingen av 14. desember 2007 med tittelen «Pre-commercial Procurement: Driving innovation to ensure sustainable high quality public services in Europe» (førkommersielle innkjøp: økt nyskaping for å sikre bærekraftig høy kvalitet i offentlig tjenesteyting i Europa), som omhandler innkjøp av de forsknings- og utviklingstjenestene som ikke hører inn under dette direktivs virkeområde. Disse modellene vil fortsatt være tilgjengelige, men dette direktiv bør også bidra til å forenkle offentlige innkjøp av nyskapende løsninger og hjelpe medlemsstatene med å nå målene for nyskaping i EU («Innovation Union»).

- 48) På grunn av betydningen av nyskaping bør de offentlige oppdragsgiverne oppmuntres til å tillate alternative anbud så ofte som mulig. Disse oppdragsgivernes oppmerksomhet bør følgelig trekkes mot behovet for å definere de minstekravene som de alternative tilbudene skal oppfylle, før det angis at det kan leveres alternative anbud.

49) Dersom et behov for utvikling av et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider og det etterfølgende innkjøpet av de varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som følger av dette, ikke kan oppfylles av løsninger som allerede finnes på markedet, bør offentlige oppdragsgivere ha tilgang til en særlig framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som hører inn under dette direktivs virkeområde. Denne særlige framgangsmåten bør gjøre det mulig for offentlige oppdragsgivere å etablere langsiktige innovasjonspartnerskap til utvikling og etterfølgende innkjøp av nye, nyskapende produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider, forutsatt at slike nyskapende produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider kan leveres i henhold til avtalt ytelsesnivå og kostnad, uten å måtte benytte en separat framgangsmåte ved tildeling av kontrakter for innkjøpet. Innovasjonspartnerskapet bør være basert på de saksbehandlingsreglene som gjelder for konkurranseframgangsmåten med forhandling, og kontrakter bør tildeles utelukkende på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet, som er best egnet ved sammenligning av tilbud på nyskapende løsninger. Uavhengig av om det gjelder svært store prosjekter eller mindre, nyskapende prosjekter, bør innovasjonspartnerskapet være strukturert slik at det kan gi nødvendig tiltrekningskraft på markedet og stimulere til utvikling av en nyskapende løsning, uten å sette markedet ut av spill.

Offentlige oppdragsgivere bør derfor ikke bruke innovasjonspartnerskap på en måte som hindrer, begrenser eller vrir konkurransen. I visse tilfeller kan etablering av innovasjonspartnerskap med flere samarbeidspartnere bidra til å unngå en slik virkning.

50) I lys av den negative innvirkningen på konkurransen bør framgangsmåter med forhandling uten forhåndskunngjøring av konkurranse brukes bare i helt ekstraordinære tilfeller. Dette unntaket bør begrenses til tilfeller der kunngjøring enten ikke er mulig, av tvingende grunner forårsaket av begivenheter som den offentlige oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives, eller der det fra begynnelsen av er klart at kunngjøring ikke vil utløse mer konkurranse eller bedre resultater for innkjøpet, ikke minst fordi det objektivt sett bare er én markedsdeltaker som kan utføre kontrakten. Dette gjelder for kunstverk, der kunstnerens identitet i seg selv bestemmer selve kunstverkets unike karakter og verdi. Eksklusivitet kan også oppstå av andre årsaker, men det er bare situasjoner med objektiv eksklusivitet som kan berettigede bruken av framgangsmåte med forhandling uten kunngjøring, der situasjonen med eksklusivitet ikke er skapt av den offentlige oppdragsgiveren selv med sikte på den framtidige framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Offentlige oppdragsgivere som gjør bruk av dette unntaket, bør angi årsakene til at det ikke er rimelige alternativer eller erstatninger, for eksempel bruken av

alternative distribusjonskanaler, herunder utenfor den offentlige oppdragsgiverens medlemsstat, eller muligheten for funksjonelt sammenlignbare bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester.

Dersom situasjonen med eksklusivitet skyldes tekniske årsaker, bør de defineres nøye og begrunnes i hvert enkelt tilfelle. De kan for eksempel bestå i at det vil være nærmest teknisk umulig for en annen markedsdeltaker å oppnå den nødvendige ytelsen, eller at det er nødvendig å bruke spesifikk fagkunnskap, spesifikke verktøyer eller midler som bare én markedsdeltaker har til sin rådighet. Tekniske årsaker kan også skyldes særlige krav til samvirkingsevne som skal oppfylles for å sikre funksjonsevnen til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes.

Endelig er en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter ikke nyttig dersom varekjøp foretas direkte på et råvaremarked, herunder handelsplasser for råvarer som landbruksvarer, råstoffer og energiprodukter, der den regulerte og overvåkede multilaterale handelsstrukturen på naturlig måte garanterer markedspriser.

51) Det bør presiseres at bestemmelsene om vern av fortrolige opplysninger ikke på noen måte hindrer offentliggjøring av ikke-fortrolige deler av inngåtte kontrakter, herunder eventuelle senere endringer.

52) Elektroniske informasjons- og kommunikasjonsmidler kan i stor grad forenkle offentliggjøring av kontrakter og øke effektiviteten og innsynet i innkjøpsprosesser. Disse bør bli standardformene for kommunikasjon og informasjonsutveksling i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, ettersom de i stor grad øker markedsdeltakernes mulighet til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på hele det indre marked. For dette formål bør elektronisk overføring av kunngjøringer, elektronisk tilgjengelighet til innkjøpsdokumenter og – etter en overgangsperiode på 30 måneder – fullstendig elektronisk kommunikasjon, det vil si kommunikasjon med elektroniske midler på alle trinn i framgangsmåten, herunder overføring av anmodninger om å delta, særlig overføring av tilbud (elektronisk innlevering), gjøres obligatorisk. Medlemsstatene og offentlige oppdragsgivere bør stå fritt til å gå lenger dersom de ønsker det. Det bør også presiseres at obligatorisk bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til dette direktiv imidlertid ikke innebærer at offentlige oppdragsgivere er forpliktet til å behandle tilbud elektronisk eller gjennomføre elektronisk evaluering eller automatisk behandling. I henhold til dette direktiv bør dessuten ingen elementer av prosessen for offentlige innkjøp etter kontraktstildelingen omfattes av forpliktelsen til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler, og det bør heller ikke den interne kommunikasjonen hos den offentlige oppdragsgiveren.

53) Offentlige oppdragsgivere bør, unntatt i visse særlige situasjoner, bruke elektroniske kommunikasjonsmidler som er ikke-diskriminerende, allment tilgjengelige og driftskompatible med de IKT-produktene som generelt brukes, og som ikke begrenser markedsdeltakernes tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Bruken av slike kommunikasjonsmidler bør også ta hensyn til tilgjengeligheten for personer med nedsatt funksjonsevne. Det bør presiseres at forpliktelsene til å bruke elektroniske midler på alle trinn i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, vil være hensiktsmessig verken der bruken av elektroniske midler ville kreve spesialverktøy eller særlige filformater som ikke er allment tilgjengelige, eller der den berørte kommunikasjonen bare kan gjennomføres med særlig kontorutstyr. Offentlige oppdragsgivere bør derfor ikke være forpliktet til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen i visse tilfeller, som det bør gis en uttømmende oversikt over. Dette direktiv fastsetter at slike tilfeller bør omfatte situasjoner som vil kreve bruk av særlig kontorutstyr som ikke er allment tilgjengelig for offentlige oppdragsgivere, for eksempel bredformatskrivere. I enkelte framgangsmåter ved tildeling av kontrakter kan innkjøpsdokumentene kreve innlevering av en fysisk modell eller en modell i målestokk, som ikke kan leveres til den offentlige oppdragsgiveren elektronisk. I slike situasjoner bør modellen sendes til den offentlige oppdragsgiveren per post eller med annen egnet transportør.

Det bør imidlertid presiseres at bruken av andre kommunikasjonsmidler bør begrenses til de elementene i anbudet som det ikke kreves elektroniske kommunikasjonsmidler for.

Det bør presiseres at dersom det er nødvendig av tekniske årsaker, bør den offentlige oppdragsgiveren sette en øvre grense for hvor store filer som kan oversendes.

54) Det kan være unntakstilfeller der offentlige oppdragsgivere bør få tillatelse til ikke å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler, dersom det er nødvendig å unnlate å bruke slike kommunikasjonsmidler for å verne særlig følsomme opplysninger. Det bør presiseres at dersom bruken av elektroniske verktøyer som ikke er allment tilgjengelige, kan gi nødvendig vern, bør slike elektroniske verktøyer benyttes. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom offentlige oppdragsgivere krever at det brukes egne sikre kommunikasjonsmidler som de kan tilby tilgang til.

55) Forskjellige tekniske formater eller prosesser og meldingsstandarder kan potensielt være til hinder for samvirkingsevnen, ikke bare i hver enkelt medlemsstat,

men også, og særlig, mellom medlemsstatene. For eksempel for å kunne delta i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter der bruken av elektroniske kataloger, som er et format for framlegging og organisering av informasjon på en måte som er felles for alle deltakende anbudsgivere og som egner seg for elektronisk behandling, er tillatt eller påkrevd, ville markedsdeltakere i mangel av standardisering måtte tilpasse sine egne kataloger til hver framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, noe som ville medføre å gi svært like opplysninger i forskjellige formater avhengig av spesifikasjonene til den berørte offentlige oppdragsgiveren. Standardisering av katalogformatet vil derfor øke samvirkingsevnen, øke effektiviteten og også redusere den innsatsen som kreves av markedsdeltakerne.

56) Når det vurderes om det er nødvendig å sikre eller forbedre samvirkingsevnen mellom forskjellige tekniske formater eller prosesser og meldingsstandarder ved å gjøre bruken av særlige standarder obligatorisk, og i så fall, hvilke standarder som skal innføres, bør Kommisjonen ta nøye hensyn til uttalelsene fra de berørte partene. Den bør også vurdere i hvilket omfang markedsdeltakere og offentlige oppdragsgivere allerede har brukt en gitt standard i praksis, og hvor godt den har fungert. Før Kommisjonen gjør bruk av en bestemt teknisk standard obligatorisk, bør den også nøye vurdere hvilke kostnader dette kan medføre, særlig når det gjelder tilpasninger til eksisterende e-innkjøpsløsninger, herunder infrastruktur, prosesser eller programvare. Dersom de berørte standardene ikke er utarbeidet av en internasjonal, europeisk eller nasjonal standardiseringsorganisasjon, bør de oppfylle de gjeldende kravene til IKT-standarder fastsatt ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) 1025/2012⁽¹⁾.

57) Før det angis hvilket sikkerhetsnivå som kreves for de elektroniske kommunikasjonsmidlene som skal brukes på de forskjellige stadiene i tildelingsprosessen, bør medlemsstatene og de offentlige oppdragsgiverne vurdere forholdsmessigheten mellom på den ene siden kravene som skal sikre riktig og pålitelig identifikasjon av de som sender den berørte meldingen, og integriteten i dens innhold, og på den annen side risikoen for problemer i for eksempel situasjoner der meldingene sendes av en annen sender enn det som er angitt. Under ellers like forhold vil dette bety at det sikkerhetsnivået som kreves for eksempel i forbindelse med en e-post der det bes om den nøyaktige adressen til stedet der det skal holdes et informasjonsmøte, ikke vil måtte settes til samme nivå som for selve anbudet, som inneholder et

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012 av 25. oktober 2012 om europeisk standardisering og om endring av rådsdirektiv 89/686/EØF og 93/15/EØF samt europaparlaments- og rådsdirektiv 94/9/EF, 94/25/EF, 95/16/EF, 97/23/EF, 98/34/EF, 2004/22/EF, 2007/23/EF, 2009/23/EF og 2009/105/EF og om oppheving av rådsvedtak 87/95/EØF og europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1673/2006/EF (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 12).

bindende tilbud fra markedsdeltakeren. På samme måte kan vurderingen av forholdsmessighet medføre at det kreves et lavere sikkerhetsnivå i forbindelse med en ny innsending av elektroniske kataloger, eller innsending av anbud i forbindelse med minikonkurranser i henhold til en rammeavtale eller tilgangen til innkjøpsdokumenter.

58) Samtidig som vesentlige deler av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, for eksempel innkjøpsdokumenter, anmodninger om å delta, bekreftelse av interesse og anbud, alltid bør være skriftlig, skal muntlig kommunikasjon med markedsdeltakerne fortsatt være mulig, forutsatt at innholdet i slik kommunikasjon dokumenteres i tilstrekkelig grad. Dette er nødvendig for å sikre tilstrekkelig innsyn som gjør det mulig å kontrollere hvorvidt prinsippet om likebehandling er overholdt. Særlig er det vesentlig at muntlig kommunikasjon med anbydere som kan virke inn på innholdet i og vurderingen av anbud, dokumenteres i tilstrekkelig grad og på hensiktsmessig måte, for eksempel skriftlige notater, lydopptak eller sammendrag av de viktigste elementene i kommunikasjonen.

59) På markedene for offentlige innkjøp i hele Unionen er det en sterkt voksende tendens til at de offentlige innkjøperne samler sine etterspørsler med sikte på å oppnå stordriftsfordeler, herunder lavere priser og transaksjonskostnader, og å forbedre og profesjonalisere innkjøpsvirksomheten. Dette kan oppnås ved at innkjøpene samordnes enten etter antall aktuelle offentlige oppdragsgivere, eller etter volum og verdi over tid. Samlingen og sentraliseringen av innkjøp bør imidlertid overvåkes nøye for å unngå for stor konsentrasjon av kjøpekraft og ulovlig samordning, og for å beholde innsyn og konkurranse, samt muligheter for markedstilgang for SMB-er.

60) Rammeavtaler er et instrument som er mye brukt, og det anses som en effektiv innkjøpsteknikk i hele Europa. Det bør derfor i stor grad opprettholdes slik det er. Visse sider bør imidlertid presiseres, særlig at rammeavtalene ikke bør brukes av offentlige oppdragsgivere som ikke er identifisert i dem. Derfor bør offentlige oppdragsgivere som er parter i en bestemt rammeavtale fra begynnelsen av, tydelig angis, enten med navn eller på annen måte, for eksempel ved en henvisning til en gitt kategori offentlige oppdragsgivere innenfor et tydelig avgrenset geografisk område, slik at de berørte offentlige oppdragsgiverne lett og entydig kan identifiseres. På samme måte bør en rammeavtale ikke være åpen for tiltredelse for nye markedsdeltakere etter at den er inngått. Dette innebærer for eksempel at dersom en innkjøpsentral bruker et generelt register

over offentlige oppdragsgivere eller kategorier av slike, for eksempel de lokale myndighetene i et gitt geografisk område, som er berettiget til å benytte seg av rammeavtaler den inngår, bør denne innkjøpsentralen gjøre dette på en måte som gjør det mulig å kontrollere ikke bare identiteten til den berørte offentlige oppdragsgiveren, men også fra hvilken dato den oppnår retten til å benytte seg av rammeavtalen inngått av innkjøpsentralen, ettersom denne datoen bestemmer hvilke bestemte rammeavtaler denne offentlige oppdragsgiveren skal ha tillatelse til å bruke.

61) De objektive vilkårene for å bestemme hvilke av markedsdeltakerne som er part i rammeavtalen som bør utføre en gitt oppgave, for eksempel levere varer eller tjenester beregnet på å skulle brukes av fysiske personer, kan i forbindelse med rammeavtaler der alle vilkår er definert, omfatte de berørte fysiske personenes behov eller valg.

Offentlige oppdragsgivere bør gis større fleksibilitet ved innkjøp i henhold til rammeavtaler som inngås med mer enn én markedsdeltaker og der alle vilkår er definert.

I slike tilfeller bør de offentlige oppdragsgiverne ha tillatelse til å anskaffe bestemte bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som er omfattet av rammeavtalen, enten ved å kreve dem fra en av markedsdeltakerne, bestemt i samsvar med objektive kriterier og på de vilkårene som allerede er definert, eller ved å tildele en bestemt kontrakt for de berørte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene etter en minikonkurranse mellom de markedsdeltakerne som er part i rammeavtalen. For å sikre innsyn og likebehandling bør offentlige oppdragsgivere i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen angi hvilke objektive kriterier som vil styre valget mellom de to metodene for gjennomføring av rammeavtalen. Slike kriterier kan for eksempel dreie seg om mengde, verdi eller egenskaper med hensyn til de berørte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, herunder behovet for en høyere servicegrad eller et høyere sikkerhetsnivå, eller om utviklingen i prisnivå sammenlignet med en forhåndsbestemt prisindeks. Rammeavtaler bør ikke brukes på utilbørlig vis eller på en måte som hindrer, begrenser eller vrir konkurransen. Offentlige oppdragsgivere bør ikke være forpliktet i henhold til dette direktiv til å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som omfattes av en rammeavtale, i henhold til den rammeavtalen.

- 62) Samtidig som kontrakter basert på en rammeavtale skal tildeles før utløpet av selve rammeavtalens løpetid, bør det også presiseres at varigheten av enkeltkontraktene som er basert på en rammeavtale, ikke trenger å sammenfalle med varigheten på rammeavtalen, men kan etter hva som er hensiktsmessig, være både kortere eller lengre. Særlig bør det være tillatt å fastsette lengden på enkeltkontrakter basert på en rammeavtale idet det tas hensyn til faktorer som den tiden som trengs for gjennomføringen av dem, dersom vedlikehold av utstyr med en forventet levetid på mer enn fire år inngår i kontrakten, eller dersom det er nødvendig med omfattende opplæring av personale som skal gjennomføre kontrakten.
- Det bør også presiseres at det kan forekomme unntakstilfeller der selve rammeavtalene bør tillates å løpe lenger enn fire år. Slike tilfeller, som bør være behørig begrunnet, særlig for rammeavtalens formål, kan for eksempel oppstå dersom markedsdeltakere har bruk for å avsette / disponere over / ha rådighet over utstyr hvis avskrivningstid er lengre enn fire år, og som skal være tilgjengelig til enhver tid i hele rammeavtalens løpetid.
- 63) I lys av den erfaring som er gjort, er det også nødvendig å tilpasse reglene for dynamiske innkjøpsordninger for å gjøre det mulig for offentlige oppdragsgivere å dra full nytte av de mulighetene disse ordningene gir. Ordningene må forenkles, særlig bør de drives i form av en begrenset anbuds konkurranse, for på den måten å fjerne behovet for veiledende tilbud, som er identifisert som en av de største byrdene i forbindelse med dynamiske innkjøpsordninger. Derfor bør alle markedsdeltakere som innleverer en anmodning om deltakelse og oppfyller utvelgingskriteriene, få tillatelse til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter som utføres gjennom den dynamiske innkjøpsordningen i dens gyldighetstid. Denne innkjøpsteknikken gjør det mulig for den offentlige oppdragsgiveren å få et særlig bredt spekter av tilbud, og dermed sikre optimal bruk av offentlige midler gjennom bred konkurranse med hensyn til hyppig brukte produkter eller hyllevarer, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er allment tilgjengelig på markedet.
- 64) Undersøkelsen av disse anmodningene om deltakelse bør normalt foretas innen høyst ti virkedager, forutsatt at vurderingen av utvelgingskriteriene vil finne sted på grunnlag av de forenklete kravene til dokumentasjon som er angitt i dette direktiv. Når det imidlertid først er etablert en dynamisk innkjøpsordning, kan offentlige oppdragsgivere, etter den første kunngjøringen av konkurranse eller invitasjonen om å bekrefte interesse, stå overfor et så stort antall anmodninger om å delta at de vil trenge mer tid til å undersøke anmodningene. Det bør være tillatt, forutsatt at det ikke innledes noe bestemt innkjøp før alle anmodninger er undersøkt. Offentlige oppdragsgivere bør stå fritt til å organisere hvordan de vil undersøke anmodningene om å delta, for eksempel ved å beslutte å foreta slike undersøkelser bare én gang per uke, forutsatt at fristene for undersøkelse av hver enkelt anmodning om å delta overholdes.
- 65) Når som helst i løpet av gyldighetstiden for den dynamiske innkjøpsordningen, bør offentlige oppdragsgivere stå fritt til å kreve at markedsdeltakere innen en rimelig frist skal levere en ny og oppdatert egenerklæring om at kriteriene for kvalitativ utvelgelse er oppfylt. Det bør bemerkes at muligheten til å be markedsdeltakere om å framlegge underlagsdokumenter, og den forpliktelsen som anbyderen som det er besluttet å tildele kontrakten til, har til å gjøre dette, som fastsatt i de generelle bestemmelsene om dokumentasjon i dette direktiv, også gjelder i den særlige sammenhengen med dynamiske innkjøpsordninger.
- 66) For å øke SMB-enes muligheter til å delta i større dynamiske innkjøpsordninger, for eksempel slike som drives av en innkjøpsentral, bør den berørte offentlige oppdragsgiveren kunne beskrive ordningen i objektivt definerte kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester. Slike kategorier bør defineres med henvisning til objektive faktorer som for eksempel kan omfatte tillatt størrelse på bestemte kontrakter som skal tildeles i den berørte kategorien, eller et bestemt geografisk område der bestemte kontrakter skal utføres. Dersom en dynamisk innkjøpsordning er delt inn i kategorier, bør den offentlige oppdragsgiveren anvende utvelgingskriterier som står i forhold til den berørte kategoriens egenskaper.
- 67) Det bør presiseres at elektroniske auksjoner normalt ikke er egnet for visse offentlige bygge- og anleggskontrakter og visse kontrakter om offentlig tjenesteyting som har intellektuelle ytelser som kontraktsgjennstand, for eksempel prosjektering av bygge- og anleggsarbeid, ettersom bare de elementene som egner seg for automatisk evaluering ved hjelp av elektroniske midler, uten den offentlige oppdragsgivers inngrep eller vurdering, det vil si bare elementer som er kvantifiserbare slik at de kan uttrykkes i tall eller prosentandeler, kan være gjenstand for elektroniske auksjoner.
- Det bør imidlertid også presiseres at elektroniske auksjoner kan brukes i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter når det gjelder innkjøp av en bestemt immaterialrett. Det bør også bemerkes at selv om offentlige oppdragsgivere står fritt til å redusere antall kandidater eller anbydere så lenge auksjonen ennå ikke er startet, bør ingen ytterligere reduksjon av antallet anbydere som deltar i den elektroniske auksjonen, tillates etter at auksjonen har startet.
- 68) Det blir hele tiden utviklet nye elektroniske innkjøpsteknikker, for eksempel elektroniske kataloger. Elektroniske kataloger er et format for framlegging og organisering av informasjon på en måte som er felles for alle deltakende anbydere og som egner seg for

elektronisk behandling. Et eksempel kan være anbud som presenteres i form av et regneark. Offentlige oppdragsgivere bør kunne kreve elektroniske kataloger i alle tilgjengelige framgangsmåter der det kreves bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler. Elektroniske kataloger bidrar til økt konkurranse og bedre effektivitet ved offentlige innkjøp, særlig med hensyn til besparelser i form av tid og penger. Det bør imidlertid fastsettes visse regler for å sikre at bruken av nye teknikker er i samsvar med dette direktiv og med prinsippene om likebehandling, ikke-diskriminering og innsyn. Bruken av elektroniske kataloger til framlegging av anbud bør således ikke medføre mulighet for at markedsdeltakerne begrenser seg til å overføre sin generelle katalog. Markedsdeltakerne bør fortsatt måtte tilpasse sin generelle katalog i lys av den bestemte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Slik tilpasning sikrer at den katalogen som oversendes etter en gitt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, inneholder bare produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som markedsdeltakerne har beregnet – etter en aktiv undersøkelse – at tilsvarer kravene som den offentlige oppdragsgiveren stiller. Ved å gjøre dette bør markedsdeltakere ha tillatelse til å kopiere informasjon som ligger i deres generelle katalog, men de bør ikke få tillatelse til å oversende sin generelle katalog som sådan.

Dersom det dessuten gis tilstrekkelige garantier med hensyn til å sikre sporbarhet, likebehandling og forutsigbarhet, bør offentlige oppdragsgivere få tillatelse til å opprette anbud i forbindelse med bestemte innkjøp på grunnlag av tidligere oversendte elektroniske kataloger, særlig dersom konkurransen er gjenåpnet i henhold til en rammeavtale, eller dersom det er benyttet en dynamisk innkjøpsordning.

Dersom den offentlige oppdragsgiveren har opprettet et anbud, bør den berørte markedsdeltakeren gis mulighet til å kontrollere at anbudet som den offentlige oppdragsgiveren har opprettet, ikke inneholder noen faktiske feil. Dersom det forekommer faktiske feil, bør markedsdeltakeren ikke være bundet av anbudet opprettet av den offentlige oppdragsgiveren, med mindre feilen blir rettet.

I samsvar med kravene i reglene for elektroniske kommunikasjonsmidler bør offentlige oppdragsgivere unngå uberettigede hindre for markedsdeltakernes tilgang til framgangsmåter ved tildeling av kontrakter der anbudene skal presenteres i form av elektroniske kataloger, og som garanterer samsvar med de allmenne prinsippene om ikke-diskriminering og likebehandling.

69) Teknikker for samordnede innkjøp brukes i økende grad i de fleste medlemsstatene. Innkjøpsentraler er ansvarlige for å foreta anskaffelser, forvalte dynamiske

innkjøpsordninger eller inngå offentlige kontrakter / rammeavtaler for andre offentlige oppdragsgivere, med eller uten godtgjøring. De offentlige oppdragsgiverne som det inngås en rammeavtale for, bør kunne bruke den til enkeltstående eller gjentatte innkjøp. På bakgrunn av de store volumene som kjøpes inn, kan slike teknikker bidra til å øke konkurransen og bør bidra til å profesjonalisere offentlige innkjøp. Det bør derfor innføres en unionsdefinisjon av innkjøpsentraler for offentlige oppdragsgivere, og det bør presiseres at innkjøpsentraler fungerer på to forskjellige måter.

Først og fremst bør de kunne fungere som grossister ved å kjøpe, lagre og videreselge, eller dernest bør de kunne fungere som mellommenn ved å tildele kontrakter, drive dynamiske innkjøpsordninger eller inngå rammeavtaler som skal brukes av offentlige oppdragsgivere. En rolle som mellommann kan i enkelte tilfeller utføres ved å gjennomføre de relevante tildelingsprosessene selvstendig, uten detaljerte instruksjoner fra de berørte offentlige oppdragsgiverne; i andre tilfeller ved å gjennomføre de relevante tildelingsprosessene etter de berørte offentlige oppdragsgivernes instruksjoner, på deres vegne og for deres regning.

Dessuten bør det fastsettes regler for tildeling av ansvar med hensyn til oppfyllelse av forpliktelsene fastsatt i dette direktiv, mellom innkjøpsentralen og de offentlige oppdragsgiverne som foretar innkjøp fra eller gjennom den. Dersom innkjøpsentralen har eneansvar for gjennomføringen av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, bør den også ha eneansvar for og være direkte ansvarlig for lovligheten ved framgangsmåtene. Dersom en offentlig oppdragsgiver utfører visse deler av framgangsmåten, for eksempel gjenåpning av konkurransen i henhold til en rammeavtale eller tildeling av enkeltkontrakter basert på en dynamisk innkjøpsordning, bør den fortsette å være ansvarlig for de trinnene den utfører.

70) Offentlige oppdragsgivere bør kunne tildele en kontrakt om offentlig tjenesteyting for levering av samordnede innkjøp til en innkjøpsentral uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv. Det bør også være tillatt at det i slike kontrakter om offentlig tjenesteyting inngår levering av tilknyttede innkjøpstjenester. Kontrakter om offentlig tjenesteyting for levering av tilknyttede innkjøpstjenester bør, når de utføres på annen måte enn gjennom en innkjøpsentral i forbindelse med dens levering av samordnede innkjøp til den berørte offentlige oppdragsgiveren, tildeles i samsvar med dette direktiv. Det bør også bemerkes at dette direktiv ikke bør få anvendelse dersom samordnede innkjøp eller tilknyttede innkjøpstjenester leveres på annen måte enn gjennom en gjensidig bebyrdende kontrakt, som utgjør innkjøp i henhold til dette direktiv.

- 71) Strengere bestemmelser for innkjøpssentraler bør ikke på noen måte hindre gjeldende praksis med leilighetsvise felles innkjøp, dvs. mindre institusjonaliserte og systematiske felles innkjøp, eller den etablerte praksisen med å benytte seg av tjenesteytere som forbereder og forvalter framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på vegne av en offentlig oppdragsgiver og for dennes regning og etter dens instruksjoner. Derimot bør visse trekk ved felles innkjøp presiseres på grunn av den viktige rollen felles innkjøp kan ha, ikke minst i forbindelse med nyskapende prosjekter.

Felles innkjøp kan skje i forskjellige former, fra samordnet innkjøp gjennom klargjøring av felles tekniske spesifikasjoner for bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som skal kjøpes inn av en rekke offentlige oppdragsgivere, som hver gjennomfører en egen framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, til situasjoner der de berørte offentlige oppdragsgiverne i fellesskap gjennomfører én framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, enten ved å handle sammen eller ved å gi én offentlig oppdragsgiver myndighet til å forvalte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter på vegne av alle de offentlige oppdragsgiverne.

Dersom flere offentlige oppdragsgivere i fellesskap gjennomfører en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, bør de stå felles ansvarlige for oppfyllelsen av sine forpliktelser i henhold til dette direktiv. Dersom imidlertid bare deler av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter gjennomføres i fellesskap av de offentlige oppdragsgiverne, bør felles ansvar gjelde bare de delene av framgangsmåten som de har gjennomført i fellesskap. Hver offentlig oppdragsgiver bør være eansvarlig for framgangsmåter eller deler av framgangsmåter som den gjennomfører selv, for eksempel tildeling av en kontrakt, inngåelse av en rammeavtale, driften av en dynamisk innkjøpsordning, gjenåpning av konkurranse i henhold til en rammeavtale, eller bestemmelse av hvilken av markedsdeltakerne som er part i en rammeavtale som skal gjennomføre en viss oppgave.

- 72) Elektroniske kommunikasjonsmidler er særlig godt egnet til å støtte praksis og verktøyer for samordnede innkjøp på grunn av den muligheten de gir til å gjenbruke og automatisk behandle data og minimere informasjons- og transaksjonskostnader. Bruken av slike elektroniske kommunikasjonsmidler bør derfor, som et første trinn, gjøres obligatorisk for innkjøpssentraler, samtidig som de også forenkler tilnærmingen av praksis i hele Unionen. Dette bør følges av en generell forpliktelse til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler i alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakter etter en overgangsperiode på 30 måneder.

- 73) Felles tildeling av offentlige kontrakter foretatt av offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater møter for tiden visse juridiske vanskeligheter i forbindelse med konflikter mellom de nasjonale lovgivningene. Til tross for at direktiv 2004/18/EF implisitt tillot felles offentlige innkjøp på tvers av landegrensene, står

offentlige oppdragsgivere fortsatt overfor betydelige juridiske og praktiske vanskeligheter ved innkjøp fra innkjøpssentraler i andre medlemsstater eller ved felles tildeling av offentlige kontrakter. For at offentlige oppdragsgivere skal kunne få best mulig nytte av mulighetene i det indre marked når det gjelder stordriftsfordeler og deling av nytte og risiko, ikke minst når det gjelder nyskapende prosjekter som medfører en større risiko enn det som rimelig kan bæres av én offentlig oppdragsgiver, bør disse vanskelighetene avhjelpes. Derfor bør det fastsettes nye regler for felles innkjøp på tvers av landegrensene for å forenkle samarbeidet mellom oppdragsgivere og øke nytten av det indre marked ved å skape forretningsmuligheter på tvers av landegrensene for leverandører og tjenesteytere. Disse reglene bør fastlegge vilkårene for utnyttelse av innkjøpssentraler på tvers av landegrensene og angi gjeldende regelverk for offentlige innkjøp, herunder gjeldende regelverk for klageadgang, som får anvendelse på felles tverrnasjonale framgangsmåter og dermed utfyller reglene for lovvalg i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008⁽¹⁾. Dessuten bør offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater gjøres i stand til å opprette felles enheter etablert i henhold til nasjonal rett eller unionsretten. Det bør fastsettes særlige regler for slike former for felles innkjøp.

Offentlige oppdragsgivere bør imidlertid ikke benytte mulighetene til felles innkjøp på tvers av landegrensene for det formål å omgå ufravelige offentligrettslige regler, i samsvar med unionsretten, som er gjeldende for dem i den medlemsstaten der de befinner seg. Slike regler kan for eksempel omfatte bestemmelser om innsyn og tilgang til dokumenter, eller særlige krav til sporbarhet av følsomme leveranser.

- 74) De tekniske spesifikasjonene som utarbeides av offentlige innkjøpere, må tillate at offentlige innkjøp er åpne for konkurranse samt når målene for bærekraft. For dette formål bør det være mulig å framlegge tilbud som gjenspeiler mangfoldet av standarder for tekniske løsninger og tekniske spesifikasjoner på markedet, herunder de som er utarbeidet på grunnlag av ytelseskriteriene knyttet til livssyklusen og bærekraften til produksjonsprosessen for bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester.

Følgelig bør tekniske spesifikasjoner utformes slik at det unngås kunstig begrensning av konkurranse gjennom krav som begunstiger en bestemt markedsdeltaker ved å gjenspeile viktige egenskaper ved varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som vedkommende markedsdeltaker normalt tilbyr. Utarbeiding av tekniske spesifikasjoner med hensyn til krav til funksjon og ytelse gjør det generelt mulig å nå dette målet på best mulig måte. Krav knyttet til funksjon og

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008 av 17. juni 2008 om hvilken lovgivning som får anvendelse på avtaleforpliktelser (Roma I) (EUT L 177 av 4.7.2008, s. 6).

ytelse er også hensiktsmessig med sikte på å fremme nyskaping i offentlige innkjøp, og bør brukes i så stor grad som mulig. Dersom det vises til en europeisk standard, eller i mangel av en slik, til en nasjonal standard, bør offentlige oppdragsgivere ta i betraktning tilbud som bygger på likeverdige ordninger. Det bør være markedsdeltakerens ansvar å bevise likeverdighet med det påkrevde merket.

For å bevise likeverdighet bør det kunne kreves at anbydere skal framlegge kontrollert dokumentasjon fra en tredjemann. Imidlertid bør også annen egnet dokumentasjon, for eksempel teknisk dokumentasjon fra produsenten, være tillatt dersom den berørte markedsdeltakeren ikke har tilgang til slike sertifikater eller prøvingsrapporter, eller ikke har mulighet til å oppnå slike innenfor de relevante fristene, forutsatt at den berørte markedsdeltakeren med dette dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfyller kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av en kontrakt.

- 75) Offentlige oppdragsgivere som ønsker å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester med bestemte miljømessige, samfunnsmessige eller andre egenskaper, bør kunne vise til særlige merker, for eksempel EU-miljømerket, (multi)nasjonale miljømerker eller andre merker, forutsatt at kravene for merket er knyttet til kontraktens gjenstand, for eksempel beskrivelsen av produktet og dets presentasjon, herunder krav til emballasje. Det er videre avgjørende at disse kravene er utarbeidet og vedtatt på grunnlag av objektivt kontrollerbare kriterier etter en framgangsmåte der berørte parter, som for eksempel offentlige organer, forbrukere, produsenter, distributører og miljøorganisasjoner, kan delta, og at merket er tilgjengelig for alle berørte parter. Det bør presiseres at berørte parter kan være offentlige eller private organer, virksomheter eller enhver form for ikke-statlig organisasjon (en organisasjon som ikke er del av noen myndighet og ikke er en konvensjonell virksomhet).

Det bør likeledes presiseres at bestemte nasjonale eller statlige organer eller organisasjoner kan delta i utarbeidningen av merkekrav som kan brukes i forbindelse med innkjøp foretatt av offentlige myndigheter, uten at disse organene eller organisasjonene mister sin status som tredjemann.

Henvisninger til merker bør ikke ha den virkningen at de begrenser nyskaping.

- 76) For alle innkjøp beregnet på å skulle brukes av personer, uansett om det er privatpersoner eller personale hos offentlige oppdragsgivere, må offentlige oppdragsgivere fastsette tekniske spesifikasjoner der det tas hensyn til tilgjengelighetskriterier for personer med nedsatt funksjonsevne eller til universell utforming, unntatt i behørig begrunnede tilfeller.

- 77) Når offentlige oppdragsgivere utarbeider tekniske spesifikasjoner, bør de ta hensyn til krav som følger av unionsretten på området for personvern, særlig i forbindelse med behandlingen av personopplysninger (innebygd vern av opplysninger).

- 78) Offentlige innkjøp bør tilpasses behovene til små og mellomstore bedrifter. Offentlige oppdragsgivere bør oppmuntres til å benytte reglene for beste praksis i Kommisjonens arbeidsdokument av 25. juni 2008 med tittelen «European Code of Best Practices Facilitating Access by SMEs to Public Procurement Contracts», som gir veiledning om hvordan de kan benytte rammeverket for offentlige innkjøp på en måte som gjør det enklere for SMB-er å delta. For dette formål og for å øke konkurransen bør offentlige oppdragsgivere særlig oppmuntres til å dele opp store kontrakter i delkontrakter. Slik oppdeling bør gjøres på grunnlag av mengde, slik at størrelsen på enkeltkontrakter bedre tilsvarer SMB-ers kapasitet, eller på grunnlag av kvalitet, i samsvar med de forskjellige bransjene og spesialiseringene som er involvert, for å tilpasse innholdet i enkeltkontraktene bedre til de spesialiserte sektorene for SMB-ene, eller i samsvar med forskjellige senere prosjektfaser.

Delkontraktenes størrelse og gjenstand bør bestemmes fritt av oppdragsgiveren, som i samsvar med de relevante reglene for beregning av den anslåtte verdien av innkjøpet, også bør ha tillatelse til å tildele noen av delkontraktene uten å anvende framgangsmåtene i dette direktiv. Den offentlige oppdragsgiveren bør også ha en plikt til å vurdere hvor hensiktsmessig det er å dele kontrakter opp i delkontrakter, samtidig som den fortsatt står fritt til å ta en selvstendig beslutning på grunnlag av enhver årsak den finner relevant, uten å være underlagt forvaltningsmessig eller rettslig tilsyn. Dersom den offentlige oppdragsgiveren beslutter at det ikke vil være hensiktsmessig å dele kontrakten opp i delkontrakter, bør den individuelle rapporten eller innkjøpsdokumentene inneholde en angivelse av hovedårsakene til den offentlige oppdragsgiverens valg. Slike årsaker kan for eksempel være at den offentlige oppdragsgiveren ser at slik oppdeling kan gi risiko for begrenset konkurranse, eller risiko for å gjøre gjennomføringen av kontrakten for teknisk vanskelig eller for dyr, eller at behovet for å samordne de forskjellige entreprenørene i delkontraktene kan medføre alvorlig fare for at kontrakten ikke blir gjennomført på riktig måte.

Medlemsstatene bør fortsatt stå fritt til å gå videre i sitt arbeid med å gjøre det enklere for SMB-er å delta på markedet for offentlige innkjøp, ved å utvide forpliktelsen til å vurdere om det er hensiktsmessig å dele kontrakter opp i mindre delkontrakter, ved å kreve at offentlige oppdragsgivere skal kunne begrunne en beslutning om ikke å dele opp kontrakter i delkontrakter, eller ved å gjøre oppdeling i delkontrakter obligatorisk under visse omstendigheter. Med samme formål bør medlemsstatene også stå fritt til å framskaffe ordninger for direkte betaling til underleverandører.

- 79) Dersom kontrakter deles opp i delkontrakter, bør offentlige oppdragsgivere, for eksempel for å opprettholde konkurransen eller sikre forsynings-sikkerhet, kunne få begrense antallet delkontrakter som en markedsdeltaker kan levere anbud på; de bør også kunne få begrense antallet delkontrakter som kan tildeles én anbyder.

Målet med å gi SMB-ene enklere tilgang til offentlige innkjøp, kan imidlertid svekkes dersom offentlige oppdragsgivere skulle være forpliktet til å tildele kontrakten del for del, selv om dette ville medføre å måtte godta vesentlig mindre gunstige løsninger sammenlignet med en tildeling som består av flere eller alle delkontrakter. Dersom muligheten til å bruke en slik metode er klart angitt på forhånd, bør det derfor være mulig for offentlige oppdragsgivere å foreta en sammenlignende vurdering av anbudene for å fastslå om anbudene levert av en bestemt anbyder for en bestemt kombinasjon av delkontrakter som helhet bedre ville kunne oppfylle tildelingskriteriene fastsatt i samsvar med dette direktiv med hensyn til disse delkontraktene, enn anbudene for de berørte enkeltstående delkontraktene isolert sett. Dersom det er tilfelle, bør den offentlige oppdragsgiveren kunne tildele en kontrakt som kombinerer de aktuelle delkontraktene, til den berørte anbyderen. Det bør presiseres at offentlige oppdragsgivere bør foreta en slik sammenlignende vurdering ved først å fastslå hvilke anbydere som best oppfyller tildelingskriteriene fastsatt for hver enkeltstående delkontrakt, og deretter sammenligne med de anbudene som er levert av en bestemt anbyder for en bestemt kombinasjon av delkontrakter sett som en helhet.

- 80) For å gjøre framgangsmåten raskere og mer effektiv, bør fristene for deltakelse i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter gjøres så korte som mulig, uten å skape urimelige hindringer for tilgang for markedsdeltakere fra hele det indre marked, særlig SMB-er. Det er derfor verdt å minne om at når offentlige oppdragsgivere fastsetter frister for mottak av anbud og anmodninger om deltakelse, bør de ta særlig hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid som er nødvendig for å utarbeide anbud, selv om dette medfører at det settes frister som er lengre enn minstefristene fastsatt i henhold til dette direktiv. Bruk av elektroniske informasjons- og kommunikasjonsmidler, særlig fullstendig elektronisk tilgjengelighet for markedsdeltakere, anbydere og kandidater til innkjøpsdokumenter og elektronisk overføring av meldinger, fører på den annen side til økt innsyn og tidsbesparelser. Det bør derfor fastsettes at minstefristene bør forkortes, i tråd med reglene fastsatt i GPA og under forutsetning av at det er forenlig med de særlige overføringsmetoder som er fastsatt på unionsplan. Videre bør offentlige oppdragsgivere ha mulighet til å forkorte fristene ytterligere for mottak av anmodninger om deltakelse og av anbud i tilfeller der en hastesituasjon gjør at de normale fristene

ikke kan brukes, men som ikke gjør en vanlig konkurranse med kunngjøring umulig. Bare i unntakstilfeller der tvingende grunner forårsaket av begivenheter som den berørte offentlige oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives, gjør det umulig å gjennomføre en vanlig anbudskonkurranse selv med forkortede frister, bør offentlige oppdragsgivere, i den grad det er strengt nødvendig, ha mulighet til å tildele kontrakter med framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring. Dette kan være tilfelle i forbindelse med naturkatastrofer som krever umiddelbare tiltak.

- 81) Det bør presiseres at behovet for å sikre at markedsdeltakerne har tilstrekkelig tid til å utarbeide gyldige anbud, kan medføre at de fristene som ble fastsatt opprinnelig, kan måtte forlenges. Dette vil særlig være tilfelle dersom det gjøres betydelige endringer i innkjøpsdokumentene. Det bør også angis at i slike tilfeller bør vesentlige endringer anses å omfatte endringer, særlig i tekniske spesifikasjoner, som markedsdeltakerne vil trenge mer tid til å forstå og svare tilstrekkelig på. Det bør imidlertid presiseres at slike endringer ikke bør være så omfattende at det vil gi tilgang for andre kandidater enn de opprinnelig utvalgte, eller vil tiltrekke ytterligere deltakere i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Dette kan særlig være tilfelle dersom endringene gjør kontraktens eller rammeavtalens karakter vesentlig forskjellig fra den som opprinnelig ble definert i innkjøpsdokumentene.
- 82) Det bør presiseres at opplysninger om visse beslutninger som er tatt i løpet av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, herunder beslutningen om ikke å tildele en kontrakt eller ikke å inngå en rammeavtale, bør sendes av de offentlige oppdragsgiverne, uten at kandidater eller anbydere skal måtte be om slike opplysninger. Det bør også bemerkes at rådsdirektiv 89/665/EØF⁽¹⁾ fastsetter en forpliktelse for offentlige oppdragsgivere, igjen uten at kandidater eller anbydere skal måtte be om det, til å gi de berørte kandidatene og anbydere en oversikt over de relevante årsakene til noen av de sentrale beslutningene som treffes i løpet av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Endelig bør det presiseres at kandidater og anbydere bør kunne be om nærmere opplysninger om disse årsakene, noe som offentlige oppdragsgivere bør pålegges å gi, unntatt dersom det foreligger viktige grunner for ikke å gjøre det. Disse grunnene bør angis i dette direktiv. For å sikre nødvendig innsyn i forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter der det inngår forhandlinger og dialog med anbydere, bør anbydere som har gitt et gyldig anbud, unntatt dersom det foreligger viktige grunner for ikke å gjøre det, også kunne be om opplysninger om gjennomføring og framdriften i framgangsmåten.

⁽¹⁾ Rådsdirektiv 89/665/EØF av 21. desember 1989 om samordning av lover og forskrifter om gjennomføring av klagebehandling i forbindelse med tildeling av offentlige varekjøps- samt bygge- og anleggskontrakter (EFT L 395 av 30.12.1989, s. 33).

83) Altfor strenge krav vedrørende økonomisk og finansiell kapasitet utgjør ofte en urimelig hindring for SMB-ers deltakelse i offentlige innkjøp. Alle slike krav bør være tilknyttet og stå i forhold til kontraktens gjenstand. Særlig bør offentlige oppdragsgivere ikke kunne kreve at markedsdeltakere har en minsteomsetning som ikke ville stå i forhold til kontraktens gjenstand; kravet skal vanligvis ikke overstige mer enn det dobbelte av anslått kontraktsverdi. I behørig begrunnede tilfeller bør det imidlertid kunne anvendes høyere krav. Slike omstendigheter kan være knyttet til høy risiko i forbindelse med gjennomføringen av kontrakten, eller det faktum at det er helt avgjørende at den gjennomføres riktig og til rett tid, for eksempel fordi den utgjør en nødvendig forutsetning for gjennomføringen av andre kontrakter.

I slike behørig begrunnede tilfeller bør offentlige oppdragsgivere stå fritt til selvstendig å beslutte om krav til høyere minsteomsetning vil være hensiktsmessig og relevant, uten å være underlagt forvaltningsmessig eller rettslig tilsyn. Dersom krav til høyere minsteomsetning skal anvendes, bør offentlige oppdragsgivere stå fritt til å fastsette nivået, så lenge det står i samsvar med og i forhold til kontraktens gjenstand. Dersom den offentlige oppdragsgiveren beslutter at kravet til minsteomsetning bør fastsettes til et nivå som er høyere enn det dobbelte av anslått kontraktsverdi, bør den individuelle rapporten eller innkjøpsdokumentene inneholde en angivelse av hovedårsakene til den offentlige oppdragsgiverens valg.

Offentlige oppdragsgivere bør også kunne be om opplysninger om forholdet for eksempel mellom eiendeler og forpliktelser i årsregnskapet. Et positivt resultat som viser høyere verdi av eiendeler enn forpliktelser, kan være et ytterligere bevis på at den finansielle kapasiteten til markedsdeltakeren er tilstrekkelig.

84) Mange markedsdeltakere, ikke minst SMB-er, finner at en stor hindring for deres deltakelse i offentlige innkjøp består av administrative byrder på grunn av behovet for å framskaffe et betydelig antall sertifikater eller andre dokumenter knyttet til utelukkelses- og utvelgingskriterier. Ved å begrense slike krav, for eksempel ved bruk av et felles europeisk innkjøpsdokument (ESPD) som består av en oppdatert egenerklæring, kan det oppnås en betydelig forenkling som er til nytte for både offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere.

Anbyderen som det er besluttet å tildele kontrakten til, bør imidlertid måtte framskaffe relevant dokumentasjon, og offentlige oppdragsgivere bør ikke inngå kontrakter med anbydere som ikke er i stand til dette. Offentlige oppdragsgivere bør også til enhver tid ha rett til å be om alle eller deler av underlagsdokumentene, dersom de vurderer dette som nødvendig med hensyn til korrekt gjennomføring av framgangsmåten. Dette kan særlig være tilfelle i framgangsmåter med to faser –

begrensede anbudskonkurranser, konkurranseframgangsmåter med forhandling, konkurransedialog og innovasjonspartnerskap – der de offentlige oppdragsgiverne benytter muligheten til å begrense antall kandidater som inviteres til å innlevere anbud. Et krav om innlevering av underlagsdokumenter i forbindelse med utvelgingen av kandidater som inviteres til å delta, kan begrunnes med at det bør unngås at offentlige oppdragsgivere inviterer kandidater som senere viser seg ikke å være i stand til å innlevere underlagsdokumentene i tildelingsfasen, og dermed hindrer andre for øvrig kvalifiserte kandidater i å delta.

Det bør angis uttrykkelig at ESPD også bør gi relevante opplysninger om enheter hvis kapasitet en markedsdeltaker er avhengig av, slik at kontrollen av opplysningene om slike enheter kan utføres samtidig som og på samme vilkår som kontrollen av hovedmarkedsdeltakeren.

85) Det er viktig at beslutningene til offentlige oppdragsgivere er basert på ny informasjon, særlig når det gjelder utelukkelsesgrunner, ettersom det raskt kan skje vesentlige endringer, for eksempel dersom det oppstår økonomiske problemer som vil gjøre markedsdeltakeren uegnet, eller i motsatt fall, fordi en utestående gjeld for trygde- og pensjonspremier i mellomtiden er blitt betalt. Det er derfor å foretrekke at markedsdeltakere i den grad det er mulig kontrollerer slike opplysninger ved å gå inn i relevante databaser, som bør være nasjonale i den forstand at de administreres av offentlige myndigheter. På nåværende trinn i utviklingen kan det fortsatt være tilfeller der dette ennå ikke er mulig av tekniske årsaker. Kommisjonen bør derfor overveie å fremme tiltak som kan forenkle elektronisk tilgang til oppdaterte opplysninger, for eksempel ved å styrke verktøyer som gir tilgang til virtuell selskapsinformasjon, eller metoder for å forenkle samvirkingsevnen mellom databaser eller andre slike støttetiltak.

Det bør også fastsettes at offentlige oppdragsgivere ikke skal be om allerede oppdaterte dokumenter, som de allerede har i sin besittelse fra tidligere framgangsmåter ved tildeling av kontrakter. Det bør imidlertid sikres at offentlige oppdragsgivere ikke skal pålegges urimelig mye arkiverings- og dokumentbehandlingsarbeid i denne forbindelse. Følgelig bør gjennomføringen av denne forpliktelsen først få anvendelse når bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler er blitt obligatorisk, ettersom elektronisk dokumentbehandling vil gjøre oppgaven mye enklere for offentlige oppdragsgivere.

86) Ytterligere forenkling for både markedsdeltakere og offentlige oppdragsgivere kan oppnås ved hjelp av et standard skjema for egenerklæringer, som vil redusere problemene knyttet til nøyaktig utarbeiding av formelle erklæringer og samtykkeerklæringer samt til språkproblemer.

- 87) Kommissjonen leverer og administrerer det elektroniske systemet e-Certis, som for tiden oppdateres og kontrolleres på frivillig basis av nasjonale myndigheter. Målet med e-Certis er å forenkle utvekslingen av sertifikater og annen dokumentasjon som offentlige oppdragsgivere hyppig har behov for. Erfaringen så langt viser at frivillig oppdatering og kontroll ikke er nok til å sikre at e-Certis kan yte sitt fulle potensial for forenkling av utveksling av dokumenter til nytte for særlig SMB-er. Som et første trinn bør derfor vedlikehold gjøres obligatorisk. Bruk av e-Certis vil bli gjort obligatorisk senere.
- 88) Offentlige oppdragsgivere bør kunne kreve at miljøstyringstiltak eller -ordninger anvendes ved gjennomføringen av en offentlig kontrakt. Miljøstyringsordninger kan, enten de er registrert i henhold til unionsdokumenter som europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009⁽¹⁾ eller ikke, vise om markedsdeltakeren har teknisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten. Dette omfatter miljømerker som innebærer miljøstyringskriterier. Dersom en markedsdeltaker ikke har tilgang til slike registreringsordninger for miljøstyring, eller ikke har mulighet til å oppnå slike innenfor de aktuelle fristene, bør den tillates å innlevere en beskrivelse av de miljøstyringstiltakene som er gjennomført, forutsatt at den berørte markedsdeltakeren godtgjør at disse tiltakene sikrer samme miljøvernivå som de tiltakene som kreves i henhold til miljøstyringen.
- 89) Begrepet tildelingskriterier er sentralt for dette direktiv. Det er derfor viktig at de relevante bestemmelsene framstår på en så enkel og rasjonell måte som mulig. Dette kan oppnås ved å bruke termen «økonomisk mest fordelaktige anbud» som overgripende begrep, ettersom alle anbud som vinner, til slutt bør velges i samsvar med hva den enkelte offentlige oppdragsgiver vurderer som den økonomisk beste løsningen av alle anbudene som er gitt. For å unngå forvirring med tildelingskriterier som for tiden er kjent som det «økonomisk mest fordelaktige anbud» i direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF, bør det brukes en annen term som dekker det begrepet, nemlig «beste forhold mellom pris og kvalitet». Det bør følgelig tolkes i samsvar med rettspraksis knyttet til de nevnte direktivene, unntatt dersom det er en klart vesentlig annen løsning i dette direktiv.
- 90) Tildeling av kontrakter bør foretas på grunnlag av objektive kriterier som sikrer overholdelse av prinsippene om innsyn, ikke-diskriminering og likebehandling, med sikte på å sikre en objektiv sammenligning mellom den relative verdien til anbudene for å kunne bestemme, på reelle konkurransevilkår, hvilket anbud som er det økonomisk mest fordelaktige anbudet. Det

bør fastsettes uttrykkelig at det økonomisk mest fordelaktige anbudet bør vurderes på grunnlag av det beste forholdet mellom pris og kvalitet, som alltid bør omfatte et pris- eller kostnadselement. Det bør likeledes presiseres at slik vurdering av det økonomisk mest fordelaktige anbudet også kan gjøres på grunnlag av enten pris eller kostnadseffektivitet alene. Det er dessuten hensiktsmessig å bemerke at offentlige oppdragsgivere står fritt til å fastsette tilstrekkelige kvalitetsstandarder ved å bruke tekniske spesifikasjoner eller vilkår for gjennomføring av kontrakten.

For å fremme mer realitetsorienterte offentlige innkjøp, bør det være tillatt for medlemsstatene å forby eller begrense bruken av pris eller kostnad alene til å vurdere det økonomisk mest fordelaktige tilbudet når de anser det som hensiktsmessig.

For å sikre at prinsippet om likebehandling overholdes ved tildeling av kontrakter bør offentlige oppdragsgivere være forpliktet til å sikre nødvendig innsyn slik at alle anbydere kan være rimelig informert om de kriterier og ordninger som skal anvendes i beslutningen om kontraktstildeling. Offentlige oppdragsgivere bør derfor være forpliktet til å angi kriteriene for tildeling av kontrakt og den relative vekten som hvert av disse kriteriene tillegges. Offentlige oppdragsgivere bør imidlertid kunne fravike forpliktelsen til å angi vektingen av kriteriene i særlig begrunnede tilfeller der de må kunne angi årsakene til dette, dersom vektingen ikke kan fastsettes på forhånd, særlig på grunn av kontraktens kompleksitet. I slike tilfeller bør de angi kriteriene i prioritert rekkefølge med det viktigste først.

- 91) Ved artikkel 11 i TEUV kreves det at krav til miljøvern må innlemmes ved fastleggningen og gjennomføringen av Unionens politikk og virksomhet, særlig med sikte på å fremme en bærekraftig utvikling. Dette direktiv klargjør hvordan offentlige oppdragsgivere kan bidra til å verne miljøet og fremme en bærekraftig utvikling, samtidig som de sikrer at de kan oppnå best mulig forhold mellom pris og kvalitet for kontraktene.

- 92) Når offentlige oppdragsgivere vurderer beste forhold mellom pris og kvalitet, bør de bestemme de økonomiske og kvalitative kriteriene som er knyttet til kontraktens gjenstand, som de vil bruke i den forbindelse. Disse kriteriene bør dermed gjøre det mulig å foreta en sammenlignende vurdering av det enkelte anbudets ytelsesnivå ut fra kontraktens gjenstand slik den er definert i de tekniske spesifikasjonene. I forbindelse med beste forhold mellom pris og kvalitet, er det satt opp en ikke-uttømmende liste over mulige tildelingskriterier som inneholder miljø- og samfunnsmessige aspekter, i dette direktiv. Offentlige oppdragsgivere bør oppmuntres til å velge tildelingskriterier som gjør at de kan innhente bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester av høy kvalitet som er best mulig egnet til deres behov.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009 av 25. november 2009 om frivillig deltaking for organisasjonar i ei fellesskapsordning for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS), og om oppheving av forordning (EF) nr. 761/2001 og kommisjonsvedtak 2001/681/EF og 2006/193/EF (EUT L 342 av 22.12.2009, s. 1).

De valgte tildelingskriteriene bør ikke gi de offentlige oppdragsgiverne ubegrenset valgfrihet, og de bør sikre mulighet for effektiv og rettferdig konkurranse og følge av ordninger som gjør det mulig å kontrollere anbyrernes opplysninger på en effektiv måte.

For å kunne fastslå hva som er det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, bør beslutningen om kontraktstildeling ikke bare baseres på ikke-kostnadsmessige kriterier. Kvalitative kriterier bør derfor ledsages av et kostnadskriterium som etter den offentlige oppdragsgiverens valg, kan være enten prisen eller en kostnads-effektivitetsstrategi, for eksempel beregning av livssyklus-kostnad. Tildelingskriteriene bør imidlertid ikke påvirke anvendelsen av nasjonale bestemmelser for å bestemme betaling av visse tjenester eller angivelse av faste priser for visse varer.

93) Dersom det i nasjonale bestemmelser er fastsatt betaling av visse tjenester eller angitt faste priser for visse varer, bør det presiseres at det fortsatt er mulig å vurdere best mulig forhold mellom pris og kvalitet på grunnlag av andre faktorer enn utelukkende prisen eller betalingen. Avhengig av den berørte tjenesten eller det berørte produktet, kan slike faktorer for eksempel omfatte leverings- og betalingsvilkår, aspekter ved ettersalgsservice (for eksempel omfanget av rådgivnings- og utskiftingstjenester) eller miljø- eller samfunnsmessige aspekter (for eksempel om bøker er trykt på resirkulert papir eller papir fra bærekraftige treslag, om kostnader tilskrives ekstern miljøvirkning eller hvorvidt sosial integrasjon av vanskeligstilte personer eller medlemmer fra sårbare grupper blant de personene som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, er fremmet). Gitt de mange mulighetene til å vurdere forhold mellom pris og kvalitet på grunnlag av materielle kriterier, bør loddtrekning som eneste måte å tildele en kontrakt på, unngås.

94) I de tilfeller der kvaliteten på det personalet som er ansatt, er relevant for nivået på gjennomføringen av kontrakten, bør offentlige oppdragsgivere også kunne bruke organiseringen av og kvalifikasjonene og erfaringen til det personalet som er utpekt til å gjennomføre den aktuelle kontrakten, som tildelingskriterium, ettersom dette kan påvirke kvaliteten på gjennomføringen av kontrakten og, som følge av dette, tilbudets økonomiske verdi. Dette kan for eksempel være tilfelle når det gjelder kontrakter for intellektuelle tjenester som konsulenttjenester eller arkitekttjenester. Offentlige oppdragsgivere som benytter denne muligheten, bør på egnede kontraktmessige måter sikre at det personalet som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, effektivt overholder de angitte kvalitetsstandardene, og at slikt personale bare kan erstattes med samtykke fra den offentlige oppdragsgiveren, som kontrollerer at de erstattes med personale som gir samme kvalitetsnivå.

95) Det er avgjørende å fullt ut utnytte det potensialet offentlige innkjøp har til å nå målene for Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst. I den forbindelse bør det bemerkes at offentlige innkjøp er avgjørende for å drive nyskaping, som er av stor

betydning for framtidig vekst i Europa. I lys av de store forskjellene mellom de forskjellige sektorene og markedene, ville det imidlertid ikke være hensiktsmessig å fastsette generelle obligatoriske krav til innkjøp med hensyn til miljø, samfunn og nyskaping.

Unionens regelgiver har allerede fastsatt obligatoriske innkjøpskrav for å nå bestemte mål i sektoren for veigående motorvogner (europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/33/EF⁽¹⁾) og kontorutstyr (europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 106/2008⁽²⁾). Dessuten er det gjort betydelige framskritt med hensyn til definisjonen av felles metoder for beregning av livssyklus-kostnad.

Det synes derfor hensiktsmessig å fortsette på denne måten og overlate til det sektorspesifikke regelverket å fastsette obligatoriske mål med hensyn til den bestemte politikken og de bestemte vilkårene som skal gjelde for de relevante sektorene, og å fremme utviklingen og bruken av europeiske metoder for beregning av livssyklus-kostnad for ytterligere å underbygge bruken av offentlige innkjøp til støtte for bærekraftig vekst.

96) Disse sektorspesifikke tiltakene bør utfylles med en tilpasning av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF ved å bemyndige offentlige oppdragsgivere til å etterstrebe målene i Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst i deres innkjøpsstrategier. Det bør derfor gjøres klart at offentlige oppdragsgivere, unntatt dersom vurderingen gjøres ut fra bare pris, kan bestemme det økonomisk mest fordelaktige tilbudet og den laveste kostnaden ved å bruke metoden for beregning av livssyklus-kostnad. Begrepet beregning av livssyklus-kostnad omfatter alle kostnader gjennom livssyklusen til bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester.

Med dette menes interne kostnader, for eksempel til forskning som skal utføres, utvikling, produksjon, transport, bruk, vedlikehold og sluttbehandling, men det kan også omfatte kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, for eksempel forurensning forårsaket av utvinning av råstoff som brukes i produktet, eller forårsaket av produktet selv eller framstillingen av det, forutsatt at det kan beregnes i penger og overvåkes. Metodene som offentlige oppdragsgivere bruker til å vurdere kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, bør bestemmes på forhånd på en objektiv og ikke-diskriminerende måte og være tilgjengelig for alle berørte parter. Slike metoder kan fastsettes på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan, men for å unngå konkurransevridning gjennom skreddersydde metoder, bør de fortsatt være generelle i den forstand at de ikke bør angis spesifikt for en bestemt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter.

(1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/33/EF av 23. april 2009 om fremming av rene og energieffektive veigående motorvogner (EUT L 120 av 15.5.2009, s. 5).

(2) Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 106/2008 av 15. januar 2008 om eit fellesskapsprogram for energieffektivitetsmerking av kontorutstyr (EUT L 39 av 13.2.2008, s. 1).

Felles metoder bør utarbeides på unionsplan for beregning av livssyklus-kostnader for bestemte varegrupper eller kategorier av tjenester. Dersom det utarbeides felles metoder, bør det være obligatorisk å bruke dem.

Videre bør muligheten for å fastsette en felles metode for beregning av sosiale livssyklus-kostnader undersøkes, idet det tas hensyn til eksisterende metoder som retningslinjene for produkters sosiale livssyklus-kostnader («Guidelines for Social Life Cycle Assessment of Products»), som er vedtatt innenfor rammen av De forente nasjoners miljøprogram.

- 97) Med sikte på bedre integrasjon av samfunnsmessige og miljømessige hensyn i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, bør dessuten offentlige oppdragsgivere kunne bruke tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter for de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til den offentlige kontrakten, med hensyn til alle aspekter og på ethvert stadium i deres livssyklus, fra utvinning av råstoffer til produktet til sluttbehandling av produktet, herunder faktorer som inngår i den spesifikke produksjons-, leverings- eller handelsprosessen og dens vilkår for disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller en spesifikk prosess på et senere stadium i deres livssyklus, også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold. Kriterier og vilkår for en slik produksjons- eller leveringsprosess er for eksempel at framstillingen av de innkjøpte produktene ikke omfattet giftige kjemikalier, eller at de innkjøpte tjenestene ytes ved hjelp av energieffektive maskiner. I samsvar med rettspraksis ved Den europeiske unions domstol omfatter dette også tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføringen av kontrakter knyttet til levering eller bruk av Fairtrade-merkede produkter i løpet av gjennomføringen av kontraktene som skal tildeles. Kriterier og vilkår som gjelder handel og handelsvilkår, kan for eksempel innebære at det berørte produktet skal være Fairtrade-merket, herunder krav om at det skal betales en minstepris og en prisgevinst til produsentene. Vilkår for gjennomføring av kontrakter som gjelder miljøhensyn, kan for eksempel omfatte levering, emballering og sluttbehandling av produkter, og når det gjelder bygge- og anleggskontrakter og tjenestekontrakter, krav til avfallsreduksjon og resurseffektivitet.

Vilkårene for en forbindelse med kontraktens gjenstand utelukker imidlertid kriterier og vilkår som gjelder en virksomhets generelle politikk, som ikke kan anses som en faktor som kjennetegner den spesifikke produksjons- eller leveringsprosessen for de innkjøpte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene. Offentlige oppdragsgivere bør derfor ikke kunne kreve at anbydere har en bestemt politikk når det gjelder samfunnsmessige eller miljømessige ansvar i sin virksomhet.

- 98) Det er av avgjørende betydning at tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter som gjelder samfunnsmessige sider ved produksjonsprosessen, er

knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til kontrakten. I tillegg bør de anvendes i samsvar med direktiv 96/71/EF, slik det er fortolket av Den europeiske unions domstol, og bør ikke velges eller anvendes på en måte som direkte eller indirekte forskjellsbehandler markedsdeltakere fra andre medlemsstater eller fra tredjestater som er parter i GPA eller frihandelsavtaler som Unionen er part i. Derfor bør kravene til grunnleggende arbeidsvilkår fastsatt i direktiv 96/71/EF, for eksempel minstelønn, fortsatt være på det nivået som er fastsatt i nasjonal lovgivning eller ved kollektive avtaler som er gjennomført i samsvar med unionsretten innenfor rammen av nevnte direktiv.

Vilkår for gjennomføring av kontrakter kan også ha til hensikt å være til gunst for gjennomføringen av tiltak som fremmer likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet, økt deltakelse av kvinner på arbeidsmarkedet, balanse mellom arbeid og privatliv, vern av miljøet og dyrs velferd, og å sikre at de grunnleggende bestemmelsene i Den internasjonale arbeidsorganisasjon (ILO) overholdes, samt å rekruttere flere vanskeligstilte personer enn det som kreves i henhold til nasjonal lovgivning.

- 99) Tiltak med sikte på vern av helsen til personale som deltar i produksjonsprosessen, fremming av sosial integrasjon av vanskeligstilte personer eller medlemmer fra sårbare grupper blant de personene som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, eller opplæring i de kvalifikasjonene som kreves til den aktuelle kontrakten, kan også være underlagt tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter, forutsatt at de er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til kontrakten. Slike kriterier eller vilkår kan for eksempel blant annet vise til sysselsetting av personer som har vært jobbsøkere i lang tid, eller gjennomføring av opplæringstiltak for arbeidsløse eller ungdom i løpet av gjennomføringen av den kontrakten som skal tildeles. I tekniske spesifikasjoner kan offentlige oppdragsgivere angi slike samfunnsmessige krav som direkte kjennetegner det aktuelle produktet eller den aktuelle tjenesten, for eksempel tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne eller universell utforming.

- 100) Offentlige kontrakter bør ikke tildeles markedsdeltakere som har deltatt i en kriminell organisasjon, eller som er kjent skyldig i korrupsjon, bedrageri til skade for Unionens økonomiske interesser, terrorhandlinger, hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme. Manglende betaling av skatter og trygde- og pensjonspremier bør også medføre obligatorisk utelukkelse på unionsplan. Medlemsstatene bør imidlertid kunne gi unntak fra disse obligatoriske utelukkelsene i unntakstilfeller der tvingende allmenne hensyn gjør en kontraktstildeling absolutt nødvendig. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom det er et presserende behov for vaksiner eller nødutstyr som bare kan kjøpes fra en markedsdeltaker som en av de obligatoriske begrunnelsene for utelukkelse ellers gjelder for.

- 101) Offentlige oppdragsgivere bør videre gis mulighet til å utelukke markedsdeltakere som har vist seg å være upålitelige, for eksempel på grunn av brudd på miljøforpliktelser, herunder regler for tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne, eller andre former for alvorlig yrkesmessig forsømmelse, for eksempel brudd på konkurransereglene eller immaterialrettigheter. Det bør presiseres at alvorlig yrkesmessig forsømmelse kan medføre tvil om en markedsdeltakers integritet, og dermed gjøre markedsdeltakeren uegnet til å bli tildelt en offentlig kontrakt, uavhengig av hvorvidt markedsdeltakeren ellers ville ha teknisk eller økonomisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten.

Med tanke på at den offentlige oppdragsgiveren vil være ansvarlig for følgene av sin mulig feilaktige beslutning, bør offentlige oppdragsgivere også stå fritt til å vurdere om det har foregått alvorlig yrkesmessig forsømmelse, dersom de før en endelig og bindende beslutning angående forekomst av obligatoriske utelukkelsesgrunner er tatt, på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren har brutt sine forpliktelser, herunder forpliktelser vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier, med mindre annet er fastsatt i nasjonal rett. De bør også kunne utelukke kandidater eller anbydere hvis gjennomføring av tidligere offentlige kontrakter har vist store mangler med hensyn til grunnleggende krav, for eksempel manglende ytelse eller gjennomføring eller betydelige mangler ved det produktet eller den tjenesten som ytes, noe som gjør dem uegnet for det tiltenkte formålet, eller upassende atferd som reiser alvorlig tvil om markedsdeltakerens pålitelighet. I nasjonal lovgivning bør det fastsettes en lengste varighet for slik utelukkelse.

Når det anvendes valgfrie grunner til utelukkelse, bør offentlige oppdragsgivere legge særlig vekt på forholdsmessighetsprinsippet. Mindre uregelmessigheter bør bare i unntakstilfeller føre til utelukkelse av en markedsdeltaker. Gjentatte tilfeller av mindre uregelmessigheter kan imidlertid reise tvil om en markedsdeltakers pålitelighet, noe som kan berettige en utelukkelse.

- 102) Det bør imidlertid gis rom for muligheten til at markedsdeltakere kan treffe samsvarstiltak med sikte på å avhjelpe følgene av eventuelle straffbare handlinger eller forsømmelser og effektivt forebygge ytterligere forekomster av upassende atferd. Slike tiltak kan bestå av særlig personal- og organisasjonsmessige tiltak, for eksempel avbrytelse av alle forbindelser med personer eller organisasjoner som er involvert i upassende atferd, egnede tiltak for omorganisering av personalet, gjennomføring av rapporterings- og kontrollordninger, opprettelse av en intern revisjonsstruktur for å overvåke samsvar, og at det vedtas interne regler for ansvar og erstatning. Dersom slike tiltak gir tilstrekkelige garantier, bør den aktuelle markedsdeltakeren ikke lenger være utelukket av disse grunnene alene. Markedsdeltakere bør ha muligheten til å be om at samsvarstiltak som treffes med sikte på mulig adgang til

framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, blir undersøkt. Det bør imidlertid være opp til medlemsstatene å bestemme nøyaktig hvilke prosedyremessige og materielle vilkår som skal gjelde i slike tilfeller. De bør derfor særlig stå fritt til å beslutte om de skal la de enkelte offentlige oppdragsgiverne foreta de relevante vurderingene, eller gi denne oppgaven til andre myndigheter på sentralt eller desentralisert plan.

- 103) Anbud som synes å være unormalt lave i forhold til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, kan være basert på teknisk, økonomisk eller juridisk uforutsiktelige forutsetninger eller praksis. Dersom anbyderen ikke kan gi en tilstrekkelig forklaring, bør den offentlige oppdragsgiveren ha rett til å avvise anbudet. Avvisning bør være obligatorisk i tilfeller der den offentlige oppdragsgiveren har fastslått at den unormalt lave prisen eller kostnaden som er foreslått, er en følge av manglende overholdelse av ufravikelig unionsregelverk eller nasjonal rett som er forenlig med dette innenfor sosialrett, arbeidsrett eller miljørett, eller internasjonale arbeidsrettslige bestemmelser.

- 104) I vilkårene for gjennomføring av en kontrakt fastsettes det særlige krav til gjennomføringen av kontrakten. Til forskjell fra kriterier for tildeling av kontrakter, som danner grunnlaget for en sammenlignende vurdering av kvaliteten på anbudene, består vilkårene for gjennomføring av kontrakter i fastsatte, objektive krav som ikke påvirker vurderingen av anbudene. Vilråene for gjennomføring av en kontrakt bør være forenlige med dette direktiv dersom de verken direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling, og dersom de er knyttet til kontraktens gjenstand, som omfatter alle faktorer i den spesifikke produksjons-, leverings- eller markedsføringsprosessen. Dette omfatter vilkår som gjelder prosessen for gjennomføring av kontrakten, men utelukker krav som viser til en virksomhets generell politikk.

Vilkårene for gjennomføring av en kontrakt bør være angitt i kunngjøringen av konkurranse, som er den veiledende kunngjøringen som benyttes som metode for utlysning av konkurranse, eller i innkjøpsdokumentene.

- 105) Det er viktig at underleverandørenes oppfyllelse av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsretten, nasjonal rett, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten, sikres gjennom hensiktsmessige tiltak av vedkommende nasjonale myndigheter, for eksempel arbeidstilsyn og miljøvernmyndigheter, innenfor deres ansvarsområder og oppgaver.

Det er også nødvendig å sikre noe innsyn i underleverandørkjeden, ettersom dette gir offentlige oppdragsgivere opplysninger om hvem som er til stede på byggeplasser der det foregår bygge- og anleggsarbeid som utføres for dem, eller der foretak yter tjenester i eller på bygg, infrastruktur eller områder, for eksempel rådhus, offentlige skoler, idrettsanlegg, havner eller

motorveier, som de offentlige oppdragsgiverne er ansvarlige for eller som de har direkte tilsyn med. Det bør presiseres at forpliktelsen til å gi påkrevde opplysninger i alle tilfeller påligger hovedleverandøren, enten på grunnlag av en særlig klausul som hver offentlige oppdragsgiver vil måtte ha med i framgangsmåten ved tildeling av alle kontrakter, eller på grunnlag av forpliktelser som medlemsstatene vil pålegge hovedleverandøren i form av alminnelige bestemmelser.

Det bør også presiseres at vilkår i forbindelse med håndheving av oppfyllelse av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsretten, nasjonal rett, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten, bør få anvendelse når nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og hovedleverandøren. Dessuten bør det angis uttrykkelig at medlemsstatene bør kunne gå lenger, for eksempel ved å utvide forpliktelsene til innsyn, ved å muliggjøre direkte betaling til underleverandører eller ved å muliggjøre eller kreve at offentlige oppdragsgivere skal kontrollere at underleverandørene ikke befinner seg i noen av de situasjonene der utelukkelse av markedsdeltakere vil være berettiget. Dersom slike tiltak anvendes på underleverandører, bør det sikres sammenheng med bestemmelsene som får anvendelse på hovedleverandører, slik at dersom det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner, vil det følges av et krav om at hovedleverandøren skifter ut den berørte underleverandøren. Dersom slik kontroll viser at det foreligger ikke-obligatoriske grunner for utelukkelse, bør det presiseres at offentlige oppdragsgivere har mulighet til å kreve slik utskifting. Det bør også uttrykkelig angis at offentlige oppdragsgivere kan være forpliktet til å kreve at den aktuelle underleverandøren skiftes ut dersom utelukkelse av hovedleverandører vil være obligatorisk i slike tilfeller.

Det bør også angis uttrykkelig at medlemsstatene står fritt til å fastsette strengere regler for ansvar i henhold til nasjonal lovgivning, eller til å gå lenger i henhold til nasjonal lovgivning med hensyn til direkte betaling til underleverandører.

- 106) Det bør bemerkes at rådsforordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71⁽¹⁾ får anvendelse på beregningen av fristene angitt i dette direktiv.
- 107) Det er nødvendig å presisere hvilke vilkår som fører til at endringer i en kontrakt under gjennomføringen av den krever en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, idet det tas hensyn til relevant rettspraksis ved Den europeiske unions domstol. Det kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i tilfelle av

vesentlige endringer i den opprinnelige kontrakten, særlig med hensyn til virkeområdet og innholdet i partenes gjensidige rettigheter og forpliktelser, herunder fordelingen av immaterialrettigheter. Slike endringer viser partenes intensjon om å reforhandle vesentlige vilkår i kontrakten. Dette er særlig tilfellet dersom de endrede vilkårene ville ha virket inn på resultatet av framgangsmåten, dersom de hadde vært del av den opprinnelige framgangsmåten.

Endringer i kontrakten som medfører en mindre endring i kontraktsverdien opp til en viss verdi, bør alltid være mulig uten at det er nødvendig å utføre en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Med sikte på dette og for å sikre rettsikkerheten bør dette direktiv fastsette nedre terskelverdier, og under disse kreves det ikke en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Det bør være mulig å endre kontrakten over disse terskelverdiene uten at det er nødvendig å gjennomføre en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, i den grad endringene er i samsvar med de relevante vilkårene fastsatt i dette direktiv.

- 108) Offentlige oppdragsgivere kan stå overfor situasjoner der nye bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester blir nødvendig, og i slike tilfeller kan en endring av den opprinnelige kontrakten uten ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter være berettiget, særlig dersom nye leveranser er tenkt enten som en delvis utskifting eller en utvidelse av eksisterende tjenester, varer eller installasjoner, dersom et skifte av leverandør ville tvinge den offentlige oppdragsgiveren til å kjøpe utstyr, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester med andre tekniske egenskaper som ville være uforenlige eller føre til uforholdsmessige tekniske vanskeligheter ved drift og vedlikehold.
- 109) Offentlige oppdragsgivere kan stå overfor ytre omstendigheter som de ikke kunne forutse da de tildelte kontrakten, særlig dersom gjennomføringen av kontrakten strekker seg over lang tid. I slike tilfeller er det nødvendig med en viss grad av fleksibilitet for å tilpasse kontrakten til disse omstendighetene uten en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Begrepet uforutsigbare omstendigheter viser til omstendigheter som ikke kunne forutsettes til tross for at den offentlige oppdragsgiveren har gjort rimelig grundige forberedelser til den opprinnelige tildelingen, idet det tas hensyn til de midler den har hatt til rådighet, arten av og egenskapene til det bestemte prosjektet, god praksis på det aktuelle området og behovet for å sikre et hensiktsmessig forhold mellom de ressursene som er brukt på å forberede tildelingen, og den forutsigbare verdien. Dette kan imidlertid ikke få anvendelse på tilfeller der en endring fører til at hele innkjøpets art forandres, for eksempel ved å skifte ut bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes inn, med noe helt annet, eller ved å foreta en grunnleggende endring av typen innkjøp, ettersom det i en slik situasjon må forutsettes en hypotetisk påvirkning av resultatet.

⁽¹⁾ Rådsforordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71 av 3. juni 1971 om fastsettelse av regler for frister, datoer og tidspunkter (EFT L 124 av 8.6.1971, s. 1).

- 110) I samsvar med prinsippene om likebehandling og innsyn bør den anbyderen som vinner anbudet, ikke skiftes ut med en annen markedsdeltaker, for eksempel dersom en kontrakt heves på grunn av mangler i gjennomføringen, uten at kontrakten gjenåpnes for konkurranse. Den valgte anbyderen som gjennomfører kontrakten bør imidlertid, særlig dersom kontrakten er tildelt til mer enn ett foretak, kunne foreta visse strukturelle endringer under gjennomføringen av kontrakten, for eksempel rent interne omorganiseringer, overtakelser, fusjoner og oppkjøp eller konkurs. Slike strukturelle endringer bør ikke automatisk kreve nye framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for alle offentlige kontrakter som den aktuelle anbyderen utfører.
- 111) Offentlige oppdragsgivere bør i enkeltkontraktene selv ha mulighet til å få innført endringer av en kontrakt ved hjelp av revisjons- eller opsjonsklausuler, men slike klausuler bør ikke gi dem ubegrenset spillerom. Dette direktiv bør derfor angi i hvilket omfang det kan innføres endringer i den opprinnelige kontrakten. Det bør derfor presiseres at tilstrekkelig klart utarbeidede revisjons- eller opsjonsklausuler for eksempel kan gi mulighet for prisreguleringer eller sikre at for eksempel kommunikasjonsutstyr som skal leveres over et gitt tidsrom, fortsatt er egnet, også ved endring av kommunikasjonsprotokoller eller andre teknologiske endringer. Det bør også være mulig i henhold til tilstrekkelig klare klausuler å fastsette at det kan foretas tilpasninger av en kontrakt, dersom dette blir nødvendig på grunn av tekniske vanskeligheter som dukker opp under drift eller vedlikehold. Det bør også bemerkes at kontrakter for eksempel kan omfatte både alminnelig vedlikehold og fastsette ekstraordinært vedlikehold som kan bli nødvendig for å sikre fortsatt drift av en offentlig tjeneste.
- 112) Offentlige oppdragsgivere står av og til overfor omstendigheter som krever at offentlige kontrakter heves før tiden, for å kunne oppfylle forpliktelsene i henhold til unionsregelverket for offentlige innkjøp. Medlemsstatene bør derfor sikre at offentlige oppdragsgivere, i henhold til vilkårene fastsatt i nasjonal rett, har mulighet til å heve en offentlig kontrakt i dens løpetid dersom unionsretten krever dette.
- 113) Resultatene fra Kommisjonens arbeidsdokument av 27. juni 2011 med tittelen «Evaluation Report: Impact and Effectiveness of EU Public Procurement Legislation» antyder at utelukkelsen av visse tjenester fra den fulle anvendelsen av direktiv 2004/18/EF bør gjennomgås på nytt. Den fulle anvendelsen av dette direktiv bør derfor utvides til å omfatte en rekke tjenester.
- 114) Visse kategorier av tjenester har ved sin egenart fortsatt en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene, nemlig slike tjenester som er kjent som personlige tjenester, for eksempel visse sosialtjenester, helsetjenester og undervisningstjenester. Disse tjenestene ytes i en bestemt sammenheng som varierer sterkt mellom medlemsstatene på grunn av forskjellige kulturelle tradisjoner. Det bør derfor opprettes en særlig ordning for offentlige kontrakter for disse tjenestene, med en høyere terskelverdi enn hva som gjelder for andre tjenester.
- Personlige tjenester med verdier under denne terskelverdien vil normalt ikke være interessant for tjenesteytere fra andre medlemsstater, med mindre det foreligger konkrete indikasjoner på det motsatte, for eksempel EU-finansiering for grensekryssende prosjekter.
- Kontrakter for personlige tjenester over denne terskelverdien skal være underlagt innsyn i hele Unionen. Gitt betydningen av den kulturelle sammenhengen og følsomheten i disse tjenestene, bør medlemsstatene gis vidt skjønn til å organisere valget av tjenesteytere på den måten de anser som mest hensiktsmessig. Reglene i dette direktiv tar hensyn til dette kravet, og det kreves bare overholdelse av grunnleggende prinsipper om innsyn og likebehandling og at det sikres at offentlige oppdragsgivere er i stand til å anvende bestemte kvalitetskriterier ved valg av tjenesteytere, for eksempel kriteriene angitt i det frivillige europeiske rammeverket for kvalitet i sosialtjenester («European Quality Framework for Social Services»), offentliggjort av Komiteen for sosial trygghet. Når det skal bestemmes hvilke framgangsmåter som skal brukes ved tildeling av kontrakter for personlige tjenester, bør medlemsstatene ta hensyn til artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26. Når de gjør dette, bør medlemsstatene også etterstrebe målene om forenkling og om å lette den administrative byrden for offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere; det bør presiseres at dette også kan medføre at det skal anvendes regler som gjelder for tjenestekontrakter som ikke er underlagt den spesifikke ordningen.
- Medlemsstatene og offentlige oppdragsgivere står fortsatt fritt til å yte slike tjenester selv, eller til å organisere sosialtjenester på en måte som ikke medfører at det inngås offentlige kontrakter, for eksempel gjennom utelukkende å finansiere slike tjenester, eller ved å utstede lisenser eller tillatelser til alle markedsdeltakere som oppfyller vilkårene som på forhånd er fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren, uten noen grenser eller kvoter, forutsatt at et slikt system sikrer tilstrekkelig annonsering og overholder prinsippene om innsyn og likebehandling.
- 115) På samme måte tilbys hotell- og restauranttjenester normalt bare av aktører som befinner seg på det bestemte stedet der slike tjenester leveres, og har derfor også en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene. De bør derfor bare omfattes av den lette ordningen, fra og med en terskelverdi på 750 000 euro. Store kontrakter for hotell- og restauranttjenester over denne terskelverdien kan være av interesse for forskjellige markedsdeltakere, for eksempel reisebyråer og andre mellommenn, også på tvers av landegrensene.

- 116) På lignende måte gjelder visse juridiske tjenester utelukkende rent nasjonale rettsspørsmål og tilbys derfor normalt bare av aktører som befinner seg i den berørte medlemsstaten, og har følgelig også en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene. De bør derfor bare omfattes av den lette ordningen, fra og med en terskelverdi på 750 000 euro. Store kontrakter for juridiske tjenester over denne terskelverdien kan være av interesse for forskjellige markedsdeltakere, for eksempel internasjonale advokatfirmaer, også på tvers av landegrensene, særlig dersom de omfatter juridiske spørsmål som oppstår som følge av eller har som bakgrunn unionsrett eller annen internasjonal rett, eller omfatter mer enn én stat.
- 117) Erfaring har vist at en rekke andre tjenester, for eksempel redningstjenester, brannsløkkingstjenester og fengselsvesen, normalt bare er av interesse på tvers av landegrensene når de når en tilstrekkelig kritisk masse i kraft av sin relativt høye verdi. I den grad de ikke utelukkes fra dette direktivs virkeområde, bør de omfattes av den lette ordningen. I den grad tjenesteytingen faktisk er basert på kontrakter, vil andre tjenestekategorier, for eksempel offentlige tjenester eller yting av samfunnstjenester, normalt sannsynligvis bare utgjøre en interesse på tvers av landegrensene fra og med en terskelverdi på 750 000 euro, og bør følgelig da bare være omfattet av den lette ordningen.
- 118) For å kunne sikre kontinuitet i offentlige tjenester bør dette direktiv tillate at deltakelse i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for visse helse-, sosial- og kultur-tjenester kan forbeholdes organisasjoner som er basert på ansattes medeierskap eller ansattes aktive medbestemmelse i ledelsen, og eksisterende organisasjoner som samvirkeforetak når det gjelder å delta i ytingen av disse tjenestene til sluttbrukerne. Denne bestemmelsen er begrenset til å omfatte utelukkende visse helse- og sosialtjenester og tjenester tilknyttet disse, visse undervisnings- og opplærings-tjenester, bibliotek-, arkiv- og øvrige kulturtjenester, tjenester vedrørende sport, og tjenester for privathusholdninger, og er ikke beregnet på å omfatte noen av de utelukkelsene som ellers er fastsatt i dette direktiv. Disse tjenestene bør bare omfattes av den lette ordningen.
- 119) Det er hensiktsmessig å identifisere disse tjenestene ved å vise til de spesifikke posisjonene i den felles klassifikasjonen for offentlige innkjøp (CPV), vedtatt ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002⁽¹⁾, som er en hierarkisk oppbygd nomenklatur, delt inn i næringer, næringshovedgrupper, næringsgrupper, kategorier og underkategorier. For å unngå rettslig usikkerhet bør det presiseres at henvisning til en næring ikke implisitt innebærer en henvisning til underordnede underinndelinger. En så omfattende dekning bør i stedet angis eksplisitt ved å nevne alle relevante posisjoner, eventuelt som en rekke koder.
- 120) Prosjektkonkurranser er tradisjonelt mest blitt brukt på områdene by- og regionplanlegging, arkitektur og ingeniørarbeid eller databehandling. Det bør imidlertid bemerkes at disse fleksible ordningene også kan brukes til andre formål, for eksempel for å innhente planer for finansielle metoder og teknikker som vil optimalisere støtte for SMB-er i forbindelse med de felles europeiske ressursene for svært små til mellomstore bedrifter (JEREMIE) eller andre unionsprogrammer til støtte for SMB-er i en gitt medlemsstat. Prosjektkonkurransen som brukes til å innhente planer for slike finansielle metoder og teknikker, kan også fastsette at de etterfølgende tjenestekontraktene for gjennomføring av slike finansielle metoder og teknikker vil bli tildelt til vinneren eller en av vinnerne av prosjektkonkurransen etter en framgangsmåte med forhandling uten kunn-gjøring.
- 121) Evalueringen har vist at det fortsatt er betydelig rom for forbedring i anvendelsen av unionsregelverket for offentlige innkjøp. Med sikte på en mer effektiv og konsekvent anvendelse av reglene er det avgjørende å få en god oversikt over mulige strukturelle problemer og generelle mønstre i nasjonal innkjøpspolitikk for å kunne behandle mulige problemer på en mer målrettet måte. Denne oversikten bør oppnås gjennom hensiktsmessig overvåking, og resultatene av dette bør offentliggjøres regelmessig, slik at det legges til rette for en opplyst debatt om mulige forbedringer i regler og praksis for innkjøp. Med en slik god oversikt bør det også være mulig å få innsikt i anvendelsen av regler for offentlige innkjøp i forbindelse med gjennomføringen av prosjekter som samfinansieres av Unionen. Medlemsstatene bør fortsatt stå fritt til å beslutte hvordan og av hvem denne overvåkingen skal utføres i praksis; når de gjør dette, bør de fortsatt også stå fritt til å beslutte om overvåkingen skal være basert på stikkprøvebasert kontroll i ettertid, eller på systematisk forutgående kontroll av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter omfattet av dette direktiv. Det bør være mulig å gjøre relevante organer oppmerksomme på eventuelle problemer; dette bør ikke nødvendigvis kreve at de som har utført overvåkingen, har søksmålskompetanse ved domstolene.
- Bedre veiledning, opplysning og støtte til offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere bør også i stor grad bidra til å styrke effektiviteten i offentlige innkjøp, gjennom bedre kunnskap, økt rettssikkerhet og profesjonalisering av innkjøpspraksis. Slik veiledning bør gjøres tilgjengelig for offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere når det synes nødvendig å forbedre korrekt anvendelse av reglene. Veiledningen som skal gis, kan omfatte alle saker som er relevante for offentlige innkjøp, for eksempel planlegging av anskaffelser, framgangsmåter, valg av metoder og hjelpemidler og god praksis i gjennomføringen av framgangsmåtene. Når det gjelder rettslige spørsmål, bør veiledningen ikke nødvendigvis bestå av en fullstendig juridisk analyse av de berørte sakene; dette kan begrenses til en generell angivelse av hvilke

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002 av 5. november 2002 om en felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV) (EFT L 340 av 16.12.2002, s. 1).

elementer det bør tas hensyn til ved den senere og mer detaljerte analysen av spørsmålene, for eksempel ved å peke på rettspraksis som kan være relevant, eller veiledende merknader eller andre kilder der det berørte spørsmålet er undersøkt.

- 122) Ved direktiv 89/665/EØF er det fastsatt at en viss klagebehandling minst skal være tilgjengelig for alle personer som har eller har hatt en interesse av å oppnå en særskilt kontrakt, og som har blitt, eller risikerer å bli, skadelidende på grunn av en påstått overtredelse av unionsretten på området offentlige innkjøp, eller av nasjonale regler som gjennomfører unionsretten. Denne klagebehandlingen bør ikke berøres av dette direktiv. Borgere, berørte parter, organiserte eller ikke, og andre personer eller organer som ikke har adgang til klagebehandlingen i henhold til direktiv 89/665/EØF, har uansett som skattebetalere en rettmessig interesse i gode framgangsmåter ved tildeling av kontrakter. De bør derfor gis mulighet, på annen måte enn ved ordningen for klagebehandling i henhold til direktiv 89/665/EØF, og uten at det nødvendigvis medfører at de gis søksmålskompetanse ved domstolene, til å angi mulige overtredelser av dette direktiv til en vedkommende myndighet eller struktur. For å unngå å fordoble eksisterende myndigheter eller strukturer bør medlemsstatene kunne fastsette en mulighet til å benytte seg av allmenne tilsynsmyndigheter eller tilsynsstrukturer, sektorvise tilsynsorganer, kommunale tilsynsmyndigheter, konkurransemyndigheter, ombudsmannen eller nasjonale revisjonsmyndigheter.
- 123) For fullt ut å kunne utnytte det potensialet offentlige innkjøp har til å nå målene for Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst, vil også innkjøp med hensyn til miljø, samfunn og nyskaping måtte spille en rolle. Det er derfor viktig å få oversikt over utviklingen på området strategiske innkjøp for å ha et opplyst syn på de generelle tendensene på overordnet plan på dette området. Eventuelle allerede utarbeidede, egnede rapporter kan selvsagt også brukes i denne forbindelse.
- 124) På bakgrunn av de mulighetene SMB-er har til å skape nye arbeidsplasser, vekst og nyskaping, er det viktig å oppmuntre dem til å delta i offentlige innkjøp, både gjennom hensiktsmessige bestemmelser i dette direktiv og gjennom initiativer på nasjonalt plan. De nye bestemmelsene fastsatt i dette direktiv bør bidra til bedre resultater, det vil si en økning av SMB-enes andel i den samlede verdien av tildelte kontrakter. Det er imidlertid ikke hensiktsmessig å pålegge obligatoriske resultatandeler, men nasjonale initiativer for å fremme SMB-enes deltakelse bør følges nøye på grunn av den betydningen dette har.
- 125) Det er allerede etablert en rekke framgangsmåter og arbeidsmetoder med hensyn til Kommisjonens kommunikasjon og kontakter med medlemsstatene, for eksempel kommunikasjon og kontakter knyttet til framgangsmåtene fastsatt i henhold til artikkel 258 og 260 i TEUV, nettverket for problemløsning i det indre

marked (SOLVIT) og EUs forsøksprosjekt, som ikke endres ved dette direktiv. De bør imidlertid utfylles ved at det i hver medlemsstat utpekes ett enkelt kontaktpunkt for samarbeidet med Kommisjonen, som vil fungere som eneste kontaktpunkt i saker vedrørende offentlige innkjøp i den berørte medlemsstaten. Denne funksjonen kan utføres av personer eller strukturer som allerede regelmessig er i kontakt med Kommisjonen i spørsmål vedrørende offentlige innkjøp, for eksempel nasjonale kontaktpunkter, medlemmer av Den rådgivende komité for offentlige innkjøp, medlemmer av nettverket for offentlige innkjøp eller nasjonale samordningsinstanser.

- 126) Sporbarhet og innsyn når det gjelder beslutningstaking i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, er vesentlig for å sikre gode framgangsmåter, herunder for å kunne bekjempe korrupsjon og bedrageri på en effektiv måte. Offentlige oppdragsgivere bør derfor beholde kopier av inngåtte kontrakter med høy verdi, slik at de kan gi berørte parter tilgang til disse dokumentene i samsvar med gjeldende regler for tilgang til dokumenter. De vesentlige delene og beslutningene i de enkelte framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter bør dokumenteres i en innkjøpsrapport. For å unngå administrative byrder bør innkjøpsrapporten, når det er mulig, kunne vise til opplysninger som allerede er gitt i den relevante kunngjøringen av tildeling av kontrakt. De elektroniske systemene for offentliggjøring av disse kunngjøringene, som styres av Kommisjonen, bør også forbedres med sikte på å forenkle innlegging av data, samtidig som det gjøres enklere å trekke ut overordnede rapporter og utveksle data mellom systemene.
- 127) For å forenkle administrasjonen og lette medlemsstatenes byrde, bør Kommisjonen jevnlig undersøke om kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene i kunngjøringene som offentliggjøres i forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, er tilstrekkelig til at Kommisjonen har mulighet til å trekke ut statistiske opplysninger som ellers måtte ha blitt oversendt av medlemsstatene.
- 128) Effektivt forvaltningssamarbeid er nødvendig for den informasjonsutvekslingen som kreves for å gjennomføre tildelingsprosessen i grensekryssende situasjoner, særlig når det gjelder kontroll av begrunnelsene for utelukkelse og utvelgingskriteriene, anvendelsen av kvalitets- og miljøstandarder og lister over godkjente markedsdeltakere. Informasjonsutvekslingen er underlagt nasjonal lovgivning om fortrolighet. Dette direktiv medfører således ingen forpliktelse for medlemsstatene til å utveksle informasjon utover det nasjonale offentlige myndigheter kan få adgang til. Informasjonssystemet for det indre marked (IMI), opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012⁽¹⁾, kan vise seg å

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012 av 25. oktober 2012 om forvaltningssamarbeid gjennom informasjonssystemet for det indre marked og om oppheving av kommisjonsvedtak 2008/49/EF («IMI-forordningen») (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 1).

være et nyttig elektronisk middel for å forenkle og forbedre forvaltningssamarbeidet, som styrer utvekslingen av informasjon på grunnlag av enkle og ensartede framgangsmåter som overvinner språkbarrierene. Det bør derfor igangsettes et forsøksprosjekt så snart som mulig for å prøve om det er hensiktsmessig å utvide IMI til å omfatte informasjonsutvekslingen i henhold til dette direktiv.

129) For å kunne tilpasse dette direktiv til den raske tekniske og økonomiske utviklingen og endringen i regelverket, bør Kommissjonen gis myndighet til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV med hensyn til en rekke ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv. På grunn av behovet for å overholde internasjonale avtaler, bør Kommissjonen gis myndighet til å endre de tekniske framgangsmåtene for hvordan terskelverdiene beregnes, samt til regelmessig å revidere disse terskelverdiene selv og til å tilpasse vedlegg X; listene over sentrale statlige myndigheter kan bli endret som følge av administrative endringer på nasjonalt plan. Disse meddeles Kommissjonen, som bør gis myndighet til å tilpasse vedlegg I; henvisninger til CPV-nomenklaturen kan bli gjenstand for regelverksendringer på unionsplan, og det er nødvendig at disse endringene gjenspeiles i teksten i dette direktiv; de tekniske opplysningene om og egenskapene til innretningene for elektronisk mottak bør holdes oppdatert med den teknologiske utviklingen; det er også nødvendig å gi Kommissjonen myndighet til å gjøre tekniske standarder for elektronisk kommunikasjon obligatoriske for å sikre samvirkingsevnen til tekniske formater, prosesser og meldingshåndtering i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter som utføres ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler, idet det tas hensyn til den teknologiske utviklingen; listen over Unionens rettsakter som fastsetter felles metoder for beregning av livssyklus kostnader, bør raskt tilpasses for å innarbeide de tiltakene som vedtas på sektorplan. For å kunne tilfredsstillende disse behovene, bør Kommissjonen gis myndighet til å holde listen over rettsakter, herunder metoder for beregning av livssyklus kostnader, oppdatert. Det er særlig viktig at Kommissjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå. Kommissjonen bør ved forberedelse og utarbeiding av delegerede rettsakter sikre at relevante dokumenter oversendes Europaparlamentet og Rådet samtidig, til rett tid og på en egnet måte.

130) Ved anvendelsen av dette direktiv bør Kommissjonen holde samråd med egnede ekspertgrupper innenfor e-innkjøp, for å sikre en balansert sammensetning av de viktigste interessentgruppene.

131) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av dette direktiv bør Kommissjonen gis gjennomføringsmyndighet når det gjelder utarbeiding av standardskjemaene for offentliggjøring av kunngjøring og et standardskjema for egenklæringer. Denne myndighet

bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011⁽¹⁾.

132) Framgangsmåten med rådgivende komité bør anvendes til vedtakelsen av gjennomføringsrettsaktene som gjelder standardskjemaene for offentliggjøring av kunngjøring, som ikke har noen innvirkning verken fra et økonomisk synspunkt eller når det gjelder arten og omfanget av forpliktelsene som følger av dette direktiv. Derimot kjennetegnes disse rettsaktene av et rent forvaltningsmessig formål og tjener til å lette anvendelsen av reglene angitt i dette direktiv.

133) Framgangsmåten med undersøkelseskomité bør anvendes til vedtakelsen av standardskjemaet for egenklæringer, på grunn av den virkningen disse egenklæringer har på innkjøp, og fordi de spiller en sentral rolle i forenklingen av dokumentasjonskravene i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter.

134) Kommissjonen bør gjennomgå hvilke virkninger anvendelsen av terskelverdiene har på det indre marked, og framlegge en rapport om dette for Europaparlamentet og Rådet. Når den gjør dette, bør den ta hensyn til faktorer som nivået for innkjøp på tvers av landegrensene, deltakelse fra SMB-er, transaksjonskostnader og avveiningen mellom kostnad og nytte.

I samsvar med artikkel XXII nr. 7 i GPA skal GPA være gjenstand for nye forhandlinger tre år etter at den trådte i kraft, samt regelmessig deretter. I den forbindelse bør det undersøkes hvor hensiktsmessig nivået for terskelverdiene er, idet det tas hensyn til virkningen av inflasjon i lys av en lang periode uten endringer av terskelverdiene i GPA; dersom nivået for terskelverdiene endres som følge av dette, bør Kommissjonen eventuelt vedta et forslag til rettsakt om endring av terskelverdiene fastsatt i dette direktiv.

135) Idet det tas hensyn til de pågående diskusjonene om gjennomgående bestemmelser om forholdet til tredje-stater i forbindelse med offentlige innkjøp, bør Kommissjonen nøye overvåke globale handelsvilkår og vurdere Unionens konkurransemessige stilling.

136) Ettersom målet for dette direktiv, som er å samordne lover og forskrifter i medlemsstatene som får anvendelse på visse framgangsmåter ved tildeling av offentlige kontrakter, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av direktivets omfang og virkninger bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommissjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

- 137) Direktiv 2004/18/EF bør oppheves.
- 138) I samsvar med den felles politiske erklæringen fra medlemsstatene og Kommisjonen av 28. september 2011 om forklarende dokumenter har medlemsstatene forpliktet seg til at underretningen om innarbeidingstiltakene i berettigede tilfeller skal følges av ett eller flere dokumenter som forklarer sammenhengen mellom et direktivs bestanddeler og de tilsvarende delene av de nasjonale innarbeidingsdokumentene. Med hensyn til dette direktiv anser regelgiveren at oversendingen av slike dokumenter er berettiget —
- VEDTATT DETTE DIREKTIV:

AVDELING I:	VIRKEOMRÅDE, DEFINISJONER OG ALLMENNE PRINSIPPER
KAPITTEL I:	Virkeområde og definisjoner
AVSNITT 1:	FORMÅL OG DEFINISJONER
Artikkel 1:	Formål og virkeområde
Artikkel 2:	Definisjoner
Artikkel 3:	Kombinerte innkjøp
AVSNITT 2:	TERSKELVERDIER
Artikkel 4:	Terskelbeløp
Artikkel 5:	Metoder for å beregne anslått verdi av innkjøp
Artikkel 6:	Revisjon av terskelverdier og listen over sentrale statlige myndigheter
AVSNITT 3:	UNNTAK
Artikkel 7:	Kontrakter innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester
Artikkel 8:	Særlige unntak på området elektronisk kommunikasjon
Artikkel 9:	Offentlige kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres i henhold til internasjonale regler
Artikkel 10:	Særlige unntak for tjenestekontrakter
Artikkel 11:	Tjenestekontrakter som tildeles på grunnlag av en enerett
Artikkel 12:	Offentlige kontrakter mellom enheter i offentlig sektor
AVSNITT 4:	SÆRLIGE SITUASJONER
Underavsnitt 1:	Subsidierte kontrakter og forsknings- og utviklingstjenester
Artikkel 13:	Kontrakter som er subsidiert av offentlige oppdragsgivere
Artikkel 14:	Forsknings- og utviklingstjenester
Underavsnitt 2:	Innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Artikkel 15:	Forsvar og sikkerhet
Artikkel 16:	Kombinerte innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Artikkel 17:	Offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter og som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler

KAPITTEL II:	Alminnelige regler
Artikkel 18:	Prinsipper for innkjøp
Artikkel 19:	Markedsdeltakere
Artikkel 20:	Reserverte kontrakter
Artikkel 21:	Fortrolighet
Artikkel 22:	Regler for kommunikasjon
Artikkel 23:	Nomenklaturer
Artikkel 24:	Interessekonflikter
AVDELING II:	REGLER FOR OFFENTLIGE KONTRAKTER
KAPITTEL I:	Framgangsmåter
Artikkel 25:	Vilkår i tilknytning til GPA og andre internasjonale avtaler
Artikkel 26:	Valg av framgangsmåter
Artikkel 27:	Åpen anbudskonkurranse
Artikkel 28:	Begrenset anbudskonkurranse
Artikkel 29:	Konkurranseframgangsmåte med forhandling
Artikkel 30:	Konkurransedialog
Artikkel 31:	Innovasjonspartnerskap
Artikkel 32:	Bruk av framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring
KAPITTEL II:	Metoder og hjelpemidler for elektroniske og samlede innkjøp
Artikkel 33:	Rammeavtaler
Artikkel 34:	Dynamiske innkjøpsordninger
Artikkel 35:	Elektroniske auksjoner
Artikkel 36:	Elektroniske kataloger
Artikkel 37:	Samordnede innkjøp og innkjøpssentraler
Artikkel 38:	Leilighetsvise felles innkjøp
Artikkel 39:	Innkjøp som omfatter offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemstater
KAPITTEL III:	Framgangsmåtens forløp
AVSNITT 1:	FORBEREDELSE
Artikkel 40:	Innledende markedsundersøkelser

- Artikkel 41: Kandidatens eller anbyderens tidligere deltakelse
- Artikkel 42: Tekniske spesifikasjoner
- Artikkel 43: Merker
- Artikkel 44: Prøvingsrapporter, sertifisering og annen dokumentasjon
- Artikkel 45: Alternative anbud
- Artikkel 46: Oppdeling av kontrakter i delkontrakter
- Artikkel 47: Fastsettelse av frister
- AVSNITT 2: OFFENTLIGGJØRING OG INNSYN
- Artikkel 48: Veiledende kunngjøring
- Artikkel 49: Kunngjøring av konkurranse
- Artikkel 50: Kunngjøring av kontraktstildeling
- Artikkel 51: Utforming og offentliggjøring av kunngjøring
- Artikkel 52: Offentliggjøring på nasjonalt plan
- Artikkel 53: Elektronisk tilgang til innkjøpsdokumenter
- Artikkel 54: Innbydelse til kandidater
- Artikkel 55: Underretning til kandidater og anbydere
- AVSNITT 3: UTVELGING AV DELTAKERE OG TILDELING AV KONTRAKTER
- Artikkel 56: Allmenne prinsipper
- Underavsnitt 1: Kriterier for kvalitativ utvelging
- Artikkel 57: Utelukkelsesgrunner
- Artikkel 58: Utvelgingskriterier
- Artikkel 59: Felles europeisk innkjøpsdokument
- Artikkel 60: Dokumentasjon
- Artikkel 61: Nettbasert lager for sertifikater (e-Certis)
- Artikkel 62: Standarder for kvalitetssikring og standarder for miljøstyring
- Artikkel 63: Utnyttelse av andre enheters kapasitet
- Artikkel 64: Offisielle lister over godkjente markedsdeltakere samt sertifisering utført av offentlig-rettslige eller privatrettslige organer
- Underavsnitt 2: Reduksjon av antall kandidater, anbud og løsninger

- Artikkel 65: Reduksjon av antall ellers kvalifiserte kandidater som skal innbys til å delta
- Artikkel 66: Reduksjon av antall anbud og løsninger
- Underavsnitt 3: Kontraktstildeling
- Artikkel 67: Kriterier for kontraktstildeling
- Artikkel 68: Beregning av livssyklus kostnader
- Artikkel 69: Unormalt lave anbud
- KAPITTEL IV: Gjennomføring av kontrakt
- Artikkel 70: Vilkår for gjennomføring av kontrakter
- Artikkel 71: Underleveranser
- Artikkel 72: Endring av kontrakter i deres løpetid
- Artikkel 73: Heving av kontrakter
- AVDELING III: SÆRLIGE INNKJØPSORDNINGER
- KAPITTEL I: Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting
- Artikkel 74: Tildeling av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting
- Artikkel 75: Offentliggjøring av kunngjøringer
- Artikkel 76: Prinsipper for tildeling av kontrakter
- Artikkel 77: Reserverte kontrakter for visse tjenester
- KAPITTEL II: Regler for prosjektkonkurranser
- Artikkel 78: Virkeområde
- Artikkel 79: Kunngjøringer
- Artikkel 80: Regler for organisering av prosjektkonkurranser og utvelging av deltakere
- Artikkel 81: Juryens sammensetning
- Artikkel 82: Juryens avgjørelser
- AVDELING IV: STYRINGSPRINSIPPER
- Artikkel 83: Håndheving
- Artikkel 84: Individuelle rapporter om framgangsmåter ved tildeling av kontrakter
- Artikkel 85: Nasjonale rapporter og statistiske opplysninger
- Artikkel 86: Forvaltningssamarbeid

- AVDELING V: DELEGERT MYNDIGHET, GJENNOMFØRINGSMYNDIGHET OG SLUTTBESTEMMELSER
- Artikkel 87: Utøvelse av delegert myndighet
- Artikkel 88: Framgangsmåte for behandling av hastesaker
- Artikkel 89: Komitéframgangsmåte
- Artikkel 90: Innarbeiding i nasjonal lovgivning og overgangsbestemmelser
- Artikkel 91: Opphevinger
- Artikkel 92: Gjennomgåelse
- Artikkel 93: Ikrafttredelse
- Artikkel 94: Adressater
- VEDLEGG:
- VEDLEGG I: SENTRALE STATLIGE MYNDIGHETER
- VEDLEGG II: LISTE OVER VIRKSOMHETER NEVNT I ARTIKKEL 2 NR. 1 PUNKT 6 BOKSTAV a)
- VEDLEGG III: LISTE OVER PRODUKTER NEVNT I ARTIKKEL 4 BOKSTAV b) MED HENSYN TIL OFFENTLIGE OPPDRAGSGIVERES TILDELING AV KONTRAKTER I FORSVARSSEKTOREN
- VEDLEGG IV: KRAV TIL VERKTØY OG UTSTYR FOR ELEKTRONISK MOTTAK AV ANBUD, ANMODNINGER OM Å DELTA OG PLANER OG PROSJEKTER I PROSJEKTKONKURRANSER
- VEDLEGG V: OPPLYSNINGER SOM SKAL TAS MED I KUNNGJØRINGER
- Del A: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I KUNNGJØRINGER AV OFFENTLIGGJØRINGEN AV EN VEILEDENDE KUNNGJØRING I EN KJØPERPROFIL
- Del B: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I VEILEDENDE KUNNGJØRINGER (som nevnt i artikkel 48)
- Del C: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I KUNNGJØRINGER AV KONKURRANSE (som nevnt i artikkel 49)
- Del D: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I KUNNGJØRINGER AV TILDELING AV KONTRAKT (som nevnt i artikkel 50)
- Del E: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I KUNNGJØRINGER AV PROSJEKTKONKURRANSER (som nevnt i artikkel 79 nr. 1)
- Del F: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I KUNNGJØRINGER AV RESULTATENE AV EN PROSJEKTKONKURRANSE (som nevnt i artikkel 79 nr. 2)
- Del G: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I KUNNGJØRINGER AV ENDRINGER AV EN KONTRAKT I DENS LØPETID (som nevnt i artikkel 72 nr. 1)
- Del H: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I KUNNGJØRINGER AV KONKURRANSE VEDRØRENDE KONTRAKTER FOR SOSIALTJENESTER OG ANNEN SÆRLIG TJENESTEYTING (som nevnt i artikkel 75 nr. 1)
- Del I: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I VEILEDENDE KUNNGJØRINGER FOR SOSIALTJENESTER OG ANNEN SÆRLIG TJENESTEYTING (som nevnt i artikkel 75 nr. 1)
- Del J: OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I KUNNGJØRINGER AV TILDELING AV KONTRAKTER FOR SOSIALTJENESTER OG ANNEN SÆRLIG TJENESTEYTING (som nevnt i artikkel 75 nr. 2)

VEDLEGG VI:	OPPLYSNINGER SOM SKAL VÆRE MED I INNKJØPSDOKUMENTENE VEDRØRENDE ELEKTRONISKE AUKSJONER (ARTIKKEL 35 NR. 4)
VEDLEGG VII:	DEFINISJON AV VISSE TEKNISKE SPESIFIKASJONER
VEDLEGG VIII:	NÆRMERE OPPLYSNINGER OM OFFENTLIGGJØRING
VEDLEGG IX:	INNHold I INNBYDELSENE TIL Å INNLEVERE ET ANBUD, TIL Å DELTA I DIALOGEN ELLER TIL Å BEKREFTE INTERESSE SOM FASTSATT I ARTIKKEL 54
VEDLEGG X:	LISTE OVER INTERNASJONALE KONVENsjONER PÅ OMRÅDET SOSIAL OG MILJØ SOM NEVNT I ARTIKKEL 18 NR. 2
VEDLEGG XI:	REGISTRE
VEDLEGG XII:	DOKUMENTASJON OG UTVELGINGSKRITERIER
VEDLEGG XIII:	LISTE OVER EU-RETTSAKTER NEVNT I ARTIKKEL 68 NR. 3
VEDLEGG XIV:	TJENESTER NEVNT I ARTIKKEL 74
VEDLEGG XV:	SAMMENLIGNINGSTABELL

AVDELING I

VIRKEOMRÅDE, DEFINISJONER OG ALLMENNE PRINSIPPER

KAPITTEL I

Virkeområde og definisjoner

Avsnitt 1

Formål og definisjoner

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. Ved dette direktiv fastsettes det regler for framgangsmåter for innkjøp foretatt av offentlige oppdragsgivere når det gjelder offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser, hvis verdi anslås ikke å være lavere enn terskelverdiene fastsatt i artikkel 4.

2. Med innkjøp menes i dette direktiv anskaffelse foretatt av én eller flere offentlige oppdragsgivere ved hjelp av en offentlig kontrakt, av bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester fra markedsdeltakere som disse offentlige oppdragsgiverne har valgt ut, uavhengig av om disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene er beregnet på et offentlig formål.

3. Anvendelsen av dette direktiv er underlagt artikkel 346 i TEUV.

4. Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes frihet til i samsvar med unionsretten å definere hva de anser for å være tjenester av allmenn økonomisk betydning, hvordan disse tjenestene bør organiseres og finansieres i samsvar med reglene for statsstøtte, og hvilke særlige forpliktelser som bør gjelde for

dem. På samme måte berører ikke dette direktiv offentlige myndigheters beslutning om, hvordan og i hvilken grad de ønsker å utføre offentlige oppgaver selv i samsvar med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26.

5. Dette direktiv berører ikke måten medlemsstatene organiserer sine trykdeordninger på.

6. Avtaler, beslutninger eller andre juridiske virkemidler som organiserer overdragelse av myndighet og ansvarsområder for utførelse av offentlige oppgaver mellom offentlige oppdragsgivere eller grupper av offentlige oppdragsgivere, og som ikke innebærer at det skal gis betaling for gjennomføring av kontrakter, anses som en del av den berørte medlemsstatens interne organisasjon, og berøres som sådan ikke på noen måte av dette direktiv.

Artikkel 2

Definisjoner

1. I dette direktiv menes med:

- 1) «offentlige oppdragsgivere» staten, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer eller sammenlutninger dannet av én eller flere slike myndigheter eller ett eller flere slike offentligrettslige organer,
- 2) «sentrale statlige myndigheter» de offentlige oppdragsgiverne som er oppført i vedlegg I, og i den grad det er foretatt rettelser eller endringer på nasjonalt plan, de enhetene som har erstattet dem,
- 3) «ikke-statlige offentlige oppdragsgivere» alle offentlige oppdragsgivere som ikke er sentrale statlige myndigheter,

- 4) «offentligrettslige organer» organer som har alle følgende egenskaper:
- a) de er opprettet for det bestemte formål å imøtekomme allmennhetens behov, men ikke behov av industriell eller forretningsmessig art,
 - b) de er et rettssubjekt, og
 - c) de er i hovedsak finansiert av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer; eller deres forvaltning er underlagt en av disse myndighetenes eller et av disse organenes tilsyn; eller de har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er utpekt av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer,
- 5) «offentlige kontrakter» gjensidig bebyrdende kontrakter som inngås skriftlig mellom én eller flere markedsdeltakere og én eller flere offentlige oppdragsgivere, og som gjelder utførelse av bygge- og anleggsarbeider, levering av varer eller yting av tjenester,
- 6) «offentlige bygge- og anleggskontrakter» offentlige kontrakter som gjelder ett av følgende:
- a) utførelse eller både prosjektering og utførelse av bygge- og anleggsarbeid i tilknytning til én av virksomhetene definert i vedlegg II,
 - b) oppføring eller både prosjektering og oppføring av et bygg,
 - c) oppføring, uansett på hvilken måte, av et bygg som oppfyller kravene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren som har en avgjørende innflytelse på typen eller prosjekteringen av bygget,
- 7) «bygg» resultatet av bygge- og anleggsarbeid eller ingeniørarbeid sett under ett, som i seg selv er tilstrekkelig til å oppfylle en økonomisk eller teknisk funksjon,
- 8) «kontrakter om offentlig varekjøp» offentlige kontrakter som gjelder innkjøp, leasing, leie eller kjøp på avbetaling, med eller uten en kjøpsopsjon, av varer. En kontrakt om offentlig varekjøp kan også omfatte monterings- og installasjonsarbeid,
- 9) «kontrakter om offentlig tjenesteyting» offentlige kontrakter som gjelder yting av tjenester, bortsett fra de tjenestene som er nevnt i nr. 6,
- 10) «markedsdeltaker» enhver fysisk eller juridisk person, eller en offentlig enhet eller gruppe av slike personer og/eller enheter, herunder midlertidige sammenslutninger av foretak, som på markedet tilbyr utførelse av bygge- og anleggsarbeid og/eller oppføring av bygg, levering av produkter eller tjenesteyting,
- 11) «anbyder» en markedsdeltaker som har innlevert et anbud,
- 12) «kandidat» en markedsdeltaker som har søkt om eller er innbudt til å delta i en begrenset anbudskonkurranse, i en konkurranseframgangsmåte med forhandling, i en framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring, i en konkurransedialog eller i et innovasjonspartnerskap,
- 13) «innkjøpsdokument» ethvert dokument som er utarbeidet eller vises til av den offentlige oppdragsgiveren for å beskrive eller bestemme elementer i innkjøpet eller framgangsmåten, herunder kunngjøringen av konkurranse, den veiledende kunngjøringen dersom den benyttes som metode for utlysning av konkurranse, de tekniske spesifikasjonene, det beskrivende dokumentet, foreslåtte kontraktsvilkår, formater for kandidaters og anbyderes framlegging av dokumenter, opplysninger om alminnelige forpliktelser samt eventuelle ytterligere dokumenter,
- 14) «samordnede innkjøp» virksomhet som utføres permanent, på én av følgende måter:
- a) anskaffelse av varer og/eller tjenester beregnet på offentlige oppdragsgivere,
 - b) tildeling av offentlige kontrakter eller inngåelse av rammeavtaler for bygge- og anleggsarbeid, varer eller tjenester beregnet på offentlige oppdragsgivere,
- 15) «tilknyttede innkjøpstjenester» virksomhet som består i å yte støtte til innkjøpsvirksomhet, særlig på følgende måter:
- a) teknisk infrastruktur som gjør det mulig for offentlige oppdragsgivere å tildele offentlige kontrakter eller inngå rammeavtaler for bygge- og anleggsarbeid, varer eller tjenester,
 - b) rådgivning om gjennomføring eller utforming av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter,
 - c) forberedelse og forvaltning av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på vegne av og for den berørte offentlige oppdragsgiverens regning,
- 16) «innkjøpssentral» en offentlig oppdragsgiver som driver samordnede innkjøp og muligens tilknyttede innkjøpstjenester,
- 17) «yter av innkjøpstjenester» et offentlig eller privat organ som tilbyr tilknyttede innkjøpstjenester på markedet,

- 18) «skriftlig» ethvert uttrykk som består av ord eller tall som kan leses, reproduseres og deretter kommuniseres, herunder opplysninger som sendes og lagres ved hjelp av elektroniske midler,
- 19) «elektroniske midler» elektronisk utstyr til behandling (herunder digital komprimering) og lagring av data som sendes, overføres og mottas via kabel, radiobølger, med optiske midler eller med andre elektromagnetiske midler,
- 20) «livssyklus» de påfølgende og sammenhengende fasene som et produkt gjennomgår, herunder forskning og utvikling som skal utføres, produksjon, handel og handelsvilkår, transport, bruk og vedlikehold, som inngår i levetiden til produktet eller bygge- og anleggsarbeidene eller tjenesteytingen, fra anskaffelse av råstoff eller opparbeiding av ressurser til sluttbehandling, rehabilitering og tjenestens eller anvendelsens avslutning,
- 21) «prosjektkonkurranser» de framgangsmåtene som gjør det mulig for den offentlige oppdragsgiveren å innhente, hovedsakelig på områdene by- og regionplanlegging, arkitektur, ingeniørarbeid eller databehandling, en plan eller et prosjekt valgt ut av en jury etter å ha vært satt ut til konkurranse med eller uten utdeling av premier,
- 22) «nyskaping» innføring av nye eller vesentlig forbedrede produkter, tjenester eller prosesser, herunder, men ikke begrenset til, produksjons-, bygge- eller konstruksjonsprosesser, en ny markedsføringsmetode eller en ny organisasjonsmetode innen forretningspraksis, organisering av arbeidsplassen eller eksterne forbindelser, blant annet med sikte på å bidra til å løse samfunnsmessige utfordringer eller støtte Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst,
- 23) «merke» ethvert dokument eller sertifikat eller enhver attestasjon som bekrefter at de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, produktene, tjenestene, prosessene eller framgangsmåtene oppfyller visse krav,
- 24) «merkekrav» de kravene som de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, produktene, tjenestene, prosessene eller framgangsmåtene skal oppfylle for å oppnå det berørte merket.

2. I henhold til denne artikkel omfatter «regionale myndigheter» myndigheter som er oppført på den ikke-uttømmende listen i NUTS 1 og 2, som nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003⁽¹⁾, mens «lokale myndigheter» omfatter alle myndigheter i de administrative enhetene som hører inn under NUTS 3 og mindre administrative enheter, som nevnt i forordning (EF) nr. 1059/2003.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003 av 26. mai 2003 om innføring av en felles nomenklatur over regionale statistikkenheter (NUTS) (EUT L 154 av 21.6.2003, s. 1).

Artikkel 3

Kombinerte innkjøp

1. Nr. 2 får anvendelse på kombinerte kontrakter hvis gjenstand er forskjellige typer innkjøp som alle er omfattet av dette direktiv.

Nr. 3–5 får anvendelse på kombinerte kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv, og innkjøp som er omfattet av andre rettsordener.

2. Kontrakter hvis gjenstand er to eller flere typer innkjøp (bygge- og anleggsarbeider, tjenester eller varer) skal tildeles i samsvar med de bestemmelsene som får anvendelse på den typen innkjøp som kjennetegner den aktuelle kontraktens hovedgjenstand.

Når det gjelder kombinerte kontrakter som består delvis av tjenester i henhold til kapittel I i avdeling III og delvis av andre tjenester, eller kombinerte kontrakter som består delvis av tjenester og delvis av varer, skal hovedgjenstanden bestemmes i samsvar med den av de anslåtte verdiene av henholdsvis tjenester eller varer som er høyest.

3. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 4 anvendelse. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 6 anvendelse.

Dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får artikkel 16 i dette direktiv anvendelse.

4. Når det gjelder kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv samt innkjøp som ikke er omfattet av dette direktiv, kan offentlige oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom offentlige oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av egenskapene til den berørte separate delen.

Dersom offentlige oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal dette direktiv, med mindre annet er fastsatt i artikkel 16, få anvendelse på den derav følgende kombinerte kontrakten, uavhengig av verdien på de delene som ellers ville ha hørt inn under en annen rettsorden, og uavhengig av hvilken rettsorden disse delene ellers ville ha vært underlagt.

Når det gjelder en kombinert kontrakt som inneholder elementer fra varekontrakter, bygge- og anleggskontrakter og tjenestekontrakter samt fra konsesjoner, skal den kombinerte kontrakten tildeles i samsvar med dette direktiv, forutsatt at den anslåtte verdien av den delen av kontrakten som utgjør en kontrakt omfattet av dette direktiv, beregnet i samsvar med artikkel 5, er lik eller større enn den relevante terskelverdien fastsatt i artikkel 4.

5. Når det gjelder kontrakter hvis gjenstand er både innkjøp som er omfattet av dette direktiv, og innkjøp med sikte på en virksomhet som er omfattet av direktiv 2014/25/EU, skal gjeldende regler, uten hensyn til nr. 4 i denne artikkel, bestemmes i samsvar med artikkel 5 og 6 i direktiv 2014/25/EU.

6. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, skal gjeldende rettsorden bestemmes på grunnlag av den aktuelle kontraktens hovedgjensstand.

Avsnitt 2

Terskelverdier

Artikkel 4

Terskelbeløp

Dette direktiv får anvendelse på innkjøp med en verdi, uten merverdiavgift (mva), som anslås å være lik eller større enn følgende terskelverdier:

- a) 5 186 000 euro for offentlige bygge- og anleggskontrakter,
- b) 134 000 euro for kontrakter om offentlig varekjøp og offentlig tjenesteyting tildelt av sentrale statlige myndigheter og prosjektkonkurranser organisert av slike myndigheter; når det gjelder kontrakter om offentlig varekjøp tildelt av offentlige oppdragsgivere i forsvarssektoren, gjelder denne terskelverdien bare kontrakter som omhandler produkter som er omfattet av vedlegg III,
- c) 207 000 euro for kontrakter om offentlig varekjøp og offentlig tjenesteyting tildelt av ikke-statlige offentlige oppdragsgivere og prosjektkonkurranser organisert av slike myndigheter; denne terskelverdien skal også gjelde kontrakter om offentlig varekjøp tildelt av sentrale statlige myndigheter i forsvarssektoren, dersom disse kontraktene omhandler produkter som ikke er omfattet av vedlegg III,
- d) 750 000 euro for kontrakter om offentlig tjenesteyting for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg XIV.

Artikkel 5

Metoder for å beregne anslått verdi av innkjøp

1. Beregningen av anslått verdi av et innkjøp skal bygge på det samlede beløpet som skal betales, uten mva, slik det er anslått av den offentlige oppdragsgiveren, herunder alle former for opsjoner og eventuelle fornyelser av kontrakten som uttrykkelig angitt i innkjøpsdokumentene.

Dersom den offentlige oppdragsgiveren opererer med premier eller betalinger til kandidater eller anbydere, skal den ta hensyn til dette ved beregning av innkjøpets anslått verdi.

2. Dersom en offentlig oppdragsgiver består av separate driftsenheter, skal det tas hensyn til den samlede anslåtte verdien for alle enkeltstående driftsenheter.

Uten hensyn til første ledd, og dersom en separat driftsenhet er selvstendig ansvarlig for sitt innkjøp eller visse kategorier av dette, kan verdien anslås på nivået for den aktuelle enheten.

3. Metoden som benyttes til å beregne den anslåtte verdien av et innkjøp, skal ikke velges med det formål å unnta det fra dette direktivs virkeområde. Et innkjøp skal ikke oppdeles i den hensikt å hindre at det hører inn under dette direktivs virkeområde, med mindre dette er objektivt begrunnet.

4. Denne anslåtte verdien skal være gyldig på det tidspunktet utlysingen av konkurranse sendes, eller dersom utlysning av konkurranse ikke kreves, på det tidspunktet da den offentlige oppdragsgiveren innleder framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, for eksempel eventuelt ved å kontakte markedsdeltakere i forbindelse med innkjøpet.

5. Når det gjelder rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger, skal verdien det tas hensyn til være den høyeste anslåtte verdien, uten mva, av alle planlagte kontrakter i hele rammeavtalens eller den dynamiske innkjøpsordningens løpetid.

6. Når det gjelder innovasjonspartnerskap, skal verdien det tas hensyn til være den høyeste anslåtte verdien, uten mva, av den forsknings- og utviklingsvirksomheten som skal finne sted på alle trinn i det planlagte partnerskapet, samt av varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som skal utvikles og kjøpes ved avslutningen av det planlagte partnerskapet.

7. Når det gjelder offentlige bygge- og anleggskontrakter, skal det ved beregning av den anslåtte verdien tas hensyn til både kostnaden av bygge- og anleggsarbeidene og den samlede anslåtte verdien av de varene og tjenestene som den offentlige oppdragsgiveren gjør tilgjengelig for entreprenøren, forutsatt at de er nødvendige for å gjennomføre bygge- og anleggsarbeidene.

8. Dersom et planlagt bygge- og anleggsarbeid eller en planlagt tjenesteyting kan føre til at kontrakter blir tildelt samtidig, skal det tas hensyn til den anslåtte samlede verdien av alle slike delkontrakter.

Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller større enn terskelverdiene fastsatt i artikkel 4, får dette direktiv anvendelse på tildelingen av hver delkontrakt.

9. Dersom et forslag om innkjøp av lignende varer kan føre til at kontrakter blir tildelt i form av separate delkontrakter, skal det tas hensyn til den samlede anslåtte verdien av alle slike delkontrakter ved anvendelse av artikkel 4 bokstav b) og c).

Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller større enn terskelverdiene fastsatt i artikkel 4, får dette direktiv anvendelse på tildelingen av hver enkeltkontrakt.

10. Uten hensyn til nr. 8 og 9 kan offentlige oppdragsgivere tildele kontrakter for enkeltstående delkontrakter uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i henhold til dette direktiv, forutsatt at den anslåtte verdien, uten mva, for den berørte delkontrakten er mindre enn 80 000 euro når det gjelder varer eller tjenester, eller 1 million euro når det gjelder bygge- og anleggsarbeid. Imidlertid skal ikke den samlede verdien av delkontraktene som er tildelt på denne måten uten å anvende dette direktiv, overstige 20 % av den samlede verdien av alle delkontraktene som det foreslåtte bygge- og anleggsarbeidet, den foreslåtte anskaffelsen av lignende varer eller den foreslåtte tjenesteytingen er delt opp i.

11. For kontrakter om offentlig varekjøp eller offentlig tjenesteyting som er av regelmessig art eller som er ment å fornyes innen en bestemt frist, skal beregningen av den anslåtte kontraktsverdien baseres på følgende:

- a) enten den samlede faktiske verdien av de påfølgende kontraktene av samme type tildelt i løpet av de tolv foregående måneder eller foregående regnskapsår, om mulig korrigert for å ta hensyn til endringer i mengde eller verdi som kan forekomme i løpet av de tolv månedene etter den opprinnelige kontrakten,
- b) eller den samlede anslåtte verdien av de påfølgende kontraktene tildelt i løpet av tolv måneder fra den første leveransen, eller i løpet av regnskapsåret dersom dette er lengre enn tolv måneder.

12. Når det gjelder kontrakter om offentlig varekjøp som gjelder leasing, leie eller kjøp på avbetaling av varer, skal verdien som benyttes som grunnlag for beregning av anslått kontraktsverdi være følgende:

- a) for tidsbegrensede offentlige kontrakter med en løpetid på høyst tolv måneder, den samlede anslåtte verdien for kontraktens løpetid eller, dersom kontrakten har en løpetid på mer enn tolv måneder, den samlede verdien medregnet anslått restverdi,
- b) for offentlige kontrakter uten tidsbegrensning eller der løpetiden ikke kan fastsettes, den månedlige verdien multiplisert med 48.

13. Når det gjelder kontrakter om offentlig tjenesteyting, skal grunnlaget for beregning av den anslåtte kontraktsverdien, der dette er hensiktsmessig, være følgende:

- a) forsikringstjenester: premien som skal betales, og andre former for vederlag,
- b) banktjenester og andre finansielle tjenester: gebyrer, provisjoner som skal betales, renter og andre former for vederlag,
- c) prosjekteringskontrakter: gebyrer, provisjoner som skal betales, og andre former for vederlag.

14. Når det gjelder kontrakter om offentlig tjenesteyting som ikke angir en samlet pris, skal den anslåtte kontraktsverdien beregnes på følgende grunnlag:

- a) for tidsbegrensede kontrakter med en løpetid på høyst 48 måneder: samlet verdi for hele løpetiden,
- b) for kontrakter uten tidsbegrensning eller med en løpetid på mer enn 48 måneder: månedlig verdi multiplisert med 48.

Artikkel 6

Revisjon av terskelverdier og listen over sentrale statlige myndigheter

1. Hvert annet år fra 30. juni 2013 skal Kommissjonen kontrollere at terskelverdiene fastsatt i artikkel 4 bokstav a), b) og c) tilsvare de terskelverdiene som er fastsatt i WTO-avtalen om offentlige innkjøp (GPA), og skal om nødvendig revidere dem i samsvar med denne artikkel.

I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA skal Kommissjonen beregne verdien av disse terskelverdiene på grunnlag av gjennomsnittlig dagskurs for euro, uttrykt i spesielle trekkrettigheter (SDR), i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar. Verdien av de terskelverdiene som revideres på denne måten, skal om nødvendig avrundes ned til nærmeste tusen euro for å sikre overholdelse av de gjeldende terskelverdiene fastsatt i GPA, uttrykt i SDR.

2. Ved gjennomføring av revisjonen i henhold til nr. 1 i denne artikkel, skal Kommissjonen dessuten revidere

- a) terskelverdien fastsatt i artikkel 13 første ledd bokstav a), ved å justere den med den reviderte terskelverdien som får anvendelse på offentlige bygge- og anleggskontrakter,
- b) terskelverdien fastsatt i artikkel 13 første ledd bokstav b), ved å justere den med den reviderte terskelverdien som får anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting tildelt av ikke-statlige offentlige oppdragsgivere.

3. Hvert annet år fra 1. januar 2014 skal Kommissjonen bestemme verdiene, i den nasjonale valuta for medlemsstater som ikke har euro som valuta, av terskelverdiene som er nevnt i artikkel 4 bokstav a), b) og c), revidert i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.

Samtidig skal Kommissjonen bestemme verdiene, i den nasjonale valuta for medlemsstater som ikke har euro som valuta, av terskelverdiene som er nevnt i artikkel 4 bokstav d).

I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA skal bestemmelsen av slike verdier baseres på den gjennomsnittlige dagskursen for disse valutaene som tilsvare de gjeldende terskelverdiene uttrykt i euro, i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar.

4. Kommisjonen skal offentliggjøre de reviderte terskelverdiene nevnt i nr. 1, de tilsvarende verdiene i de nasjonale valutaene nevnt i nr. 3 første ledd, og verdien bestemt i samsvar med nr. 3 annet ledd, i *Den europeiske unions tidende* i begynnelsen av november etter revisjonen.

5. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å tilpasse metodene angitt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel, til enhver endring i metodene fastsatt i GPA, for revisjon av terskelverdiene nevnt i artikkel 4 bokstav a), b) og c), og for bestemmelse av de tilsvarende verdiene i den nasjonale valuta for medlemsstater som ikke har euro som valuta, som nevnt i nr. 3 i denne artikkel.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å revidere terskelverdiene nevnt i artikkel 4 bokstav a), b) og c) i henhold til nr. 1 i denne artikkel, og for å revidere terskelverdiene nevnt i artikkel 13 første ledd bokstav a) og b) i henhold til nr. 2 i denne artikkel.

6. Dersom det er nødvendig å revidere terskelverdiene nevnt i artikkel 4 bokstav a), b) og c) og terskelverdiene nevnt i artikkel 13 første ledd bokstav a) og b), og tidsbegrensninger hindrer bruk av framgangsmåten fastsatt i artikkel 87 og tvingende hasteårsaker derfor gjør det nødvendig, får framgangsmåten fastsatt i artikkel 88 anvendelse på delegerte rettsakter vedtatt i henhold til nr. 5 annet ledd i denne artikkel.

7. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å endre vedlegg I, med sikte på å kunne oppdatere listen over offentlige oppdragsgivere etter meldinger fra medlemsstatene, dersom slike endringer viser seg å være nødvendig for å kunne identifisere offentlige oppdragsgivere korrekt.

Avsnitt 3

Unntak

Artikkel 7

Kontrakter innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester

Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som i henhold til direktiv 2014/25/EF tildeles av eller organiseres av offentlige oppdragsgivere som utøver én eller flere av virksomhetene nevnt i artikkel 8–14 i nevnte direktiv, og som tildeles for utførelse av slik virksomhet, på offentlige kontrakter som er unntatt fra nevnte direktivs virkeområde i henhold til artikkel 18, 23 og 34 i nevnte

direktiv, eller, når de tildeles av en offentlig oppdragsgiver som yter posttjenester i henhold til artikkel 13 nr. 2 bokstav b) i nevnte direktiv, på kontrakter som tildeles for utførelse av følgende typer virksomhet:

- a) verdiøkende tjenester som er knyttet til og i sin helhet ytes ved hjelp av elektroniske midler (herunder sikker overføring av kodete dokumenter ved hjelp av elektroniske midler, adressebehandlingstjenester og overføring av registrert e-post),
- b) finansielle tjenester omfattet av CPV-kode 66100000-1 til 66720000-3 og av artikkel 21 bokstav d) i direktiv 2014/25/EU, herunder særlig postanvisninger og postgiro-betalinger,
- c) filatelitjenester eller
- d) logistiktjenester (tjenester som kombinerer fysisk levering og/eller lagring med funksjoner som ikke er posttjenester).

Artikkel 8

Særlige unntak på området elektronisk kommunikasjon

Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som har som hovedformål å gi offentlige oppdragsgivere mulighet til å levere eller drive offentlige kommunikasjonsnett eller å levere en eller flere elektroniske kommunikasjons tjenester til allmennheten.

I denne artikkel menes med begrepene «offentlig kommunikasjonsnett» og «elektronisk kommunikasjons tjeneste» det samme som i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF⁽¹⁾.

Artikkel 9

Offentlige kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres i henhold til internasjonale regler

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som den offentlige oppdragsgiveren er forpliktet til å tildele eller organisere i samsvar med andre framgangsmåter ved tildeling av kontrakter enn dem som er fastsatt i dette direktiv, og som er innført ved følgende:

- a) et juridisk virkemiddel som skaper folkerettslige forpliktelser, for eksempel en internasjonal avtale som i samsvar med traktatene er inngått mellom en medlemsstat og én eller flere tredjestater eller deler av slike, og som omfatter bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester beregnet på et prosjekt som de undertegnende partene skal gjennomføre eller utnytte i fellesskap,
- b) en internasjonal organisasjon.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33).

Medlemsstatene skal oversende alle juridiske virkemidler nevnt i bokstav a) i første ledd i dette nummer til Kommisjonen, som kan rådspørre Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nevnt i artikkel 89.

2. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som den offentlige oppdragsgiveren tildeler eller organiserer i samsvar med innkjøpsregler fastsatt av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, dersom de berørte offentlige kontraktene og prosjektkonkurransene i sin helhet finansieres av denne organisasjonen eller institusjonen; når det gjelder offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som i stor grad samfinansieres av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, skal partene inngå avtale om gjeldende framgangsmåter ved tildeling av kontrakter.

3. Artikkel 17 får anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler. Nr. 1 og 2 i denne artikkel får ikke anvendelse på disse kontraktene og prosjektkonkurransene.

Artikkel 10

Særlige unntak for tjenstekontrakter

Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting som gjelder

- a) anskaffelse eller leie, uten hensyn til finansieringsform, av grunn, eksisterende bygninger eller annen fast eiendom eller tilhørende rettigheter,
- b) anskaffelse, utvikling, produksjon eller samproduksjon av programmateriale som er beregnet på audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester, som tildeles av tilbydere av audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester, eller kontrakter om levering av sendetid eller programmer som tildeles til tilbydere av audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester. I denne bokstav menes med begrepene «audiovisuelle medietjenester» og «tilbydere av medietjenester» det samme som i henholdsvis artikkel 1 nr. 1 bokstav a) og artikkel 1 nr. 1 bokstav d) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU⁽¹⁾. Med «program» menes det samme som i henhold til artikkel 1 nr. 1 bokstav b) i nevnte direktiv, men skal også omfatte radioprogrammer og materiale til radioprogrammer. Ved anvendelse av denne bestemmelse menes dessuten med «programmateriale» det samme som «program»,
- c) voldgifts- og meglings tjenester,

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU av 10. mars 2010 om samordning av visse bestemmelser om tilbud av audiovisuelle medietjenester, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (direktivet om audiovisuelle medietjenester) (EUT L 95 av 15.4.2010, s. 1).

d) enhver av de følgende juridiske tjenestene:

- i) juridisk representasjon av en klient ved en advokat som definert i artikkel 1 i rådsdirektiv 77/249/EØF⁽²⁾ i forbindelse med
 - voldgift eller megling som holdes i en medlemsstat, en tredjestat eller for en internasjonal voldgifts- eller meglingsinstans, eller
 - rettergang for domstoler eller offentlige myndigheter i en medlemsstat eller en tredjestat, eller for internasjonale domstoler eller institusjoner,
- ii) juridisk rådgivning som foretas som forberedelse til enhver behandling nevnt i punkt i) i denne bokstav, eller der det foreligger konkrete indikasjoner og høy sannsynlighet for at den saken rådgivningen gjelder, vil bli omfattet av slik behandling, forutsatt at rådgivningen foretas av en advokat som definert i artikkel 1 i direktiv 77/249/EØF,
- iii) dokumentsertifiserings- og autentiseringstjenester som skal ytes av notarius publicus,
- iv) juridiske tjenester som ytes av forvaltere eller andre oppnevnte verger, eller andre juridiske tjenester der tjenesteyteren er utpekt av en domstol i den berørte medlemsstaten eller er utpekt i henhold til lovgivningen til å utføre særlige oppgaver under tilsyn av slike domstoler,
- v) andre juridiske tjenester som i den berørte medlemsstaten, også midlertidig, er knyttet til utøvelse av offentlig myndighet,
- e) finansielle tjenester i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF⁽³⁾, sentralbanktjenester og transaksjoner som gjennomføres med Det europeiske finansielle stabiliseringsfond og Den europeiske stabiliseringsordning,
- f) lån, uavhengig av om det er i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer og andre finansielle instrumenter,
- g) arbeidsavtaler,

⁽²⁾ Rådsdirektiv 77/249/EØF av 22. mars 1977 med henblikk på å lette den faktiske gjennomføring av advokaters adgang til å yte tjenester (EFT L 78 av 26.3.1977, s. 17).

⁽³⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF av 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om endring av rådsdirektiv 85/611/EØF og 93/6/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF og om oppheving av rådsdirektiv 93/22/EØF (EUT L 145 av 30.4.2004, s. 1).

- h) sivilforsvarstjenester, sivile beredskapstjenester og tjenester til forebygging av fare som ytes av ideelle organisasjoner eller sammenslutninger, og som omfattes av CPV-kode 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 og 85143000-3, unntatt ambulansetjenester for transport av pasienter,
- i) offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane,
- j) tjenester i forbindelse med politiske kampanjer som omfattes av CPV-kode 79341400-0, 92111230-3 og 92111240-6, dersom de tildeles av et politisk parti i forbindelse med en valgkamp.

Artikkel 11

Tjenestekontrakter som tildeles på grunnlag av en enerett

Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting som tildeles av en offentlig oppdragsgiver til en annen offentlig oppdragsgiver eller til en sammenslutning av offentlige oppdragsgivere på grunnlag av en enerett som disse innehar i henhold til offentliggjorte lover og forskrifter som er forenlige med traktaten.

Artikkel 12

Offentlige kontrakter mellom enheter i offentlig sektor

1. En offentlig kontrakt som er tildelt av en offentlig oppdragsgiver til en offentligrettslig eller privatrettslig juridisk person, skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - a) den offentlige oppdragsgiveren utøver over den berørte juridiske personen en kontroll som tilsvarer den kontrollen som den utøver over sine egne avdelinger,
 - b) mer enn 80 % av virksomheten til den juridiske personen som kontrolleres, utføres ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av den kontrollerende offentlige oppdragsgiveren eller av andre juridiske personer som kontrolleres av denne offentlige oppdragsgiveren, og
 - c) det foreligger ikke noen direkte privat kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

En offentlig oppdragsgiver skal anses å utøve over en juridisk person en kontroll som tilsvarer den kontrollen den utøver over sine egne avdelinger i henhold til bokstav a) i første ledd, dersom den utøver en avgjørende innflytelse på både strategiske mål og viktige beslutninger i den kontrollerte juridiske

personen. Slik kontroll kan også utøves av en annen juridisk person, som selv kontrolleres på samme måte av den offentlige oppdragsgiveren.

2. Nr. 1 får også anvendelse dersom en kontrollert juridisk person som er en offentlig oppdragsgiver, tildeler en kontrakt til sin kontrollerende offentlige oppdragsgiver, eller til en annen juridisk person som kontrolleres av den samme offentlige oppdragsgiveren, forutsatt at det ikke foreligger noen direkte privat kapitalinteresse i den juridiske personen som tildeles den offentlige kontrakten, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

3. En offentlig oppdragsgiver som ikke utøver kontroll over en offentligrettslig eller privatrettslig juridisk person i henhold til nr. 1, kan likevel tildele en offentlig kontrakt til denne juridiske personen uten anvendelse av dette direktiv, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) den offentlige oppdragsgiveren utøver sammen med andre offentlige oppdragsgivere en kontroll over denne juridiske personen, som tilsvarer den kontrollen som de utøver over sine egne avdelinger,
- b) mer enn 80 % av virksomheten til denne juridiske personen utføres ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne eller av andre juridiske personer som kontrolleres av de samme offentlige oppdragsgiverne, og
- c) det foreligger ikke noen direkte privat kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

Med hensyn til første ledd bokstav a) utøver offentlige oppdragsgivere felles kontroll over en juridisk person dersom følgende vilkår er oppfylt:

- i) beslutningsorganene i den kontrollerte juridiske personen består av representanter for alle deltakende offentlige oppdragsgivere. Enkeltstående representanter kan representere flere eller alle deltakende offentlige oppdragsgivere,
- ii) disse offentlige oppdragsgiverne er sammen i stand til å utøve avgjørende innflytelse på de strategiske målene og viktige beslutningene i den kontrollerte juridiske personen, og
- iii) den kontrollerte juridiske personen har ingen interesser som er i strid med interessene til de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne.

4. En kontrakt som er inngått utelukkende mellom to eller flere offentlige oppdragsgivere, skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) kontrakten oppretter eller gjennomfører et samarbeid mellom de deltakende offentlige oppdragsgiverne, med det mål å sikre at offentlige tjenester som de skal utføre, ytes med sikte på å nå mål de har felles,
- b) gjennomføringen av dette samarbeidet er utelukkende underlagt hensynet til allmennhetens interesse, og
- c) de deltakende offentlige oppdragsgiverne utfører på det åpne markedet mindre enn 20 % av den virksomheten som samarbeidet gjelder.

5. For å kunne bestemme prosentandelen av virksomheten nevnt i nr. 1 første ledd bokstav b), nr. 3 første ledd bokstav b) og nr. 4 bokstav c), skal det tas hensyn til gjennomsnittlig samlet omsetning, eller et hensiktsmessig alternativt virksomhetsbasert mål, for eksempel kostnader som er påløpt hos den relevante juridiske personen eller offentlige oppdragsgiveren med hensyn til tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeider i de tre foregående årene før kontraktstildelingen.

Dersom omsetningen eller alternative aktivitetsbaserte mål som kostnader, på grunn av datoen da den relevante juridiske personen eller offentlige oppdragsgiveren ble opprettet eller innledet sin virksomhet, eller på grunn av en omorganisering av virksomheten, enten ikke foreligger for de tre foregående årene eller ikke lenger er relevant, skal det være tilstrekkelig å vise at målet for virksomhet er troverdig, særlig ved hjelp av prognoser for virksomheten.

Avsnitt 4

Særlige situasjoner

Underavsnitt 1

Subsidierte kontrakter og forsknings- og utviklingstjenester

Artikkel 13

Kontrakter som er subsidiert av offentlige oppdragsgivere

Dette direktiv får anvendelse på tildeling av følgende kontrakter:

- a) bygge- og anleggskontrakter som er direkte subsidiert av offentlige oppdragsgivere med mer enn 50 %, og som har en anslått verdi, uten mva, på minst 5 186 000 euro, dersom disse kontraktene omfatter én av følgende typer virksomhet:
 - i) bygge- og anleggsvirksomhet oppført i vedlegg II,

- ii) byggearbeid for sykehus, idretts-, rekreasjons- og fritidsanlegg, skole- og universitetsbygninger og bygninger for administrative formål,

- b) tjenestekontrakter som er direkte subsidiert av offentlige oppdragsgivere med mer enn 50 %, og som har en anslått verdi, uten mva, på minst 207 000 euro og er forbundet med en bygge- og anleggskontrakt som nevnt i bokstav a).

De offentlige oppdragsgiverne som yter subsidiene nevnt i første ledd bokstav a) og b), skal sikre samsvar med dette direktiv dersom de ikke selv tildeler den subsidierte kontrakten, eller dersom de tildeler denne kontrakten for og på vegne av andre enheter.

Artikkel 14

Forsknings- og utviklingstjenester

Dette direktiv får anvendelse bare på kontrakter om offentlig tjenesteyting for forsknings- og utviklingstjenester som omfattes av CPV-kode 73000000-2 til 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 og 73430000-5, forutsatt at begge følgende vilkår er oppfylt:

- a) utbyttet tilfaller utelukkende den offentlige oppdragsgiveren for egen bruk ved utøvelse av egen virksomhet, og
- b) vederlaget for tjenesten som ytes, betales i sin helhet av den offentlige oppdragsgiveren.

Underavsnitt 2

Innkjøp som omfatter forsvars- eller sikkerhetsaspekter

Artikkel 15

Forsvar og sikkerhet

1. Dette direktiv får anvendelse på tildeling av offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som organiseres på forsvars- og sikkerhetsområdet, unntatt følgende kontrakter:

- a) kontrakter som hører inn under virkeområdet for direktiv 2009/81/EF,
- b) kontrakter som direktiv 2009/81/EF ikke får anvendelse på i henhold til direktivets artikkel 8, 12 og 13.

2. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som ikke ellers er unntatt i henhold til nr. 1, i den grad beskyttelse av en medlemsstats vesentlige sikkerhetsinteresser ikke kan sikres ved mindre inngripende tiltak, for eksempel ved å pålegge krav med sikte på å beskytte den fortrolige arten av de opplysningene som den offentlige oppdragsgiveren gjør tilgjengelig i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som fastsatt i dette direktiv.

Dessuten, og i samsvar med artikkel 346 nr. 1 bokstav a) i TEUV, får dette direktiv ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som ikke ellers er unntatt i henhold til nr. 1 i denne artikkel, i den grad anvendelsen av dette direktiv ville forplikte en medlemsstat til å gi opplysninger som den vurderer at det vil være i strid med sine sikkerhetsinteresser å offentliggjøre.

3. Dersom innkjøpet og gjennomføringen av den offentlige kontrakten eller prosjektkonkurransen er erklært hemmelig eller skal ledsages av særlige sikkerhetstiltak i samsvar med gjeldende lover og forskrifter i en medlemsstat, får dette direktiv ikke anvendelse forutsatt at medlemsstaten har fastslått at de berørte vesentlige interessene ikke kan sikres ved mindre inngripende tiltak, for eksempel slike tiltak som er nevnt i nr. 2 første ledd.

Artikkel 16

Kombinerte innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

1. Når det gjelder kombinerte kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv samt innkjøp som er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får denne artikkel anvendelse.

2. Dersom de forskjellige delene av en bestemt offentlig kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, kan offentlige oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler, eller tildele én enkelt kontrakt.

Dersom offentlige oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av egenskapene til den berørte separate delen.

Dersom offentlige oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal følgende kriterier gjelde for å bestemme hvilken rettsorden som får anvendelse:

- a) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV, kan kontrakten tildeles uten anvendelse av dette direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet,
- b) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av direktiv 2009/81/EF, kan kontrakten tildeles i samsvar med nevnte direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet. Denne bokstav berører ikke terskelverdiene og unntakene fastsatt i nevnte direktiv.

Beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt skal imidlertid ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv eller direktiv 2009/81/EF.

3. Nr. 2 tredje ledd bokstav a) får anvendelse på kombinerte kontrakter som både bokstav a) og b) i nevnte ledd ellers kunne ha fått anvendelse på.

4. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, kan kontrakten tildeles uten å anvende dette direktiv dersom den inneholder elementer som artikkel 346 i TEUV får anvendelse på; ellers kan den tildeles i samsvar med direktiv 2009/81/EF.

Artikkel 17

Offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter og som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som den offentlige oppdragsgiveren er forpliktet til å tildele eller organisere i samsvar med andre framgangsmåter ved tildeling av kontrakter enn dem som er fastsatt i dette direktiv, og som er innført ved følgende:

- a) en internasjonal avtale eller ordning, som i samsvar med traktatene er inngått mellom en medlemsstat og én eller flere tredjestater eller deler av slike, og som omfatter bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester beregnet på et prosjekt som de undertegnende partene skal gjennomføre eller utnytte i fellesskap,
- b) en internasjonal avtale eller overenskomst som er inngått om troppestasjonering, og som vedrører foretak i en medlemsstat eller tredjestat,
- c) en internasjonal organisasjon.

Alle avtaler eller overenskomster nevnt i bokstav a) i første ledd i dette nummer skal oversendes til Kommisjonen, som kan rådspørre Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nevnt i artikkel 89.

2. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter og som den offentlige oppdragsgiveren tildeler i samsvar med innkjøpsregler fastsatt av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, dersom de berørte offentlige kontraktene og prosjektkonkurransene i sin helhet finansieres av denne organisasjonen eller institusjonen. Når det gjelder offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som i stor grad samfinansieres av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, skal partene inngå avtale om gjeldende framgangsmåter ved tildeling av kontrakter.

KAPITTEL II

Alminnelige regler

Artikkel 18

Prinsipper for innkjøp

1. Offentlige oppdragsgivere skal behandle markedsdeltakere likt og uten forskjellsbehandling, og opptre på en måte som gir adgang til innsyn og står i forhold til målet.

Utformingen av et innkjøp skal ikke gjøres i den hensikt å unngå at det omfattes av dette direktivs virkeområde, eller for å begrense konkurransen på kunstig måte. Det skal anses at konkurransen begrenses på kunstig måte dersom innkjøpet utformes i den hensikt å favorisere eller forfordle visse markedsdeltakere.

2. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å sikre at markedsdeltakere ved gjennomføring av offentlige kontrakter oppfyller gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsretten, nasjonal rett, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i vedlegg X.

Artikkel 19

Markedsdeltakere

1. Markedsdeltakere som i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der de er etablert, har rett til å yte den aktuelle tjenesten, skal ikke avvises bare på grunnlag av at de i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der kontrakten tildeles, må være enten en fysisk eller en juridisk person.

For kontrakter om offentlig tjenesteyting, offentlige bygge- og anleggskontrakter og kontrakter om offentlig varekjøp som i tillegg omfatter tjenester eller monterings- og installasjonsarbeid, kan det imidlertid kreves av juridiske personer at de i anbudet eller anmodningen om deltakelse oppgir navn og relevante faglige kvalifikasjoner for det personalet som skal være ansvarlig for å gjennomføre den aktuelle kontrakten.

2. Grupper av markedsdeltakere, herunder midlertidige sammenslutninger, kan delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter. Offentlige oppdragsgivere skal ikke kreve at de har en bestemt juridisk form for å kunne innlevere et anbud eller anmode om å delta.

Om nødvendig kan offentlige oppdragsgivere i innkjøpsdokumentene presisere hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kravene til økonomisk og finansiell evne eller teknisk og faglig dyktighet som nevnt i artikkel 58, forutsatt at dette er objektivt berettiget og forholdsmessig. Medlemsstatene kan utarbeide standardvilkår for hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle disse kravene.

Alle vilkår for gjennomføringen av en kontrakt av en slik gruppe av markedsdeltakere som er annerledes enn de som pålegges individuelle deltakere, skal være objektivt begrunnet og skal være forholdsmessige.

3. Uten hensyn til nr. 2 kan offentlige oppdragsgivere kreve av grupper av markedsdeltakere at de antar en bestemt juridisk form når de er tildelt kontrakten, i den grad en slik endring er nødvendig for å gjennomføre kontrakten på en tilfredsstillende måte.

Artikkel 20

Reserverte kontrakter

1. Medlemsstatene kan forbeholde retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter til vernede bedrifter

og markedsdeltakere hvis hovedmål er sosial og yrkesmessig integrering av personer med nedsatt funksjonsevne eller vanskeligstilte personer, eller kan fastsette at slike kontrakter skal gjennomføres innenfor rammene av programmer for vernede arbeidsplasser, forutsatt at minst 30 % av de ansatte på disse bedriftene, hos disse markedsdeltakerne eller i disse programmene er personer med nedsatt funksjonsevne eller vanskeligstilte personer.

2. I utlysingen av konkurranse skal det vises til denne artikkel.

Artikkel 21

Fortrolighet

1. Med mindre annet er fastsatt i dette direktiv eller i nasjonal rett som den offentlige oppdragsgiveren er underlagt, særlig lovgivning vedrørende tilgang til opplysninger, og med forbehold for forpliktelsene i forbindelse med offentliggjøring av tildelte kontrakter og opplysninger til kandidater og anbydere som angitt i 50 og 55, skal den offentlige oppdragsgiveren ikke videreformidle opplysninger den har fått oversendt fra markedsdeltakere, og som disse har betegnet som fortrolige, herunder, men ikke begrenset til, tekniske og forretningsmessige hemmeligheter og fortrolige aspekter ved anbud.

2. Offentlige oppdragsgivere kan pålegge markedsdeltakere krav med sikte på å beskytte den fortrolige arten av de opplysningene som de offentlige oppdragsgiverne gjør tilgjengelig i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Artikkel 22

Regler for kommunikasjon

1. Medlemsstatene skal sikre at all kommunikasjon og informasjonsutveksling i henhold til dette direktiv, særlig elektronisk innlevering, skjer ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler i samsvar med kravene i denne artikkel. De verktøy og det utstyr som skal benyttes ved elektronisk kommunikasjon, samt deres tekniske egenskaper, skal være ikke-diskriminerende, allment tilgjengelige og virke sammen med IKT-produkter som er i allmennlig bruk, og skal ikke begrense markedsdeltakeres tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Uten hensyn til første ledd skal offentlige oppdragsgivere ikke være forpliktet til å kreve at det brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen i følgende situasjoner:

- a) på grunn av innkjøpets særlige art, vil bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler kreve bestemte verktøyer, bestemt utstyr eller bestemte filformater som ikke er allment tilgjengelig eller som støttes av allment tilgjengelige applikasjoner,
- b) de applikasjonene som støtter filformatene som egner seg for beskrivelsen av anbudene, benytter filformater som ikke kan behandles av noen andre åpne eller allment tilgjengelige applikasjoner, eller er omfattet av en lisensordning og kan ikke gjøres tilgjengelig for nedlasting eller fjernbruk av den offentlige oppdragsgiveren,

- c) bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler vil kreve særlig kontorutstyr som ikke er allment tilgjengelig for offentlige oppdragsgivere,
- d) innkjøpsdokumentene krever innlevering av fysisk modeller eller skalamodeller som ikke kan overføres elektronisk.

Når det gjelder kommunikasjon der det ikke brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til annet ledd, skal kommunikasjon foregå per post eller annen egnet forsendelsesform, eller med en kombinasjon av post eller annen egnet forsendelsesform og elektroniske midler.

Uten hensyn til første ledd i dette nummer er offentlige oppdragsgivere ikke forpliktet til å kreve at det brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen dersom bruken av andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler er nødvendig, enten på grunn av brudd på de elektroniske kommunikasjonsmidlenes sikkerhet, eller for å beskytte opplysninger av særlig følsom art som krever en så høy grad av beskyttelse at de ikke kan sikres tilstrekkelig ved bruk av elektroniske verktøyer og utstyr som enten er allment tilgjengelige for markedsdeltakere eller kan gjøres tilgjengelig for dem ved alternative tilgangsmåter i henhold til nr. 5.

Det påhviler de offentlige oppdragsgiverne som i samsvar med annet ledd i dette nummer krever at det brukes andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen, å angi årsakene til dette kravet i den individuelle rapporten nevnt i artikkel 84. Eventuelt skal offentlige oppdragsgivere i den individuelle rapporten angi årsakene til at det anses nødvendig å bruke andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til fjerde ledd i dette nummer.

2. Uten hensyn til nr. 1 kan muntlig kommunikasjon brukes når det gjelder annen kommunikasjon enn den som gjelder de grunnleggende elementene i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, forutsatt at innholdet i den muntlige kommunikasjonen dokumenteres i tilstrekkelig grad. I den forbindelse omfatter de grunnleggende elementene i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter innkjøpsdokumentene, anmodninger om deltakelse, bekreftelse av interesse og anbud. Særlig skal muntlig kommunikasjon med anbydere som kan ha vesentlig innvirkning på innholdet i og vurderingen av anbud, dokumenteres i tilstrekkelig grad og på hensiktsmessig måte, for eksempel skriftlige notater, lydopptak eller sammendrag av de viktigste elementene i kommunikasjonen.

3. I all kommunikasjon og utveksling og lagring av opplysninger skal offentlige oppdragsgivere sikre at dataenes integritet og fortroligheten i anbudene og anmodningene om deltakelse bevares. De skal undersøke innholdet i anbudene og

anmodningene om deltakelse først når fristen for innlevering av disse er utløpt.

4. Når det gjelder offentlige bygge- og anleggskontrakter og prosjektkonkurranser, kan medlemsstatene kreve at det brukes særlige elektroniske verktøyer, for eksempel elektroniske modellverktøyer for bygningsopplysninger eller lignende. I slike tilfeller skal de offentlige oppdragsgiverne tilby alternative tilgangsmåter, som fastsatt i nr. 5, inntil slike verktøyer blir allment tilgjengelige i henhold til nr. 1 første ledd annet punktum.

5. Offentlige oppdragsgivere kan om nødvendig kreve bruk av verktøyer og utstyr som ikke er allment tilgjengelig, forutsatt at de offentlige oppdragsgiverne tilbyr alternative tilgangsmåter.

Offentlige oppdragsgivere skal anses å tilby egnede alternative tilgangsmåter i følgende situasjoner, dersom de

- a) tilbyr ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til disse verktøyene og dette utstyret fra den datoen kunngjøringen offentliggjøres i samsvar med vedlegg VIII, eller fra den datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse er sendt. Teksten i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse skal angi internettsadressen der disse verktøyene og dette utstyret er tilgjengelig,
 - b) sikrer at anbydere som ikke har tilgang til de berørte verktøyene og det berørte utstyret, eller ikke har mulighet til å skaffe dette innen de relevante fristene, forutsatt at mangelen på tilgang ikke kan tilskrives den berørte anbyderen, kan få tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter ved hjelp av provisoriske anordninger som gjøres tilgjengelig vederlagsfritt på nettet, eller
 - c) støtter en alternativ kanal for elektronisk innlevering av anbud.
6. I tillegg til kravene angitt i vedlegg IV får følgende regler anvendelse på verktøy og utstyr for elektronisk overføring og mottak av anbud og for elektronisk mottak av anmodninger om deltakelse:
- a) opplysninger vedrørende spesifikasjoner for elektronisk innlevering av anbud og anmodninger om deltakelse, herunder kryptering og tidsstempling, skal være tilgjengelige for berørte parter,
 - b) medlemstatene, eller offentlige oppdragsgivere som handler innenfor en allmenn ramme etablert av den berørte medlemsstaten, skal angi hvilket sikkerhetsnivå som kreves for de elektroniske kommunikasjonsmidlene på de forskjellige trinnene i den angitte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter; dette nivået skal stå i forhold til risikoen,

c) dersom medlemsstatene, eller offentlige oppdragsgivere som handler innenfor en allmenn ramme etablert av den berørte medlemsstaten, konkluderer at risikonivået, vurdert i henhold til bokstav b) i dette nummer, er slik at det kreves avanserte elektroniske signaturer som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/93/EF⁽¹⁾, skal offentlige oppdragsgivere godta avanserte elektroniske signaturer som støttes av et kvalifisert sertifikat, idet det tas hensyn til hvorvidt disse sertifikatene er utstedt av en yter av sertifiseringstjenester, som er oppført på en pålitelighetsliste fastsatt ved kommisjonsvedtak 2009/767/EF⁽²⁾, opprettet med eller uten et sikkert signaturframstillings-system, med forbehold for at følgende vilkår er oppfylt:

i) de offentlige oppdragsgiverne skal fastsette det påkrevde formatet for avanserte signaturer på grunnlag av formater fastsatt ved kommisjonsbeslutning 2011/130/EU⁽³⁾ og skal iverksette nødvendige tiltak for å kunne behandle disse formatene teknisk; dersom det benyttes et annet format for elektroniske signaturer, skal den elektroniske signaturen eller den elektroniske konvolutten inneholde opplysninger om eksisterende valideringsmuligheter, som skal være medlemsstatenes ansvar. Valideringsmuligheten skal gjøre det mulig for den offentlige oppdragsgiveren å kunne validere på nettet, vederlagsfritt og på en måte som er forståelig for personer som har et annet morsmål, mottatte elektroniske signaturer som en avansert elektronisk signatur som støttes av et kvalifisert sertifikat.

Medlemsstatene skal gi opplysninger om yteren av valideringstjenester til Kommisjonen, som skal gjøre opplysninger mottatt fra medlemsstatene tilgjengelig for allmennheten på internett,

ii) dersom et anbud undertegnes med støtte av et kvalifisert sertifikat som er oppført på en pålitelighetsliste, skal de offentlige oppdragsgiverne ikke anvende ytterligere krav som kan hindre at anbydere bruker disse signaturene.

Når det gjelder dokumenter som brukes i forbindelse med en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som undertegnes av en vedkommende myndighet i en medlemsstat, eller av en annen utstedende enhet, kan vedkommende utstedende myndighet eller enhet fastsette det påkrevde formatet for

avanserte signaturer i samsvar med kravene angitt i artikkel 1 nr. 2 i beslutning 2011/130/EU. De skal iverksette nødvendige tiltak for å kunne behandle dette formatet teknisk, ved å ta med de opplysningene som kreves for å kunne behandle signaturen i det berørte dokumentet. Slike dokumenter skal i den elektroniske signaturen eller den elektroniske konvolutten inneholde opplysninger om eksisterende valideringsmuligheter som gjør det mulig å validere den mottatte elektroniske signaturen på nettet, vederlagsfritt og på en måte som er forståelig for personer som har et annet morsmål.

7. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å endre de tekniske opplysningene og egenskapene som er angitt i vedlegg IV, for å ta hensyn til den tekniske utvikling.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å endre listen fastsatt i nr. 1 annet ledd bokstav a)–d) i denne artikkel dersom den teknologiske utviklingen gjør det u hensiktsmessig med fortsatte unntak fra bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler eller, i unntakstilfeller, dersom det skal fastsettes nye unntak på grunn av den teknologiske utviklingen.

For å sikre samvirkingsevnen til forskjellige tekniske formater samt for prosesser og meldingsstandarder, særlig på tvers av landegrensene, skal Kommisjonen gis myndighet til å tilpasse delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å fastsette obligatorisk bruk av slike spesifikke standarder, særlig når det gjelder bruk av elektronisk innlevering, elektroniske kataloger og midler for elektronisk autentisering, men bare dersom de tekniske standardene er grundig prøvd og deres praktiske nytteverdi er dokumentert. Før Kommisjonen gjør bruk av en ny teknisk standard obligatorisk, skal den også nøye vurdere hvilke kostnader dette kan medføre, særlig når det gjelder tilpasninger til eksisterende e-innkjøpsløsninger, herunder infrastruktur, prosesser eller programvare.

Artikkel 23

Nomenklaturer

1. Alle henvisninger til nomenklaturer i forbindelse med offentlige innkjøp skal gjøres ved å bruke den felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV), vedtatt ved forordning (EF) nr. 2195/2002.

2. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å tilpasse CPV-kodene nevnt i dette direktiv, når det er nødvendig at endringer i CPV-nomenklaturen gjenspeiles i dette direktiv, og de ikke innebærer noen endring av dette direktivs virkeområde.

Artikkel 24

Interessekonflikter

Medlemsstatene skal sikre at offentlige oppdragsgivere treffer hensiktsmessige tiltak for effektivt å forebygge, identifisere og avhjelpe interessekonflikter som oppstår ved utførelsen av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, for å unngå konkurransevridning og sikre likebehandling for alle markedsdeltakere.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/93/EF av 13. desember 1999 om en fellesskapsramme for elektroniske signaturer (EFT L 13 av 19.1.2000, s. 12).

⁽²⁾ Kommisjonsvedtak 2009/767/EF av 16. oktober 2009 om fastsettelse av tiltak for å forenkle bruken av elektroniske framgangsmåter ved hjelp av «felles kontaktpunkter» i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (EUT L 274 av 20.10.2009, s. 36).

⁽³⁾ Kommisjonsbeslutning 2011/130/EU av 25. februar 2011 om fastsettelse av minstekrav til behandling over landegrensene av dokumenter som signeres elektronisk av vedkommende myndigheter i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (EUT L 53 av 26.2.2011, s. 66).

Begrepet interessekonflikter skal minst omfatte enhver situasjon der ansatte hos den offentlige oppdragsgiveren eller hos en yter av innkjøpstjenester som handler på vegne av den offentlige oppdragsgiveren som deltar i gjennomføringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, eller som kan påvirke utfallet av denne framgangsmåten, direkte eller indirekte har en finansiell, økonomisk eller annen personlig interesse som kan oppfattes å sette deres upartiskhet eller uavhengighet i forbindelse med framgangsmåten ved tildeling av kontrakter i fare.

AVDELING II

REGLER FOR OFFENTLIGE KONTRAKTER

KAPITTEL I

Framgangsmåter

Artikkel 25

Vilkår i tilknytning til GPA og andre internasjonale avtaler

I den grad de er omfattet av vedlegg 1, 2, 4 og 5 og de generelle merknadene til Den europeiske unions tillegg I til GPA, samt av andre relevante internasjonale avtaler som Unionen er bundet av, skal offentlige oppdragsgivere gi bygge- og anleggsarbeider, varer, tjenester og markedsdeltakere hos de som har underskrevet disse avtalene, en behandling som ikke er mindre gunstig enn den som gis bygge- og anleggsarbeider, varer, tjenester og markedsdeltakere i Unionen.

Artikkel 26

Valg av framgangsmåter

1. Når offentlige oppdragsgivere tildeler offentlige kontrakter, skal de anvende de nasjonale framgangsmåtene som er tilpasset for å være i samsvar med dette direktiv, forutsatt at, med forbehold for artikkel 32, en utlysning av konkurranse er offentliggjort i samsvar med dette direktiv.
2. Medlemsstatene skal fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anvende åpne eller begrensede anbudskonkurranser i samsvar med dette direktiv.
3. Medlemsstatene skal fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anvende innovasjonspartnerskap i samsvar med dette direktiv.
4. Medlemsstatene skal fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anvende en konkurranseframgangsmåte med forhandling eller konkurransedialog i følgende situasjoner:
 - a) når det gjelder bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som oppfyller ett eller flere av følgende kriterier:
 - i) de offentlige oppdragsgivernes behov kan ikke oppfylles uten å tilpasse løsninger som allerede finnes,
 - ii) de omfatter prosjektering eller nyskapende løsninger,
 - iii) kontrakten kan ikke tildeles uten forutgående forhandling på grunn av særlige omstendigheter med hensyn til dens art, kompleksitet eller rettslige og økonomiske forhold, eller på grunn av risikoen i forbindelse med disse,

iv) de tekniske spesifikasjonene kan ikke fastsettes med tilstrekkelig presisjon av den offentlige oppdragsgiveren med henvisning til en standard, europeiske tekniske vurderinger, en felles teknisk spesifikasjon eller teknisk henvisning i henhold til nr. 2–5 i vedlegg VII,

- b) når det gjelder bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester der det etter en åpen eller begrenset anbudskonkurranse bare innleveres uregelmessige eller uakseptable anbud. I slike tilfeller skal offentlige oppdragsgivere ikke være forpliktet til å offentliggjøre en kunngjøring av konkurranse dersom de i framgangsmåten omfatter alle, og utelukkende, de anbydere som oppfyller kriteriene i artikkel 57–64, og som i den forutgående åpne eller begrensede anbudskonkurransen har innlevert anbud i samsvar med de formelle kravene i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Særlig skal anbud som ikke er i samsvar med innkjøpsdokumentene, som ble mottatt etter fristen, der det foreligger bevis for ulovlig samordning eller korrupsjon, eller som av den offentlige oppdragsgiveren er konstatert å være unormalt lavt, anses som uregelmessige. Særlig skal anbud som er innlevert av anbydere som ikke har de kvalifikasjonene som kreves, og anbud hvis pris overstiger den offentlige oppdragsgiverens budsjett, som bestemt og dokumentert før framgangsmåten ved tildeling av kontrakter ble innledet, anses som uakseptable.

5. Utlysingen av konkurranse skal foretas ved hjelp av en kunngjøring av konkurranse i samsvar med artikkel 49.

Dersom kontrakten tildeles ved en begrenset anbudskonkurranse eller konkurranseframgangsmåte med forhandling, kan medlemsstatene fastsette, uten hensyn til første ledd i dette nummer, at ikke-statlige offentlige oppdragsgivere eller bestemte kategorier av disse, kan foreta utlysingen av konkurranse ved hjelp av en veiledende kunngjøring i samsvar med artikkel 48 nr. 2.

Dersom utlysingen av konkurranse foretas ved hjelp av en veiledende kunngjøring i samsvar med artikkel 48 nr. 2, skal markedsdeltakere som har uttrykt sin interesse etter offentliggjøringen av den veiledende kunngjøringen, innbys til å bekrefte sin interesse skriftlig gjennom en innbydelse til å bekrefte interesse i samsvar med artikkel 54.

6. I de særlige tilfellene og under de særlige omstendighetene som er uttrykkelig nevnt i artikkel 32, kan medlemsstatene fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anvende en framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring av en utlysning av konkurranse. Medlemsstatene skal ikke tillate anvendelse av denne framgangsmåten i noen andre tilfeller enn de som er nevnt i artikkel 32.

Artikkel 27

Åpen anbudskonkurranse

1. I åpne anbudskonkurranser kan alle interesserte markedsdeltakere innlevere et anbud etter en utlysning av konkurranse.

Fristen for mottak av anbud skal være minst 35 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

Anbudet skal ledsages av de opplysningene om kvalitativ utvelgelse som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

2. Når offentlige oppdragsgivere har offentliggjort en veiledende kunngjøring som ikke i seg selv ble brukt som innbydelse til konkurranse, kan minstefristen for mottak av anbud, som fastsatt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel, forkortes til 15 dager, forutsatt at følgende vilkår er oppfylt:

- a) den veiledende kunngjøringen inneholdt alle de opplysningene som kreves for kunngjøringen av konkurranse i vedlegg V del B avsnitt I, i den grad disse opplysningene var tilgjengelige på det tidspunktet den veiledende kunngjøringen ble offentliggjort,
- b) den veiledende kunngjøringen ble sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

3. Dersom en hastesituasjon som er behørig begrunnet av den offentlige oppdragsgiveren, gjør det praktisk umulig å overholde fristene fastsatt i nr. 1 annet ledd, kan den fastsette en frist på minst 15 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

4. Den offentlige oppdragsgiveren kan redusere fristen for mottak av anbud fastsatt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel med fem dager, dersom den godtar at anbud kan innleveres med elektroniske midler i samsvar med artikkel 22 nr. 1 første ledd og artikkel 22 nr. 5 og 6.

Artikkel 28

Begrenset anbudskonkurranse

1. I begrensede anbudskonkurranser kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltakelse etter en utlysning av konkurranse som inneholder opplysningene nevnt i vedlegg V del B eller C, etter hva som er relevant, ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgelse som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller, dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt.

2. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt til å gjøre det av den offentlige oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan innlevere anbud. Offentlige oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 65.

Fristen for mottak av anbud skal være minst 30 dager fra den datoen da anbudsinnsbydelsen ble sendt.

3. Når offentlige oppdragsgivere har offentliggjort en veiledende kunngjøring som ikke i seg selv ble brukt til utlysning av konkurranse, kan minstefristen for mottak av anbud, som fastsatt i nr. 2 annet ledd i denne artikkel, forkortes til ti dager, forutsatt at følgende vilkår er oppfylt:

- a) den veiledende kunngjøringen inneholdt alle de opplysningene som kreves i vedlegg V del B avsnitt I, i den grad disse opplysningene var tilgjengelige på det tidspunktet den veiledende kunngjøringen ble offentliggjort,
- b) den veiledende kunngjøringen ble sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

4. Medlemsstatene kan fastsette at alle eller bestemte kategorier av ikke-statlige offentlige oppdragsgivere kan fastsette fristen for mottak av anbud etter felles avtale mellom den offentlige oppdragsgiveren og de utvalgte kandidatene, forutsatt at alle de utvalgte kandidatene har like lang tid til å forberede og innlevere sine anbud. I mangel av slik avtale om fristen for mottak av anbud, skal fristen være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnsbydelsen ble sendt.

5. Fristen for mottak av anbud fastsatt i nr. 2 i denne artikkel kan reduseres med fem dager dersom den offentlige oppdragsgiveren godtar at anbud kan innleveres med elektroniske midler i samsvar med artikkel 22 nr. 1, 5 og 6.

6. Dersom en hastesituasjon som er behørig begrunnet av den offentlige oppdragsgiveren, gjør det praktisk umulig å overholde fristene fastsatt i denne artikkel, kan de fastsette

- a) en frist for mottak av anmodninger om deltakelse, som ikke skal være kortere enn 15 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt,
- b) en frist for mottak av anbud, som ikke skal være kortere enn ti dager fra den datoen da anbudsinnsbydelsen ble sendt.

Artikkel 29

Konkurranseframgangsmåte med forhandling

1. I konkurranseframgangsmåter med forhandling kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltakelse etter en utlysning av konkurranse som inneholder opplysningene nevnt i vedlegg V del B eller C, ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgelse som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

I innkjøpsdokumentene skal offentlige oppdragsgivere definere innkjøpets gjenstand ved å gi en beskrivelse av sine behov og de egenskapene som kreves for de varene, bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som skal kjøpes, og angi kriteriene for tildeling av kontrakt. De skal også angi hvilke elementer i beskrivelsen som definerer minstekravene som alle anbydere skal oppfylle.

De opplysningene som gis, skal være tilstrekkelig presise til at markedsdeltakere klarer å identifisere innkjøpets art og omfang, og kan beslutte om de skal be om å få delta i framgangsmåten.

Fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller, dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt. Fristen for mottak av innledende anbud skal være minst 30 dager fra den datoen da innbydelsen ble sendt. Artikkel 28 nr. 3–6 får anvendelse.

2. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av den offentlige oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan innlevere et innledende anbud som skal legges til grunn for etterfølgende forhandlinger. Offentlige oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 65.

3. Med mindre annet er fastsatt i nr. 4, skal offentlige oppdragsgivere forhandle med anbydere om det innledende og alle etterfølgende anbud som innleveres av dem, bortsett fra de endelige anbudene i henhold til nr. 7, for å forbedre innholdet i dem.

Minstekravene og tildelingskriteriene er ikke gjenstand for forhandlinger.

4. Offentlige oppdragsgivere kan tildele kontrakter på grunnlag av de innledende anbudene uten forhandling dersom de i kunngjøringen av konkurransen eller innbydelsen til å bekrefte interesse har angitt at de forbeholder seg muligheten til dette.

5. Under forhandlingene skal de offentlige oppdragsgiverne sikre at alle anbydere behandles likt. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte anbydere en fordel i forhold til andre. De skal skriftlig underrette alle anbydere hvis anbud ikke er avvist i henhold til nr. 6, om eventuelle endringer i de tekniske spesifikasjonene eller andre innkjøpsdokumenter, bortsett fra dem som fastsetter minstekravene. Etter slike endringer skal de offentlige oppdragsgiverne gi anbyderne nok tid til eventuelt å endre sine anbud og innlevere endrede anbud.

I samsvar med artikkel 21 skal offentlige oppdragsgivere ikke avsløre overfor de andre deltakerne fortrolig informasjon som de har fått av en kandidat eller en anbyder som deltar i forhandlingene, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

6. Konkurranses framgangsmåter med forhandling kan foregå i flere faser for å redusere antallet anbud som det skal forhandles om, ved å anvende tildelingskriteriene angitt i kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i et annet innkjøpsdokument. I kunngjøringen av konkurranse,

innbydelsen til å bekrefte interesse eller i et annet innkjøpsdokument skal den offentlige oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.

7. Dersom den offentlige oppdragsgiveren har til hensikt å avslutte forhandlingene, skal den underrette de resterende anbyderne og fastsette en felles frist for innlevering av eventuelle nye eller reviderte anbud. Den skal kontrollere at de endelige anbudene oppfyller minstekravene og er i samsvar med artikkel 56 nr. 1, vurdere de endelige anbudene på grunnlag av tildelingskriteriene og tildele kontrakten i samsvar med artikkel 66–69.

Artikkel 30

Konkurransedialog

1. I en konkurransedialog kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltakelse etter en kunngjøring av konkurranse ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av den offentlige oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i dialogen. Offentlige oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 65. Kontrakten skal bare tildeles på grunnlag av tildelingskriteriet beste forhold mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 67 nr. 2.

2. Offentlige oppdragsgivere skal angi sine behov og krav i kunngjøringen av konkurranse, og de skal definere disse behovene og kravene i den samme kunngjøringen og/eller i et beskrivende dokument. Samtidig og i de samme dokumentene skal de også angi og definere de valgte tildelingskriteriene og angi en veiledende tidsramme.

3. Offentlige oppdragsgivere skal innlede en dialog med de deltakerne som er utvalgt i samsvar med de relevante bestemmelsene i artikkel 44–66, der målsettingen skal være å identifisere og definere de midlene som er best egnet til å oppfylle deres behov. De kan diskutere alle aspekter ved innkjøpet med de utvalgte deltakerne i løpet av denne dialogen.

Offentlige oppdragsgivere skal sikre at alle deltakere behandles likt mens dialogen pågår. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte deltakere en fordel i forhold til andre.

I samsvar med artikkel 21 skal offentlige oppdragsgivere ikke avsløre overfor de andre deltakerne foreslåtte løsninger eller annen fortrolig informasjon som de har fått av en kandidat eller en anbyder som deltar i dialogen, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

4. Konkurransedialog kan foregå i flere faser for å redusere antallet løsninger som skal diskuteres i løpet av dialogen, ved å anvende tildelingskriteriene fastsatt i kunngjøringen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet. I kunngjøringen av konkurranse eller det beskrivende dokumentet skal den offentlige oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.

5. Den offentlige oppdragsgiveren skal fortsette dialogen til den kan identifisere den eller de løsningene som kan oppfylle dens behov.

6. Etter å ha erklært at dialogen er avsluttet og underrettet de resterende deltakerne om dette, skal offentlige oppdragsgivere anmode hver av dem om å innlevere sine endelige tilbud på grunnlag av den eller de løsningene som er lagt fram og spesifisert i løpet av dialogen. Disse tilbudene skal inneholde alle de elementene som er påkrevd og nødvendige for å gjennomføre prosjektet.

Disse tilbudene kan presiseres, spesifiseres og forbedres på den offentlige oppdragsgivers anmodning. Slike presiseringer, spesifiseringer, forbedringer eller tilleggsopplysninger kan imidlertid ikke innebære endringer av de grunnleggende aspektene ved tilbudet eller det offentlige innkjøpet, herunder behovene og kravene angitt i kunngjøringen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet, dersom endringer i disse aspektene, behovene og kravene vil kunne være konkurransevridende eller føre til forskjellsbehandling.

7. Offentlige oppdragsgivere skal vurdere de mottatte tilbudene på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i kunngjøringen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet.

På den offentlige oppdragsgiverens anmodning kan forhandlinger med den anbyderen som blir identifisert som den som har innlevert tilbudet med det beste forholdet mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 67, føres for å bekrefte økonomiske forpliktelser eller andre vilkår i tilbudet ved å ferdigforhandle kontraktvilkårene, forutsatt at dette ikke fører til noen vesentlig endring av vesentlige aspekter ved tilbudet eller det offentlige innkjøpet, herunder behovene og kravene angitt i kunngjøringen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet, og heller ikke medfører noen risiko for konkurransevridning eller forskjellsbehandling.

8. Offentlige oppdragsgivere kan fastsette premier eller betalinger til deltakerne i dialogen.

Artikkel 31

Innovasjonspartnerskap

1. I innovasjonspartnerskap kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltakelse etter en kunngjøring av

konkurranse ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgelse som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

I innkjøpsdokumentene skal den offentlige oppdragsgiveren definere behovene for et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider som ikke kan oppfylles ved å kjøpe produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som allerede finnes på markedet. Den skal også angi hvilke elementer i denne beskrivelsen som definerer minstekravene som alle anbydere skal oppfylle. De opplysningene som gis, skal være tilstrekkelig presise til at markedsdeltakere klarer å identifisere den påkrevde løsningens art og omfang, og kan beslutte om de skal be om å få delta i framgangsmåten.

Den offentlige oppdragsgiveren kan beslutte å opprette et innovasjonspartnerskap med en eller flere partnere som driver separat forskning og utvikling.

Fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse sendes. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av den offentlige oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i framgangsmåten. Offentlige oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 65. Kontraktene skal bare tildeles på grunnlag av tildelingskriteriet beste forhold mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 67.

2. Innovasjonspartnerskapet skal ta sikte på utvikling av et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider og det etterfølgende innkjøpet av de varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene, forutsatt at de tilsvarende ytelsesnivåene og den høyeste kostnaden som er avtalt mellom de offentlige oppdragsgiverne og deltakerne.

Innovasjonspartnerskapet skal struktureres i flere etterfølgende faser i henhold til rekkefølgen i forsknings- og innovasjonsprosessen, som kan omfatte framstillingen av produktene, tjenesteytingen eller gjennomføringen av bygge- og anleggsarbeidene. Innovasjonspartnerskapet skal fastsette mellomliggende mål som skal nås av partnerne, og skal sørge for betaling av godtgjørelsen i passende rater.

På bakgrunn av disse målene kan den offentlige oppdragsgiveren etter hver fase beslutte å avslutte innovasjonspartnerskapet, eller når det gjelder et innovasjonspartnerskap med flere partnere, å redusere antall partnere ved å heve enkeltkontrakter, forutsatt at den offentlige oppdragsgiveren har angitt disse mulighetene i innkjøpsdokumentene og vilkårene for å bruke dem.

3. Med mindre annet er fastsatt i denne artikkel, skal offentlige oppdragsgivere forhandle med anbydere om det innledende og alle etterfølgende tilbud som innleveres av dem, bortsett fra det endelige tilbudet, for å forbedre innholdet i dem.

Minstekravene og tildelingskriteriene er ikke gjenstand for forhandlinger.

4. Under forhandlingene skal de offentlige oppdragsgiverne sikre at alle anbydere behandles likt. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte anbydere en fordel i forhold til andre. De skal skriftlig underrette alle anbydere hvis anbud ikke er avvist i henhold til nr. 5, om eventuelle endringer i de tekniske spesifikasjonene eller andre innkjøpsdokumenter, bortsett fra dem som fastsetter minstekravene. Etter disse endringene skal de offentlige oppdragsgiverne gi anbyderne nok tid til eventuelt å endre sine anbud og innlevere endrede anbud.

I samsvar med artikkel 21 skal offentlige oppdragsgivere ikke avsløre overfor de andre deltakerne fortrolig informasjon som de har fått av en kandidat eller en anbyder som deltar i forhandlingene, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

5. Forhandlinger i løpet av framgangsmåter med innovasjonspartnerskap kan foregå i flere faser for å redusere antallet anbud som det skal forhandles om, ved å anvende tildelingskriteriene angitt i kunngjøringen av konkurranse, i innbydelsen til å bekrefte interesse eller i innkjøpsdokumentene. I kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i innkjøpsdokumentene skal den offentlige oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.

6. Ved utvelgning av kandidater skal offentlige oppdragsgivere særlig anvende kriterier som gjelder kandidatens kapasitet innenfor forskning og utvikling og til å utvikle og gjennomføre nyskapende løsninger.

Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av den offentlige oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene det er bedt om, kan innlevere forsknings- og utviklingsprosjekter som tar sikte på å oppfylle de behovene som den offentlige oppdragsgiveren har definert, som ikke kan oppfylles av eksisterende løsninger.

I innkjøpsdokumentene skal den offentlige oppdragsgiveren definere hvilke ordninger som gjelder for immaterialrettigheter. Når det gjelder innovasjonspartnerskap med flere partnere, skal i samsvar med artikkel 21 den offentlige oppdragsgiveren ikke avsløre overfor de andre partnerne foreslåtte løsninger eller annen fortrolig informasjon som de har fått av en partner innenfor rammen av partnerskapet, uten vedkommende partners samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

7. Den offentlige oppdragsgiveren skal sikre at strukturen i partnerskapet, og særlig varigheten og verdien av de forskjellige fasene, gjenspeiler graden av nyskaping i de foreslåtte løsningene og rekkefølgen i den forsknings- og utviklingsvirksomheten som kreves for å utvikle en nyskapende løsning som ennå ikke er tilgjengelig på markedet. Den anslåtte verdien av varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider skal stå i et

rimelig forhold til den investeringen som kreves for å utvikle dem.

Artikkel 32

Bruk av framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring

1. I de særlige tilfellene og under de særlige omstendighetene som er fastsatt i artikkel 2–5, kan medlemsstatene fastsette at offentlige oppdragsgivere kan tildele kontrakter etter en framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring.

2. Framgangsmåten med forhandling uten forhåndskunngjøring kan brukes i forbindelse med offentlige bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om offentlig varekjøp og kontrakter om offentlig tjenesteyting i følgende tilfeller:

a) dersom ingen anbud, ingen egnede anbud, ingen anmodninger om deltakelse eller ingen egnede anmodninger om deltakelse er innlevert etter en åpen eller begrenset anbudskonkurranse, forutsatt at de opprinnelige kontraktsvilkårene ikke er vesentlig endret og at det oversendes en rapport til Kommisjonen dersom denne anmoder om det.

Et anbud skal anses som ikke egnet dersom det er irrelevant for kontrakten, idet det er åpenbart at anbudet ikke uten vesentlige endringer kan oppfylle den offentlige oppdragsgiverens behov og krav som angitt i innkjøpsdokumentene. En anmodning om deltakelse skal anses som ikke egnet dersom den berørte markedsdeltakeren skal eller kan utelukkes i henhold til artikkel 57 eller ikke oppfyller utvelgingskriteriene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren i henhold til artikkel 58,

b) dersom bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene kan leveres av bare én markedsdeltaker av én av følgende årsaker:

i) målet med innkjøpet er å skape eller anskaffe et unikt kunstverk eller en unik kunstnerisk framføring,

ii) det finnes av tekniske årsaker ingen konkurranse,

iii) vern av eneretter, herunder immaterialrettigheter.

Unntakene angitt i punkt ii) og iii) får anvendelse bare dersom det ikke finnes noe rimelig alternativ eller noen rimelig erstatning, og den manglende konkurransen ikke er et resultat av kunstig begrensning av innkjøpsparametrene,

c) i den grad det er absolutt nødvendig, dersom det av tvingende grunner forårsaket av begivenheter som den offentlige oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse, ikke er mulig å overholde de fristene som kreves ved åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller ved konkurranseframgangsmåter med forhandling. De omstendighetene som påberopes som tvingende grunner, skal på ingen måte kunne tilskrives den offentlige oppdragsgiveren.

3. Framgangsmåten med forhandling uten forhåndskunngjøring kan brukes i forbindelse med kontrakter om offentlig varekjøp

- a) dersom de aktuelle produktene produseres utelukkende til forsknings-, forsøks-, undersøkelses- eller utviklingsformål; kontrakter som tildeles i samsvar med denne bokstav, skal imidlertid ikke omfatte serieproduksjon for å sikre lønnsomhet eller inntjening av kostnadene til forskning og utvikling,
- b) for nye leveranser fra den opprinnelige leverandøren som har til formål enten delvis å erstatte leveranser eller installasjoner, eller å utvide eksisterende leveranser og installasjoner, dersom et skifte av leverandør ville tvinge den offentlige oppdragsgiveren til å kjøpe varer med andre tekniske egenskaper som kan medføre uforenlighet eller uforholdsmessige tekniske vanskeligheter ved drift og vedlikehold; løpetiden på slike kontrakter og på stadig tilbakevendende kontrakter skal som hovedregel ikke overstige tre år,
- c) for varer som noteres og kjøpes på et råvaremarked,
- d) for kjøp av varer eller tjenester på særlig gunstige vilkår, enten fra en leverandør som avvikler sin forretningsvirksomhet, eller fra avviklingsstyret ved en insolvensbehandling, en frivillig gjeldsordning eller en lignende framgangsmåte i henhold til nasjonale lover eller forskrifter.

4. Framgangsmåten med forhandling uten forhåndskunngjøring kan brukes i forbindelse med kontrakter om offentlig tjenesteyting, dersom den berørte kontrakten inngås etter en prosjektkonkurranse som er organisert i samsvar med dette direktiv, og skal tildeles i henhold til de reglene som er fastsatt for prosjektkonkurransen, til vinneren eller en av vinnerne av prosjektkonkurransen; i sistnevnte tilfelle skal alle vinnerne innbys til å delta i forhandlingene.

5. Framgangsmåten med forhandling uten forhåndskunngjøring kan brukes i forbindelse med nye bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som består av en gjentakelse av tilsvarende bygge- og anleggsarbeider eller tjenester gitt i oppdrag til markedsdeltakeren som de samme offentlige oppdragsgivere har tildelt en opprinnelig kontrakt, forutsatt at slike bygge- og anleggsarbeider eller tjenester er i samsvar med et grunnprosjekt, som den opprinnelige kontrakten ble tildelt for i henhold til en framgangsmåte i samsvar med artikkel 25. Grunnprosjektet skal angi omfanget av mulige ytterligere bygge- og anleggsarbeider eller tjenester og de vilkårene som de vil bli tildelt i henhold til.

Så snart det utlyses konkurranse om det første prosjektet, skal det opplyses om mulig bruk av denne framgangsmåten, og de offentlige oppdragsgiverne skal ta hensyn til det samlede kostnadsoverslaget for etterfølgende bygge- og anleggsarbeider eller tjenester når de anvender artikkel 4.

Denne framgangsmåten skal bare benyttes i de første tre årene etter at den opprinnelige kontrakten ble inngått.

KAPITTEL II

Metoder og hjelpemidler for elektroniske og samlede innkjøp

Artikkel 33

Rammeavtaler

1. Offentlige oppdragsgivere kan inngå rammeavtaler, forutsatt at de anvender framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv.

Med rammeavtale menes en avtale mellom én eller flere offentlige oppdragsgivere og én eller flere markedsdeltakere med det formål å fastsette vilkårene for kontrakter som skal tildeles i løpet av et bestemt tidsrom, særlig med hensyn til pris og eventuelt påtenkt mengde.

Løpetiden for en rammeavtale skal ikke overstige fire år, bortsett fra i særlig begrunnede unntakstilfeller, særlig gjennom rammeavtalens gjenstand.

2. Kontrakter som er basert på en rammeavtale, skal tildeles etter framgangsmåtene fastsatt i dette nummer og i nr. 3 og 4.

Disse framgangsmåtene kan anvendes bare mellom de offentlige oppdragsgiverne som klart er identifisert for dette formålet i utlysingen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, og de markedsdeltakerne som er parter i den inngåtte rammeavtalen.

Kontrakter som er basert på en rammeavtale, kan ikke under noen omstendigheter innebære vesentlige endringer i de vilkårene som er fastsatt i rammeavtalen, særlig ikke i tilfellet nevnt i nr. 3.

3. Dersom en rammeavtale blir inngått med én enkelt markedsdeltaker, skal kontrakter basert på den aktuelle avtalen tildeles innenfor de vilkårene som er fastsatt i rammeavtalen.

Ved tildeling av slike kontrakter kan offentlige oppdragsgivere skriftlig konsultere den markedsdeltakeren som er part i rammeavtalen, og om nødvendig anmode denne om å supplere sitt anbud.

4. Dersom en rammeavtale blir inngått med mer enn én markedsdeltaker, skal rammeavtalen gjennomføres på én av følgende måter:

- a) i henhold til vilkårene i rammeavtalen, uten å gjenåpne konkurransen, dersom den definerer alle vilkår for levering av de berørte bygge- og anleggsarbeidene, tjenestene og varene, og de objektive vilkårene for å bestemme hvilke av de markedsdeltakerne som er parter i rammeavtalen, som skal levere dem; sistnevnte vilkår skal angis i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen,
- b) dersom rammeavtalen definerer alle vilkår for levering av de berørte bygge- og anleggsarbeidene, tjenestene og varene, delvis uten å gjenåpne konkurransen i samsvar med bokstav a), og delvis ved å gjenåpne konkurransen blant de markedsdeltakerne som er parter i rammeavtalen i samsvar med bokstav c), dersom de offentlige oppdragsgiverne har fastsatt denne muligheten i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen. Valget av hvorvidt bestemte bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester skal anskaffes etter gjenåpning av konkurranse eller direkte på de vilkårene som er definert i rammeavtalen, skal foretas i henhold til objektive kriterier, som skal angis i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen. Disse innkjøpsdokumentene skal også angi hvilke vilkår som kan medføre gjenåpning av konkurranse.
- c) anbud skal innleveres skriftlig, og innholdet i dem skal ikke åpnes før den fastsatte svarfristen er utløpt,
- d) offentlige oppdragsgivere skal tildele hver kontrakt til den anbyderen som har innlevert det beste anbudet på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen.

Artikkel 34

Dynamiske innkjøpsordninger

1. Ved alminnelige innkjøp, som kjennetegnes ved at de er allment tilgjengelig på markedet og oppfyller de offentlige oppdragsgivernes krav, kan offentlige oppdragsgivere benytte en dynamisk innkjøpsordning. Den dynamiske innkjøpsordningen skal drives som en fullstendig elektronisk prosess, og skal gjennom hele innkjøpsordningens gyldighetstid være åpen for alle markedsdeltakere som oppfyller utvelgingskriteriene. Den kan deles inn i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er objektivt definert på grunnlag av egenskapene til det innkjøpet som skal foretas i den berørte kategorien. Slike egenskaper kan omfatte henvisninger til tillatt størrelse på etterfølgende bestemte kontrakter, eller et bestemt geografisk område der etterfølgende bestemte kontrakter skal utføres.

2. For å foreta innkjøp innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal offentlige oppdragsgivere følge reglene for begrenset anbudskonkurranse. Alle kandidater som oppfyller utvelgingskriteriene, skal ha tilgang til ordningen, og antall kandidater som får tilgang til ordningen, skal ikke begrenses i samsvar med artikkel 65. Dersom offentlige oppdragsgivere har delt inn ordningen i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal de angi hvilke utvelgingskriterier som gjelder for hver kategori.

Uten hensyn til artikkel 28 får følgende frister anvendelse:

5. Konkurransene nevnt i nr. 4 bokstav b) og c) skal baseres på de samme vilkårene som anvendes ved tildelingen av rammeavtalen, og om nødvendig mer presist formulerte vilkår, samt eventuelt andre vilkår som er nevnt i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen, etter følgende framgangsmåte:

- a) for hver kontrakt som skal tildeles, skal offentlige oppdragsgivere skriftlig konsultere de markedsdeltakerne som er i stand til å gjennomføre kontrakten,
- b) offentlige oppdragsgivere skal fastsette en frist som er tilstrekkelig lang til at anbud for hver enkelt kontrakt kan innleveres, samtidig som det tas hensyn til faktorer som hvor kompleks kontraktsgjenstanden er og hvor lang tid som er nødvendig for å sende inn anbud,
- a) fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller, dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse sendes. Ingen ytterligere frist for mottak av anmodninger om deltakelse får anvendelse så snart anbudsinnbydelsen for det første spesifikke innkjøpet innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen er sendt,
- b) fristen for mottak av anbud skal være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen sendes. Artikkel 28 nr. 4 får anvendelse der det er relevant. Artikkel 28 nr. 3 og 5 får ikke anvendelse.
3. All kommunikasjon innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal foregå utelukkende med elektroniske midler i samsvar med artikkel 22 nr. 1, 3, 5 og 6.

4. Med sikte på tildeling av kontrakter innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal offentlige oppdragsgivere

- a) offentliggjøre en utlysning av konkurranse der det går klart fram at det dreier seg om en dynamisk innkjøpsordning,
- b) angi i innkjøpsdokumentene minst arten og anslått mengde av de planlagte innkjøpene, samt alle nødvendige opplysninger om den dynamiske innkjøpsordningen, herunder hvordan den dynamiske innkjøpsordningen fungerer, det elektroniske utstyret som benyttes, og tekniske ordninger og spesifikasjoner for tilkopling,
- c) angi eventuelle inndelinger i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester og de egenskapene som definerer dem,
- d) tilby, så lenge ordningen er gyldig, ubegrenset og full direkte tilgang til innkjøpsdokumentene i samsvar med artikkel 53.

5. Offentlige oppdragsgivere skal i hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid gi enhver markedsdeltaker mulighet til å anmode om deltakelse i ordningen på vilkårene nevnt i nr. 2. Offentlige oppdragsgivere skal slutføre sin vurdering av slike anmodninger i samsvar med utvelgingskriteriene innen ti virkedager etter at de er mottatt. Denne fristen kan i enkelttilfeller forlenges til 15 virkedager dersom det er berettiget, særlig på grunn av behovet for å undersøke ytterligere dokumentasjon eller ellers kontrollere om utvelgingskriteriene er oppfylt.

Uten hensyn til første ledd kan offentlige oppdragsgivere så lenge anbudsinnbydelsen for det første spesifikke innkjøpet innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen ikke er sendt, forlenge vurderingsperioden forutsatt at det ikke sendes noen anbudsinnbydelse i løpet av den forlengede vurderingsperioden. Offentlige oppdragsgivere skal i innkjøpsdokumentene angi varigheten av den forlengede vurderingsperioden som de har til hensikt å anvende.

Offentlige oppdragsgivere skal snarest mulig underrette den berørte markedsdeltakeren om vedkommende er gitt tilgang til den dynamiske innkjøpsordningen.

6. Offentlige oppdragsgivere skal innby alle deltakere som har fått tilgang, til å innlevere tilbud for hvert spesifikke innkjøp innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen, i samsvar med artikkel 54. Dersom den dynamiske innkjøpsordningen er delt inn i kategorier av bygge- og anleggsarbeider, produkter eller tjenester, skal de offentlige oppdragsgiverne innby alle deltakere som har fått tilgang til kategorien som tilsvarer det spesifikke berørte innkjøpet, til å innlevere tilbud.

De skal tildele kontrakten til den anbyderen som har innlevert det beste tilbudet, på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i

kunngjøringen av konkurranse for den dynamiske innkjøpsordningen, eller dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, i innbydelsen til å bekrefte interesse. Disse kriteriene kan eventuelt formuleres mer presist i anbudsinnbydelsen.

7. Offentlige oppdragsgivere kan når som helst i løpet av den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid kreve at deltakere som har fått tilgang, innleverer en ny og oppdatert egenerklæring som fastsatt i artikkel 59 nr. 1, innen fem virkedager etter at en slik forespørsel er sendt.

Artikkel 59 nr. 4–6 får anvendelse i hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid.

8. Offentlige oppdragsgivere skal angi den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid i utlysingen av konkurranse. De skal underrette Kommisjonen om eventuelle endringer i gyldighetstiden ved hjelp av følgende standardskjemaer:

- a) dersom gyldighetstiden endres uten at ordningen avsluttes, det skjemaet som opprinnelig er brukt til utlysning av konkurranse for den dynamiske innkjøpsordningen,
- b) dersom ordningen avsluttes, en kunngjøring av tildeling av kontrakt nevnt i artikkel 50.

9. Ingen gebyrer kan pålegges markedsdeltakere som er berørt av eller er parter i ordningen, før eller i den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid.

Artikkel 35

Elektroniske auksjoner

1. Offentlige oppdragsgivere kan bruke elektroniske auksjoner, der nye nedjusterte priser, og/eller nye verdier for visse elementer i anbud legges fram.

For dette formål skal offentlige oppdragsgivere strukturere den elektroniske auksjonen som en gjentakende elektronisk prosess, som forekommer etter en første fullstendig vurdering av tilbudene, slik at de kan rangeres med automatiske vurderingsmetoder.

Visse kontrakter om offentlig tjenesteyting og visse offentlige bygge- og anleggskontrakter som har intellektuelle ytelser som kontraktsgjenstand, for eksempel prosjektering av bygge- og anleggsarbeid, som ikke kan rangeres med automatiske vurderingsmetoder, skal ikke gjøres til gjenstand for elektroniske auksjoner.

2. Ved åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller konkurranseframgangsmåte med forhandling kan offentlige oppdragsgivere beslutte at det før en offentlig kontrakt skal tildeles, skal avholdes en elektronisk auksjon dersom innholdet i innkjøpsdokumentene, særlig de tekniske spesifikasjonene, kan fastsettes nøyaktig.

Under de samme omstendigheter kan det avholdes en elektronisk auksjon ved gjenåpningen av konkurransen blant partene i en rammeavtale, som fastsatt i artikkel 33 nr. 4 bokstav b) eller c), og ved utlysning av konkurranse om kontrakter som skal tildeles innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen som er nevnt i artikkel 34.

3. Den elektroniske auksjonen skal bygge på ett av følgende elementer i anbudene:

- a) utelukkende på pris, dersom kontrakten tildeles utelukkende på grunnlag av pris,
- b) på priser og/eller de nye verdiene av de elementer i anbudene som er angitt i innkjøpsdokumentene, dersom kontrakten tildeles på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet, eller til anbudet med lavest kostnad ved bruk av en kostnadseffektivitetsstrategi.

4. Offentlige oppdragsgivere som beslutter å avholde en elektronisk auksjon, skal opplyse om dette i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse. Innkjøpsdokumentene skal minst inneholde opplysningene angitt i vedlegg VI.

5. Før det avholdes en elektronisk auksjon, skal offentlige oppdragsgivere foreta en fullstendig innledende evaluering av anbudene i samsvar med tildelingskriteriet eller -kriteriene og den fastsatte vektingen av dem.

Et anbud skal anses som gyldig dersom det er innlevert av en anbyder som ikke er utelukket i henhold til artikkel 57, og som oppfyller utvelgingskriteriene, og hvis anbud er i samsvar med de tekniske spesifikasjonene uten å være uregelmessig, uakseptabelt eller ikke egnet.

Særlig skal anbud som ikke er i samsvar med innkjøpsdokumentene, som ble mottatt etter fristen, der det foreligger bevis for ulovlig samordning eller korrupsjon, eller som av den offentlige oppdragsgiveren er konstatert å være unormalt lavt, anses som uregelmessige. Særlig skal anbud som er innlevert av anbydere som ikke har de kvalifikasjonene som kreves, og anbud hvis pris overstiger den offentlige oppdragsgiverens budsjett, som bestemt og dokumentert før framgangsmåten ved tildeling av kontrakter ble innledet, anses som uakseptable.

Et anbud skal anses som ikke egnet dersom det er irrelevant for kontrakten, idet det er åpenbart at anbudet ikke uten vesentlige endringer kan oppfylle den offentlige oppdragsgiverens behov og krav som angitt i innkjøpsdokumentene. En anmodning om deltakelse skal anses som ikke egnet dersom den berørte markedsdeltakeren skal eller kan utelukkes i henhold til artikkel 57 eller ikke oppfyller utvelgingskriteriene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren i henhold til artikkel 58.

Alle anbydere som har innlevert gyldige anbud, skal samtidig innbys til å delta i den elektroniske auksjonen ved å bruke

tilkoplingene, fra og med angitt dato og tidspunkt, i samsvar med anvisningene som er gitt i innbydelsen. Den elektroniske auksjonen kan finne sted i flere påfølgende trinn. Den elektroniske auksjonen skal ikke starte tidligere enn to virkedager etter den datoen da innbydelsene ble sendt.

6. Innbydelsen skal ledsages av resultatet av en fullstendig vurdering av det relevante anbudet, utført i samsvar med vektingen fastsatt i artikkel 67 nr. 5 første ledd.

Innbydelsen skal også angi den matematiske formelen som skal anvendes i den elektroniske auksjonen for å bestemme den automatiske omrangeringen på grunnlag av nye priser og/eller nye verdier som er inngitt. Unntatt dersom det økonomisk mest fordelaktige anbudet er identifisert utelukkende på grunnlag av pris, skal formelen innbefatte vektingen av alle kriteriene som er fastsatt for å bestemme det økonomisk mest fordelaktige anbudet, som angitt i kunngjøringen som brukes til utlysingen av konkurranse eller i andre innkjøpsdokumenter. For dette formål skal imidlertid eventuelle rammer på forhånd reduseres til en angitt verdi.

Dersom det tillates alternative anbud, skal det angis en egen formel for hvert alternative anbud.

7. På hvert trinn i en elektronisk auksjon skal offentlige oppdragsgivere umiddelbart gi alle anbydere tilstrekkelig informasjon til at de til enhver tid kan få kjennskap til sine respektive rangeringer. De kan, dersom dette er angitt tidligere, gi andre opplysninger om andre priser eller verdier som er inngitt. De kan også når som helst kunngjøre antallet deltakere på det aktuelle trinnet i auksjonen. De kan imidlertid ikke under noen omstendighet røpe anbydernes identitet på noe trinn i en elektronisk auksjon.

8. Offentlige oppdragsgivere skal lukke en elektronisk auksjon på én eller flere av følgende måter:

- a) på den datoen og det tidspunktet som tidligere er angitt,
- b) når de ikke lenger mottar nye priser eller nye verdier som oppfyller kravene til minste forskjeller, forutsatt at de tidligere har angitt hvilken frist de gir fra de mottar siste inngivelse og til de lukker den elektroniske auksjonen, eller
- c) når det antallet trinn i auksjonen som tidligere er angitt, er fullført.

Dersom de offentlige oppdragsgiverne har til hensikt å lukke en elektronisk auksjon i samsvar med første ledd bokstav c), eventuelt i kombinasjon med ordningene fastsatt i første ledd bokstav b), skal tidsplanen for hvert trinn i auksjonen angis i innbydelsen til å delta i auksjonen.

9. Etter å ha lukket den elektroniske auksjonen skal offentlige oppdragsgivere tildele kontrakten i samsvar med artikkel 67 på grunnlag av resultatene av den elektroniske auksjonen.

Artikkel 36

Elektroniske kataloger

1. Dersom det kreves bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler, kan offentlige oppdragsgivere kreve at anbudene framlegges i form av en elektronisk katalog eller at de inneholder en elektronisk katalog.

Medlemsstatene kan gjøre bruken av elektroniske kataloger obligatorisk i forbindelse med visse typer innkjøp.

Anbud som framlegges i form av en elektronisk katalog, kan ledsages av andre dokumenter som kompletterer anbudet.

2. Elektroniske kataloger skal opprettes av kandidatene eller anbyderne med sikte på å delta i en bestemt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, i samsvar med de tekniske spesifikasjonene og formatet som er fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren.

Videre skal elektroniske kataloger oppfylle kravene til elektroniske kommunikasjonsverktøyer samt alle tilleggskrav fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 22.

3. Dersom det godtas eller kreves at anbudene skal framlegges i form av elektroniske kataloger, skal offentlige oppdragsgivere

a) angi dette i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelser til å bekrefte interesse, dersom en veiledende kunngjøring brukes til utlysning av konkurranse,

b) i innkjøpsdokumentene angi alle nødvendige opplysninger i henhold til artikkel 22 nr. 6 om formatet, de elektroniske midlene som benyttes, og de tekniske ordningene og spesifikasjonene for tilkopling for katalogen.

4. Dersom det er inngått rammeavtale med mer enn én markedsdeltaker etter innleveringen av anbud i form av elektroniske kataloger, kan offentlige oppdragsgivere fastsette at gjenåpningen av konkurransen om bestemte kontrakter skal foregå på grunnlag av oppdaterte kataloger. I slike tilfeller skal offentlige oppdragsgivere bruke én av følgende metoder:

a) innby anbydere til å innlevere sine elektroniske kataloger på nytt, tilpasset kravene til den aktuelle kontrakten, eller

b) underrette anbydere om at de har til hensikt å innhente fra de elektroniske katalogene som allerede er innlevert, de opplysningene som kreves for å opprette anbud som er tilpasset kravene til den aktuelle kontrakten, forutsatt at bruken av denne metoden er annonsert i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen.

5. Dersom offentlige oppdragsgivere gjenåpner konkurransen om bestemte kontrakter i samsvar med nr. 4 bokstav b), skal de underrette anbyderne om på hvilket tidspunkt de har til hensikt å innhente de opplysningene som kreves for å opprette anbud som er tilpasset kravene til aktuelle kontrakten, og skal gi anbyderne mulighet til å nekte slik innhenting av opplysninger.

Offentlige oppdragsgivere skal fastsette et passende tidsrom fra tidspunktet da underretning blir gitt, til den faktiske innhenting av opplysninger.

Før offentlige oppdragsgivere tildeler kontrakten, skal de framlegge de innhentede opplysningene for den berørte anbyderen for å gi den mulighet til å bestride eller bekrefte at anbudet som er opprettet, ikke inneholder noen faktiske feil.

6. Offentlige oppdragsgivere kan tildele kontrakter på grunnlag av en dynamisk innkjøpsordning ved å kreve at anbud for en bestemt kontrakt skal framlegges i form av en elektronisk katalog.

Offentlige oppdragsgivere kan også tildele kontrakter på grunnlag av en dynamisk innkjøpsordning i samsvar med nr. 4 bokstav b) og nr. 5, forutsatt at anmodningen om deltakelse i den dynamiske innkjøpsordningen ledsages av en elektronisk katalog i samsvar med de tekniske spesifikasjonene og formatet som er fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren. Denne katalogen skal deretter kompletteres av kandidatene når de underrettes om at den offentlige oppdragsgiveren har til hensikt å opprette anbud ved hjelp av framgangsmåten fastsatt i nr. 4 bokstav b).

Artikkel 37

Samordnede innkjøp og innkjøpsentraler

1. Medlemsstatene kan fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anskaffe varer og/eller tjenester fra en innkjøpsentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 1 punkt 14 bokstav a).

Medlemsstatene kan også fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anskaffe bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester ved å bruke kontrakter tildelt av en innkjøpsentral, ved å bruke dynamiske innkjøpsordninger som drives av en innkjøpsentral, eller, i den grad det er angitt i artikkel 33 nr. 2 annet ledd, ved å bruke en rammeavtale inngått av en innkjøpsentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 1 punkt 14 bokstav b). Dersom en dynamisk innkjøpsordning som drives av en innkjøpsentral, kan brukes av andre offentlige oppdragsgivere, skal dette nevnes i utlysingen av konkurranse som etablerer denne dynamiske innkjøpsordningen.

Med hensyn til første og annet ledd kan medlemsstatene fastsette at visse innkjøp skal foretas ved bruk av innkjøps-sentraler eller én eller flere bestemte innkjøpsentraler.

2. En offentlig oppdragsgiver oppfylder sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den anskaffer varer eller tjenester fra en innkjøpsentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 1 punkt 14 bokstav a).

En offentlig oppdragsgiver oppfylder også sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den anskaffer bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester ved å bruke kontrakter tildelt av innkjøpsentralen, ved å bruke dynamiske innkjøpsordninger som drives av innkjøpsentralen, eller, i den grad det er angitt i artikkel 33 nr. 2 annet ledd, ved å bruke en rammeavtale inngått av innkjøpsentralen som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 1 punkt 14 bokstav b).

Den berørte offentlige oppdragsgiveren skal imidlertid være ansvarlig for å oppfylle de forpliktelsene i henhold til dette direktiv som den gjennomfører selv, for eksempel:

- a) tildele en kontrakt innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning som drives av en innkjøpsentral,
- b) gjenåpne en konkurranse i henhold til en rammeavtale som er inngått av en innkjøpsentral,
- c) fastsette, i henhold til bokstav a) eller b) i artikkel 33 nr. 4, hvilken av markedsdeltakerne som er part i rammeavtalen, som skal utføre en bestemt oppgave i henhold til en rammeavtale som er inngått av en innkjøpsentral.

3. Alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakter som utføres av en innkjøpsentral, skal gjennomføres ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler, i samsvar med kravene angitt i artikkel 22.

4. Offentlige oppdragsgivere kan, uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv, tildele en kontrakt om offentlig tjenesteyting for levering av samordnede innkjøp til en innkjøpsentral.

I slike kontrakter om offentlig tjenesteyting kan det også inngå levering av tilknyttede innkjøpstjenester.

Artikkel 38

Leilighetsvise felles innkjøp

1. To eller flere offentlige oppdragsgivere kan inngå avtale om å gjennomføre visse bestemte innkjøp i fellesskap.

2. Dersom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i sin helhet gjennomføres i fellesskap i navnet til og på vegne av alle de berørte offentlige oppdragsgiverne, skal de være felles ansvarlige for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv. Dette gjelder også i tilfeller der én offentlig oppdragsgiver forvalter framgangsmåten og handler på egne vegne samt på vegne av de andre berørte offentlige oppdragsgiverne.

Dersom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter ikke i sin helhet gjennomføres i navnet til og på vegne av alle de berørte offentlige oppdragsgiverne, skal de være felles ansvarlige bare for de delene som de gjennomfører i fellesskap. Hver enkelt offentlig oppdragsgiver skal være eneansvarlig for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv med hensyn til de delene som den gjennomfører i eget navn og på egne vegne.

Artikkel 39

Innkjøp som omfatter offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater

1. Med forbehold for artikkel 12 kan offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater opptre i fellesskap ved tildeling av offentlige kontrakter ved å benytte én av metodene fastsatt i denne artikkel.

Offentlige oppdragsgivere skal ikke benytte metodene fastsatt i denne artikkel for det formål å omgå ufravikelige offentlig-rettslige bestemmelser i samsvar med unionsretten som de er underlagt i sin medlemsstat.

2. En medlemsstat skal ikke forby sine offentlige oppdragsgivere å bruke samordnede innkjøp som tilbys av innkjøpsentraler beliggende i en annen medlemsstat.

Med hensyn til samordnede innkjøp som tilbys av innkjøpsentraler beliggende i en annen medlemsstat enn den offentlige oppdragsgiveren, kan imidlertid medlemsstatene velge å angi at deres offentlige oppdragsgivere bare kan bruke samordnede innkjøp som definert i enten bokstav a) eller b) i artikkel 2 nr. 1 punkt 14.

3. Ytelsen av samordnede innkjøp fra en innkjøpsentral beliggende i en annen medlemsstat, skal utføres i samsvar med de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der innkjøpsentralen ligger.

De nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der innkjøpsentralen ligger, skal også få anvendelse på følgende:

a) tildeling av en kontrakt i henhold til en dynamisk innkjøpsordning,

- b) gjennomføring av gjenåpning av konkurranse i henhold til en rammeavtale,
- c) fastsettelse i henhold til bokstav a) eller b) i artikkel 33 nr. 4 av hvilken av markedsdeltakerne som er part i rammeavtalen, som skal utføre en bestemt oppgave.

4. Flere offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater kan i fellesskap tildele en offentlig kontrakt, inngå en rammeavtale eller drive en dynamisk innkjøpsordning. De kan også, med de begrensningene som er fastsatt i artikkel 33 nr. 2 annet ledd, tildele kontrakter basert på rammeavtalen eller den dynamiske innkjøpsordningen. Med mindre de nødvendige elementene er regulert av en internasjonal avtale inngått mellom de berørte medlemsstatene, skal de deltakende offentlige oppdragsgiverne inngå en avtale som fastsetter

- a) partenes ansvarsområder og de relevante gjeldende nasjonale bestemmelsene,
- b) den interne organiseringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, herunder forvaltningen av framgangsmåten, fordelingen av de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes, og kontraktsinngåelsen.

En deltakende offentlig oppdragsgiver oppfyller sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den kjøper bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester fra en offentlig oppdragsgiver som er ansvarlig for framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Når de fastsetter ansvarsområder og gjeldende nasjonal rett som nevnt i bokstav a), kan de deltakende offentlige oppdragsgivere tildele særlige ansvarsområder seg i mellom og fastsette de gjeldende internrettslige bestemmelsene i enhver av deres respektive medlemsstater. Det skal vises til fordelingen av ansvarsområder og gjeldende nasjonal rett i innkjøpsdokumentene for offentlige kontrakter som er tildelt i fellesskap.

5. Dersom flere offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater har opprettet en felles enhet, herunder europeiske grupper for territorielt samarbeid i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1082/2006⁽¹⁾, eller andre enheter som er opprettet i henhold til unionsretten, skal de deltakende offentlige oppdragsgiverne, etter beslutning fra vedkommende organ i den felles enheten, inngå avtale om gjeldende nasjonale regler for innkjøp i de følgende medlemsstatene:

- a) de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der den felles enheten har sitt forretningskontor,
- b) de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der den felles enheten utfører sin virksomhet.

Avtalen nevnt i første ledd kan enten gjelde for et ubestemt tidsrom, dersom det er tatt inn i den felles enhetens vedtekter, eller kan begrenses til et visst tidsrom, visse typer kontrakter eller til én eller flere enkeltstående kontraktstildelinger.

KAPITTEL III

Framgangsmåten forløp

Avsnitt 1

Forberedelse

Artikkel 40

Innledende markedsundersøkelser

Før en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter innledes, kan de offentlige oppdragsgiverne foreta markedsundersøkelser med sikte på å forberede innkjøpet og underrette markedsdeltakere om sine planer om og krav til innkjøp.

For dette formål kan offentlige oppdragsgivere for eksempel søke eller motta råd fra uavhengige sakkyndige eller myndigheter, eller fra markedsdeltakere. Slike råd kan brukes i planleggingen og gjennomføringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, forutsatt at de ikke fører til konkurransevridning og medfører brudd på prinsippene om likebehandling og innsyn.

Artikkel 41

Kandidatens eller anbyderens tidligere deltakelse

Dersom en kandidat eller anbyder, eller et foretak i tilknytning til en kandidat eller anbyder, har gitt råd til den offentlige oppdragsgiveren, uavhengig av om det er i forbindelse med artikkel 40 eller ikke, eller ellers har deltatt i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, skal den offentlige oppdragsgiveren treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre at konkurransen ikke vris som følge av kandidatens eller anbyderens deltakelse.

Slike tiltak skal omfatte oversending til de andre kandidatene og anbyderne av relevante opplysninger som er utvekslet i forbindelse med eller som følge av kandidatens eller anbyderens deltakelse i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, og fastsettelse av tilstrekkelige frister for mottak av anbud. Den berørte kandidaten eller anbyderen skal utelukkes fra framgangsmåten bare dersom det ikke finnes andre måter å sikre samsvar med forpliktelsen til å overholde prinsippet om likebehandling på.

Før en eventuell slik utelukkelse skjer, skal kandidatene eller anbyderne gis mulighet til å bevise at deres deltakelse i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, ikke vil kunne føre til konkurransevridning. De tiltakene som treffes, skal dokumenteres i den individuelle rapporten som kreves i henhold til artikkel 84.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1082/2006 av 5. juli 2006 om opprettelse av en europeisk gruppe for territorielt samarbeid (EGTS) (EUT L 210 av 31.7.2006, s. 19).

*Artikkel 42***Tekniske spesifikasjoner**

1. De tekniske spesifikasjonene som er definert i vedlegg VII nr. 1, skal angis i innkjøpsdokumentene. De tekniske spesifikasjonene skal fastsette de egenskapene som kreves av bygge- og anleggsarbeider, tjenester eller varer.

Disse egenskapene kan også vise til den spesifikke produksjonsprosessen eller -metoden eller leveringingen av de forespurte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller til en spesifikk prosess på et annet stadium i dens livssyklus også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold, forutsatt at de er knyttet til kontraktens gjenstand og står i forhold til dens verdi og mål.

De tekniske spesifikasjonene kan også angi hvorvidt det vil kreves overføring av immaterialrettigheter.

For alle innkjøp som er beregnet på å skulle brukes av fysiske personer, uansett om det er privatpersoner eller personale hos offentlige oppdragsgivere, skal de tekniske spesifikasjonene, unntatt i behørig begrunnede tilfeller, utarbeides slik at det tas hensyn til tilgjengelighetskriterier for personer med nedsatt funksjonsevne eller til universell utforming.

Dersom de obligatoriske kravene til tilgjengelighet vedtas ved en unionsrettsakt, skal de tekniske spesifikasjonene med hensyn til tilgjengelighetskriterier for personer med nedsatt funksjonsevne eller til universell utforming, defineres med henvisning til denne rettsakten.

2. Tekniske spesifikasjoner skal gi markedsdeltakere lik tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, og skal ikke føre til uberettigede hindringer for at offentlige innkjøp åpnes for konkurranse.

3. Uten at ufravelige nasjonale tekniske regler berøres, skal de tekniske spesifikasjonene, i den grad de er forenlige med unionsretten, utformes på en av følgende måter:

- a) med hensyn til ytelses- eller funksjonskrav, herunder miljøegenskaper, forutsatt at parametrene er tilstrekkelig presise til at det er mulig for anbydere å fastslå kontraktsgjenstanden og for offentlige oppdragsgivere å tildele kontrakten,
- b) ved henvisning til tekniske spesifikasjoner og, i prioritert rekkefølge, til nasjonale standarder som innarbeider europeiske standarder, europeiske tekniske vurderinger, felles tekniske spesifikasjoner, internasjonale standarder, andre tekniske referansesystemer utarbeidet av de europeiske standardiseringsorganer eller – dersom ingen av disse finnes – til nasjonale standarder, nasjonale tekniske godkjenninger eller nasjonale tekniske spesifikasjoner for

prosjektering, beregning og gjennomføring av arbeidene og bruk av produktene; hver referanse skal ledsages av ordene «eller likeverdig»,

- c) i form av ytelses- eller funksjonskrav som nevnt i bokstav a), for å påvise at slike ytelses- eller funksjonskrav antas å være oppfylt, med henvisning til de tekniske spesifikasjonene nevnt i bokstav b),
- d) ved henvisning til de tekniske spesifikasjonene nevnt i bokstav b) for visse egenskaper, og ved henvisning til ytelses- eller funksjonskravene nevnt i bokstav a) for andre egenskaper.

4. Med mindre kontraktsgjenstanden berettiger det, skal tekniske spesifikasjoner ikke vise til et bestemt fabrikat eller en bestemt opprinnelse, eller til en bestemt prosess som kjennetegner produktene eller tjenestene som er levert av en bestemt markedsdeltaker, eller til varemerker, patenter, typer eller en bestemt opprinnelse eller produksjon som har som virkning at visse foretak eller produkter favoriseres eller utelukkes. Slik henvisning skal unntaksvis tillates dersom en tilstrekkelig presis og forståelig beskrivelse av kontraktsgjenstanden i henhold til nr. 3 ikke er mulig. Slik henvisning skal ledsages av uttrykket «eller likeverdig».

5. Dersom en offentlig oppdragsgiver benytter muligheten til å henvise til de tekniske spesifikasjonene nevnt i nr. 3 bokstav b), skal den ikke avvise et anbud med den begrunnelse at de tilbudte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene ikke oppfyller de tekniske spesifikasjonene den har henvist til, når anbyderen i sitt anbud på en hensiktsmessig måte, herunder ved hjelp av dokumentasjonen nevnt i artikkel 44, godtgjør at løsningene som foreslås, på en likeverdig måte oppfyller kravene som er definert i de tekniske spesifikasjonene.

6. Dersom en offentlig oppdragsgiver benytter muligheten fastsatt i nr. 3 bokstav a) til å formulere tekniske spesifikasjoner med hensyn til ytelses- eller funksjonskrav, skal den ikke avvise et anbud som gjelder bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som er i samsvar med en nasjonal standard for innarbeiding av en europeisk standard, med en europeisk teknisk godkjenning, en felles teknisk spesifikasjon, en internasjonal standard eller et teknisk referansesystem utarbeidet av et europeisk standardiseringsorgan, dersom disse spesifikasjonene gjelder ytelses- eller funksjonskravene som den offentlige oppdragsgiveren har fastsatt.

I sitt anbud skal anbyderen på en hensiktsmessig måte, herunder som nevnt i artikkel 44, godtgjøre at bygge- og anleggsarbeidet, varen eller tjenesten i samsvar med standarden oppfyller den offentlige oppdragsgivers ytelses- eller funksjonskrav.

*Artikkel 43***Merker**

1. Dersom offentlige oppdragsgivere har til hensikt å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som har bestemte miljømessige, samfunnsmessige eller andre egenskaper, kan de i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakten, kreve et særlig merke som dokumentasjon på at bygge- og anleggsarbeidene, tjenestene eller varene tilsvarer de egenskapene som kreves, forutsatt at alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) merkekravene gjelder bare kriterier som er knyttet til kontraktens gjenstand og er egnet til å definere egenskapene til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som er gjenstand for kontrakten,
- b) merkekravene er basert på objektivt kontrollerbare og ikke-diskriminerende kriterier,
- c) merkene er etablert vedtatt etter en åpen framgangsmåte med innsynsmulighet der alle relevante berørte parter, herunder offentlige organer, forbrukere, partene i arbeidslivet, produsenter, distributører og ikke-statlige organisasjoner, kan delta,
- d) merkene er tilgjengelige for alle berørte parter,
- e) merkekravene er fastsatt av en tredjemann som markedsdeltakeren som søker om merket, ikke kan utøve noen avgjørende innflytelse på.

Dersom offentlige oppdragsgivere ikke krever at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene skal oppfylle alle merkekravene, skal de angi hvilke merkekrav det vises til.

Offentlige oppdragsgivere som krever et bestemt merke, skal godta alle merker som bekrefter at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfyller likeverdige merkekrav.

Dersom en markedsdeltaker påviselig ikke hadde noen mulighet til å oppnå det bestemte merket angitt av den offentlige oppdragsgiveren eller et likeverdig merke innen de relevante fristene, av årsaker som ikke kan tilskrives denne markedsdeltakeren, skal den offentlige oppdragsgiveren godta annen egnet dokumentasjon, som kan omfatte teknisk dokumentasjon fra produsenten, forutsatt at den berørte markedsdeltakeren dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som den skal levere, oppfyller kravene til det bestemte merket eller de bestemte kravene angitt av den offentlige oppdragsgiveren.

2. Dersom et merke oppfyller vilkårene fastsatt i nr. 1 bokstav b), c), d) og e), men også fastsetter krav som ikke er forbundet med kontraktens gjenstand, skal offentlige oppdragsgivere ikke kreve merket som sådan, men kan definere den tekniske spesifikasjonen med henvisning til de detaljerte

spesifikasjonene for det merket, eller om nødvendig, deler av disse, som er knyttet til kontraktens gjenstand og er egnet for å definere denne gjenstandens egenskaper.

*Artikkel 44***Prøvingsrapporter, sertifisering og annen dokumentasjon**

1. Offentlige oppdragsgivere kan kreve at markedsdeltakere leverer en prøvingsrapport fra et samsvarsvurderingsorgan eller et sertifikat utstedt av et slikt organ som dokumentasjon på samsvar med kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakt.

Dersom offentlige oppdragsgivere krever at det skal framlegges sertifikater utstedt av et bestemt samsvarsvurderingsorgan, skal sertifikater fra likeverdige andre samsvarsvurderingsorganer også godtas av de offentlige oppdragsgiverne.

I henhold til dette nummer skal et samsvarsvurderingsorgan være et organ som utfører samsvarsvurderingsvirksomhet, herunder kalibrering, prøving, sertifisering og inspeksjon akkreditert i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008⁽¹⁾.

2. Offentlige oppdragsgivere skal godta annen egnet dokumentasjon enn den nevnt i nr. 1, for eksempel teknisk dokumentasjon fra produsenten, dersom den berørte markedsdeltakeren ikke hadde tilgang til sertifikatene eller prøvingsrapportene nevnt i nr. 1, eller ikke hadde mulighet til å oppnå slike innenfor de relevante fristene, forutsatt at den manglende tilgangen ikke kan tilskrives den berørte markedsdeltakeren, og forutsatt at den berørte markedsdeltakeren med dette dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene den leverer, oppfyller kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakten.

3. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater alle opplysninger knyttet til bevis og dokumenter framlagt i samsvar med artikkel 42 nr. 6, artikkel 43 og nr. 1 og 2 i denne artikkel. Vedkommende myndigheter i markedsdeltakerens etableringsstat skal gi disse opplysningene i samsvar med artikkel 86.

*Artikkel 45***Alternative anbud**

1. Offentlige oppdragsgivere kan tillate eller kreve at anbydere innleverer alternative anbud. De skal i kunngjøringen av konkurranse, eller dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, i innbydelsen til å bekrefte interesse angi hvorvidt de tillater eller krever alternative anbud. Alternative anbud skal ikke tillates uten slik angivelse. Alternative anbud skal være knyttet til kontraktens gjenstand.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008 av 9. juli 2008 om fastsettelse av kravene til akkreditering og markedstilsyn for markedsføring av produkter, og om oppheving av forordning (EØF) nr. 339/93 (EUT L 218 av 13.8.2008, s. 30).

2. Offentlige oppdragsgivere som tillater eller krever alternative anbud, skal i innkjøpsdokumentene angi de minstekravene som de alternative anbudene skal oppfylle, samt eventuelle særlige krav til utformingen av disse anbudene, særlig hvorvidt alternative anbud bare kan innleveres dersom et anbud som ikke er et alternativt anbud, også er framlagt. De skal også sikre at de valgte tildelingskriteriene kan anvendes på alternative anbud som oppfyller disse minstekravene, samt på samsvarende anbud som ikke er alternative anbud.

3. Bare alternative anbud som oppfyller minstekravene fastsatt av de offentlige oppdragsgiverne, skal tas i betraktning.

Ved framgangsmåter for tildeling av kontrakter om offentlig varekjøp eller offentlig tjenesteyting skal offentlige oppdragsgivere som har tillatt eller krevd alternative anbud, ikke avvise et alternativt anbud utelukkende på grunnlag av at det, dersom det antas, enten vil bli en tjenestekontrakt istedenfor en kontrakt om offentlig varekjøp, eller en varekontrakt istedenfor en kontrakt om offentlig tjenesteyting.

Artikkel 46

Oppdeling av kontrakter i delkontrakter

1. Offentlige oppdragsgivere kan beslutte å tildele en kontrakt i form av separate delkontrakter og kan bestemme størrelsen på og gjenstanden for slike delkontrakter.

Offentlige oppdragsgivere skal, unntatt når det gjelder kontrakter hvis oppdeling er gjort obligatorisk i henhold til nr. 4 i denne artikkel, angi de viktigste årsakene til at de har besluttet ikke å dele kontrakten opp i delkontrakter, og dette skal tas med i innkjøpsdokumentene eller den individuelle rapporten nevnt i artikkel 84.

2. Offentlige oppdragsgivere skal i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, angi hvorvidt det kan innleveres anbud for én, for flere, eller for alle delkontraktene.

Offentlige oppdragsgivere kan, også dersom det kan innleveres anbud for flere eller alle delkontrakter, begrense antallet delkontrakter som kan tildeles til én anbyder, forutsatt at det høyeste antall delkontrakter per anbyder er angitt i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse. Offentlige oppdragsgivere skal i innkjøpsdokumentene angi hvilke objektive og ikke-diskriminerende kriterier eller regler de vil anvende for å bestemme hvilke delkontrakter som vil bli tildelt dersom anvendelsen av tildelingskriteriene vil føre til at én anbyder blir tildelt flere delkontrakter enn det høyeste antallet.

3. Dersom mer enn én delkontrakt kan tildeles til samme anbyder, kan medlemsstatene fastsette at offentlige oppdragsgivere kan tildele kontrakter som kombinerer flere eller alle delkontrakter, dersom de i kunngjøringen av konkurranse eller i

innbydelsen til å bekrefte interesse har angitt at de forbeholder seg retten til dette og angir delkontraktene eller gruppene av delkontrakter som kan kombineres.

4. Medlemsstatene kan gjennomføre nr. 1 annet ledd ved å gjøre det obligatorisk å tildele kontrakter i form av separate delkontrakter på vilkår som skal angis i samsvar med nasjonal rett og idet det tas hensyn til unionsretten. Under slike omstendigheter får første ledd i nr. 2, og eventuelt nr. 3, anvendelse.

Artikkel 47

Fastsettelse av frister

1. Når offentlige oppdragsgivere fastsetter frister for mottak av anbud og anmodninger om deltakelse, skal de ta hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid som er nødvendig for å utarbeide anbud, uten at minstefristene fastsatt i artikkel 27–31 berøres.

2. Når det bare er mulig å legge fram anbud etter en befaring på stedet, eller etter vurdering på stedet av de dokumentene som supplerer innkjøpsdokumentene, skal fristen for mottak av anbud, som skal være lengre enn minstefristene fastsatt i artikkel 27–31, fastsettes slik at alle berørte markedsdeltakere kan få kjennskap til alle opplysninger som kreves for å utarbeide anbud.

3. Offentlige oppdragsgivere skal forlenge fristene for mottak av anbud slik at alle berørte markedsdeltakere kan få kjennskap til alle opplysninger som kreves for å utarbeide anbud, i følgende tilfeller:

- a) dersom tilleggsopplysninger, av hvilken som helst grunn og selv om markedsdeltakerne har bedt om dem i rimelig tid, ikke er levert senest seks dager før fristen fastsatt for mottak av anbud. Ved en hurtig behandling som nevnt i artikkel 27 nr. 3 og artikkel 28 nr. 6, skal denne fristen være fire dager,
- b) dersom det gjøres betydelige endringer i innkjøpsdokumentene.

Forlengelsens varighet skal stå i forhold til betydningen av opplysningene eller endringen.

Dersom tilleggsopplysningene enten ikke er bedt om i rimelig tid, eller betydningen av dem med sikte på å utarbeide gyldige anbud ikke er vesentlig, skal det ikke kreves at offentlige oppdragsgivere forlenger fristene.

Avsnitt 2

Offentliggjøring og innsyn*Artikkel 48***Veiledende kunngjøring**

1. Offentlige oppdragsgivere kan gjøre sine planlagte innkjøp kjent gjennom offentliggjøring av en veiledende kunngjøring. Slike kunngjøringer skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del B avsnitt I. De skal offentliggjøres enten av Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller av de offentlige oppdragsgiverne i deres kjøperprofiler i samsvar med nr. 2 bokstav b) i vedlegg VIII. Dersom den veiledende kunngjøringen offentliggjøres av de offentlige oppdragsgiverne i deres kjøperprofil, skal de sende en kunngjøring om offentliggjøringen i sin kjøperprofil til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i samsvar med vedlegg VIII. Disse kunngjøringene skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del A.

2. Når det gjelder begrensede anbudskonkurranser og konkurranseframgangsmåter med forhandling, kan ikke-statlige offentlige oppdragsgivere bruke en veiledende kunngjøring som en utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 26 nr. 5, forutsatt at kunngjøringen oppfyller alle følgende vilkår:

- den viser spesifikt til varene, bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som vil være gjenstand for kontrakten som skal tildeles,
- den angir at kontrakten vil bli tildelt ved begrenset anbudskonkurranse eller konkurranseframgangsmåter med forhandling uten at ytterligere utlysning av konkurranse offentliggjøres, og innbyr interesserte markedsdeltakere til å uttrykke sin interesse,
- den inneholder, i tillegg til opplysningene nevnt i vedlegg V del B avsnitt I, opplysningene nevnt i vedlegg V del B avsnitt II,
- den er sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da innbydelsen nevnt i artikkel 54 nr. 1 sendes.

Slike kunngjøringer skal ikke offentliggjøres i en kjøperprofil. En eventuell ytterligere offentliggjøring på nasjonalt plan i henhold til artikkel 52 kan imidlertid gjøres i en kjøperprofil.

Det tidsrommet som den veiledende kunngjøringen dekker, skal være høyst tolv måneder fra den datoen da kunngjøringen sendes til offentliggjøring. Når det gjelder offentlige kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting, kan imidlertid den veiledende kunngjøringen nevnt i artikkel 75 nr. 1 bokstav b) dekke et tidsrom på mer enn tolv måneder.

*Artikkel 49***Kunngjøringer av konkurranse**

Kunngjøringer av konkurranse skal brukes som utlysning av konkurranse for alle framgangsmåter, med forbehold for

artikkel 26 nr. 5 annet ledd og artikkel 32. Kunngjøringer av konkurranse skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del C og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51.

*Artikkel 50***Kunngjøring av kontraktstildeling**

1. Senest 30 dager etter inngåelse av en kontrakt eller en rammeavtale, som følger etter beslutningen om å tildele eller inngå den, skal offentlige oppdragsgivere sende en kunngjøring av kontraktstildeling vedrørende resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Slike kunngjøringer skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del D og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51.

2. Dersom utlysingen av konkurranse for den berørte kontrakten er gjort i form av en veiledende kunngjøring, og den offentlige oppdragsgiveren har besluttet at den ikke vil tildele ytterligere kontrakter i løpet av det tidsrommet som den veiledende kunngjøringen dekker, skal dette nevnes uttrykkelig i kunngjøringen av kontraktstildeling.

For rammeavtaler som inngås i samsvar med artikkel 33, skal offentlige oppdragsgivere ikke være forpliktet til å sende en kunngjøring av resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter for hver enkelt kontrakt som bygger på denne avtalen. Medlemsstatene kan fastsette at offentlige oppdragsgivere hvert kvartal skal samle kunngjøringer av resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter for kontrakter som er basert på rammeavtalen. I så fall skal de offentlige oppdragsgiverne sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.

3. Offentlige oppdragsgivere skal sende en kunngjøring av kontraktstildelingen innen 30 dager etter tildelingen av hver kontrakt som er basert på en dynamisk innkjøpsordning. De kan imidlertid sende slike kunngjøringer samlet for hvert kvartal. I så fall skal de sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.

4. Enkelte opplysninger om kontraktstildeling eller inngåelse av rammeavtaler trenger ikke å offentliggjøres dersom dette ville være til hinder for håndheving av loven eller på annen måte være i strid med allmennhetens interesse, til skade for en bestemt offentlig eller privat markedsdeltakers rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom markedsdeltakere.

*Artikkel 51***Utforming og offentliggjøring av kunngjøringer**

1. Kunngjøringene nevnt i artikkel 48, 49 og 50 skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V i form av standard-skjemaer, herunder standardskjemaer for rettelsler.

Kommisjonen skal fastsette disse standardskjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 89 nr. 2.

2. Kunngjøringene nevnt i artikkel 48, 49 og 50 skal utarbeides, oversendes med elektroniske midler til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner og offentliggjøres i samsvar med vedlegg VIII. Kunngjøringene skal offentliggjøres senest fem dager etter at de er sendt. Kostnadene som påløper for Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i forbindelse med offentliggjøring av slike kunngjøringer, skal dekkes av Unionen.

3. Kunngjøringene nevnt i artikkel 48, 49 og 50 skal offentliggjøres i sin helhet på det eller de offisielle språkene til de av Unionens institusjoner som den offentlige oppdragsgiveren har valgt. Den eller de språkversjonene skal være den eller de eneste tekstene som har gyldighet. Det skal offentliggjøres et sammendrag av de vesentlige elementene i hver kunngjøring på de andre offisielle språkene til Unionens institusjoner.

4. Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner skal sikre at den fullstendige teksten og sammendraget av de veiledende kunngjøringene nevnt i artikkel 48 nr. 2, samt utlysningene av konkurranse som oppretter en dynamisk innkjøpsordning, som nevnt i artikkel 34 nr. 4 bokstav a), fortsatt blir offentliggjort

a) når det gjelder veiledende kunngjøringer, i tolv måneder eller fram til mottak av en kunngjøring av kontraktstildeling som fastsatt i artikkel 50, der det angis at ingen ytterligere kontrakter vil bli tildelt i løpet av tidsrommet på tolv måneder som dekkes av utlysingen av konkurranse. Når det gjelder offentlige kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting, skal imidlertid den veiledende kunngjøringen nevnt i artikkel 75 nr. 1 bokstav b) fortsatt offentliggjøres fram til slutten av dens opprinnelig angitte gyldighetstid, eller fram til mottak av en kunngjøring av kontraktstildeling som fastsatt i artikkel 50, der det angis at ingen ytterligere kontrakter vil bli tildelt i løpet av tidsrommet på tolv måneder som dekkes av utlysingen av konkurranse,

b) når det gjelder utlysinger av konkurranse som oppretter en dynamisk innkjøpsordning, i gyldighetstiden for den dynamiske innkjøpsordningen.

5. Offentlige oppdragsgivere skal kunne dokumentere hvilke datoer kunngjøringene er oversendt.

Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner skal gi den offentlige oppdragsgiveren en bekreftelse på mottak av kunngjøringen og av offentliggjøringen av de innsendte opplysningene, med angivelse av datoen for offentliggjøringen. En slik bekreftelse skal anses som dokumentasjon på offentliggjøring.

6. Offentlige oppdragsgivere kan offentliggjøre kunngjøringer om offentlige kontrakter som ikke er underlagt kravene til offentliggjøring fastsatt i dette direktiv, forutsatt at disse kunngjøringene sendes med elektroniske midler til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i samsvar med formatet og framgangsmåtene for sending angitt i vedlegg VIII.

Artikkel 52

Offentliggjøring på nasjonalt plan

1. Kunngjøringene nevnt i artikkel 48, 49 og 50 og opplysningene i dem skal ikke offentliggjøres på nasjonalt plan før offentliggjøringen fastsatt i artikkel 51. Offentliggjøring kan imidlertid uansett skje på nasjonalt plan dersom offentlige oppdragsgivere ikke er underrettet om offentliggjøringen innen 48 timer etter bekreftelse på mottak av kunngjøringen i samsvar med artikkel 51.

2. Kunngjøringer som offentliggjøres på nasjonalt plan, skal ikke inneholde andre opplysninger enn dem som er med i kunngjøringene som er oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller som offentliggjøres i en kjøperprofil, men skal angi datoen da kunngjøringen ble oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller offentliggjort i kjøperprofilen.

3. Veiledende kunngjøringer skal ikke offentliggjøres i en kjøperprofil før kunngjøringen av offentliggjøring i denne formen oversendes Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner. De skal angi datoen for denne oversendelsen.

Artikkel 53

Elektronisk tilgang til innkjøpsdokumenter

1. Offentlige oppdragsgivere skal med elektroniske midler tilby ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt til innkjøpsdokumentene fra den datoen kunngjøringen offentliggjøres i samsvar med artikkel 51, eller fra den datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt. Teksten i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse skal angi internettadressen der innkjøpsdokumentene er tilgjengelige.

Dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn av en av årsakene angitt i artikkel 22 nr. 1 annet ledd, kan offentlige oppdragsgivere i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse angi at de berørte innkjøpsdokumentene vil bli oversendt på annen måte enn med elektroniske midler i samsvar med nr. 2 i denne artikkel. I så fall skal fristen for innlevering av anbud forlenges med fem dager, unntatt i behørig begrunnede hastesituasjoner nevnt i artikkel 27 nr. 3, artikkel 28 nr. 6 og artikkel 29 nr. 1 fjerde ledd.

Dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn av at offentlige oppdragsgivere har til hensikt å anvende artikkel 21 nr. 2 i dette direktiv, skal de i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse angi hvilke tiltak for å verne opplysningenes fortrolige art de krever, og hvordan det gis tilgang til de berørte dokumentene. I så fall skal fristen for innlevering av anbud forlenges med fem dager, unntatt i behørig begrunnede hastesituasjoner nevnt i artikkel 27 nr. 3, artikkel 28 nr. 6 og artikkel 29 nr. 1 fjerde ledd.

2. Dersom det i tide er anmodet om det, skal offentlige oppdragsgivere levere tilleggsopplysninger knyttet til spesifikasjonene samt eventuelle underlagsdokumenter til alle anbydere som deltar i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, senest seks dager før den fastsatte fristen for mottak av anbud. Ved en hurtig behandling som nevnt i artikkel 27 nr. 3 og artikkel 28 nr. 6, skal denne fristen være fire dager.

Artikkel 54

Innbydelse til kandidater

1. Ved begrensede anbudskonkurranser, framgangsmåter med konkurransedialog, innovasjonspartnerskap og konkurranseframgangsmåter med forhandling skal offentlige oppdragsgivere samtidig og skriftlig innby utvalgte kandidater til å innlevere anbud eller, i tilfelle av en konkurransedialog, til å ta del i dialogen.

Dersom en veiledende kunngjøring brukes til utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 48 nr. 2, skal offentlige oppdragsgivere samtidig og skriftlig innby markedsdeltakere som har uttrykt interesse, til å bekrefte fortsatt interesse.

2. Innbydelsene nevnt i nr. 1 i denne artikkel skal inneholde en henvisning til den elektroniske adressen der innkjøpsdokumentene er gjort direkte tilgjengelige med elektroniske midler. Innbydelsene skal ledsages av innkjøpsdokumentene, dersom det ikke er gitt ubegrenset og full direkte tilgang til disse dokumentene vederlagsfritt, av årsakene angitt i artikkel 53 nr. 1 annet eller tredje ledd, og disse dokumentene ikke allerede er gjort tilgjengelige på annen måte. Dessuten skal innbydelsene nevnt i nr. 1 i denne artikkel inneholde opplysningene angitt i vedlegg IX.

Artikkel 55

Underretning til kandidater og anbydere

1. Offentlige oppdragsgivere skal så snart som mulig underrette alle kandidater og anbydere om beslutninger som treffes vedrørende inngåelse av en rammeavtale, tildeling av kontrakt eller adgang til en dynamisk innkjøpsordning, herunder en begrunnelse for en eventuell beslutning om ikke å inngå en rammeavtale, ikke å tildele en kontrakt som det er utlyst konkurranse for, ikke å gjenoppta framgangsmåten eller ikke å innføre en dynamisk innkjøpsordning.

2. Offentlige oppdragsgivere skal på anmodning fra den berørte aktuelle kandidaten eller anbyderen snarest mulig, og under alle omstendigheter innen 15 dager etter mottak av en skriftlig anmodning, underrette

a) enhver avvist kandidat om grunnene for avslaget av anmodningen om å delta,

b) enhver avvist anbyder om grunnene for avvisningen av anbudet, herunder i tilfeller som nevnt i artikkel 42 nr. 5 og 6, grunnene for beslutningen om manglende samsvar eller beslutningen om at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene ikke oppfyller ytelses- eller funksjonskravene,

c) enhver anbyder som har innlevert et gyldig anbud, om egenskapene og de relative fordelene ved det valgte anbudet samt navnet på antatt anbyder, eller på partene i rammeavtalen,

d) enhver anbyder som har innlevert et gyldig anbud, om gjennomføringen og utviklingen i forhandlingene og dialogen med anbyderne.

3. Offentlige oppdragsgivere kan beslutte å holde tilbake visse opplysninger som nevnt i nr. 1 og 2 vedrørende kontraktstildelingen, inngåelsen av rammeavtaler eller adgangen til en dynamisk innkjøpsordning dersom offentliggjøring av slike opplysninger ville være til hinder for håndheving av loven eller på annen måte være i strid med allmennhetens interesse, til skade for en bestemt offentlig eller privat markedsdeltakers rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom markedsdeltakere.

Avsnitt 3

Utvelgning av deltakere og tildeling av kontrakter

Artikkel 56

Allmenne prinsipper

1. Kontrakter skal tildeles på grunnlag av kriteriene fastsatt i samsvar med artikkel 67–69, forutsatt at den offentlige oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 59–61 har kontrollert at alle følgende vilkår er oppfylt:

a) anbudet er i samsvar med kravene, vilkårene og kriteriene angitt i kunngjøringen av konkurranse eller innbydelsen til å bekrefte interesse og i innkjøpsdokumentene, idet det eventuelt tas hensyn til artikkel 45,

b) anbudet kommer fra en anbyder som ikke er utelukket i samsvar med artikkel 57, og som oppfyller utvelgingskriteriene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 58 og eventuelt de ikke-diskriminerende reglene og kriteriene som er nevnt i artikkel 65.

Offentlige oppdragsgivere kan beslutte ikke å tildele en kontrakt til den anbyderen som gir det økonomisk mest fordelaktige anbudet, dersom de har fastslått at anbudet ikke er i samsvar med de gjeldende forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2.

2. I åpne anbudskonkurranser kan offentlige oppdragsgivere beslutte å undersøke anbudene før de kontrollerer at det ikke foreligger utelukkelsesgrunner, og om utvelgingskriteriene er oppfylt i samsvar med artikkel 57–64. Dersom de benytter denne muligheten, skal de sikre at kontrollen av at det ikke foreligger utelukkelsesgrunner, og av om utvelgingskriteriene er oppfylt, utføres upartisk og med innsynsmulighet, slik at det ikke tildeles noen kontrakt til en anbyder som skulle ha vært utelukket i henhold til artikkel 57, eller som ikke oppfyller utvelgingskriteriene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren.

Medlemsstatene kan utelukke bruken av framgangsmåten i første ledd for, eller begrense den til, visse typer innkjøp eller særlige omstendigheter.

3. Dersom opplysninger eller dokumentasjon som skal innleveres av markedsdeltakere, er eller synes å være ufullstendig(e) eller feilaktig(e), eller dersom det mangler dokumenter, kan offentlige oppdragsgivere, med mindre annet er fastsatt i nasjonal rett som gjennomfører dette direktiv, be de berørte markedsdeltakerne om å innlevere, supplere, presisere eller fylle ut relevante opplysninger eller dokumentasjon innen en hensiktsmessig frist, forutsatt at slike forespørsler gjøres i fullt samsvar med prinsippene om likebehandling og innsyn.

4. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å endre listen fastsatt i vedlegg X om nødvendig, for å tilføye nye internasjonale avtaler som er ratifisert av alle medlemsstater, eller dersom de eksisterende internasjonale avtalene som det vises til, ikke lenger er ratifisert av alle medlemsstater eller er endret på andre måter, for eksempel med hensyn til virkeområde, innhold eller betegnelse.

Underavsnitt 1

Kriterier for kvalitativ utvelgning

Artikkel 57

Utelukkelsesgrunner

1. Offentlige oppdragsgivere skal utelukke en markedsdeltaker fra å delta i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter dersom de ved kontroll i samsvar med artikkel 59, 60 og 61 har fastslått eller på annen måte får kjennskap til at vedkommende markedsdeltaker er dømt ved en endelig dom for et av følgende forhold:

- a) deltakelse i en kriminell organisasjon, som definert i artikkel 2 i Rådets rammebeslutning 2008/841/JIS⁽¹⁾,
- b) korrupsjon, som definert i artikkel 3 i konvensjonen om bekjempelse av korrupsjon som tjenestemenn i De europeiske fellesskap eller tjenestemenn i Den europeiske unions medlemsstater er delaktige i («Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European

Union»)⁽²⁾, og artikkel 2 nr. 1 i Rådets rammebeslutning 2003/568/JIS⁽³⁾, samt korrupsjon som definert i den nasjonale rett som gjelder for den offentlige oppdragsgiveren eller markedsdeltakeren,

- c) bedrageri som definert i artikkel 1 i konvensjonen om vern av De europeiske fellesskaps finansielle interesser («Convention on the protection of the European Communities' financial interests»)⁽⁴⁾,
- d) terrorhandlinger eller handlinger knyttet til terrorisme, som definert i henholdsvis artikkel 1 og 3 i Rådets rammebeslutning 2002/475/JIS⁽⁵⁾, eller tilskyndelse eller medvirking til eller forsøk på å begå slike handlinger, som nevnt i artikkel 4 i nevnte rammebeslutning,
- e) hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme, som definert i artikkel 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/60/EF⁽⁶⁾,
- f) barnearbeid og andre former for menneskehandel, som definert i artikkel 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/36/EU⁽⁷⁾,

Forpliktelsen til å utelukke en markedsdeltaker skal også gjelde dersom den personen som er dømt ved en endelig dom, er medlem av denne markedsdeltakerens administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan eller er bemyndiget til å representere, treffe beslutninger om eller kontrollere markedsdeltakeren.

2. En markedsdeltaker skal utelukkes fra deltakelse i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter dersom den offentlige oppdragsgiveren får kjennskap til at markedsdeltakeren ikke oppfyller sine forpliktelser vedrørende betaling av skatter og trygde- eller pensjonspremier, og dersom dette er fastslått ved en rettsavgjørelse eller et forvaltningsvedtak som har endelig og bindende virkning i samsvar med lovbestemmelsene i den staten der den er etablert, eller i samsvar med lovbestemmelsene i den medlemsstaten der den offentlige oppdragsgiveren er etablert.

Dessuten kan offentlige oppdragsgivere utelukke, eller kan pålegges av medlemsstatene å utelukke en markedsdeltaker fra deltakelse i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, dersom den offentlige oppdragsgiveren på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren ikke oppfyller sine forpliktelser vedrørende betaling av skatter eller trygde- eller pensjonspremier.

⁽¹⁾ Rådets rammebeslutning 2008/841/JIS av 24. oktober 2008 om bekjempelse av organisert kriminalitet (EUT L 300 av 11.11.2008, s. 42).

⁽²⁾ EFT C 195 av 25.6.1997, s. 1.

⁽³⁾ Rådets rammebeslutning 2003/568/JIS av 22. juli 2003 om bekjempelse av korrupsjon i privat sektor (EUT L 192 av 31.7.2003, s. 54).

⁽⁴⁾ EFT C 316 av 27.11.1995, s. 48.

⁽⁵⁾ Rådets rammebeslutning 2002/475/JIS av 13. juni 2002 om bekjempelse av terrorisme (EFT L 164 av 22.6.2002, s. 3).

⁽⁶⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/60/EF av 26. oktober 2005 om tiltak for å hindre at det finansielle system brukes til hvitvasking av penger og finansiering av terrorisme (EUT L 309 av 25.11.2005, s. 15).

⁽⁷⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/36/EU av 5. april om forebygging og bekjempelse av menneskehandel og vern av ofrene for menneskehandel, og om oppheving av Rådets rammebeslutning 2002/629/JIS (EUT L 101 av 15.4.2011, s. 1).

Dette nummer skal ikke lenger få anvendelse når markedsdeltakeren har oppfylt sine forpliktelser ved å betale eller inngå en bindende ordning med sikte på å betale skyldige skatter eller trygde- og pensjonspremier, herunder eventuelt påløpte renter eller bøter.

3. Medlemsstatene kan unntaksvis fastsette et unntak fra den obligatoriske utelukkelsen fastsatt i nr. 1 og 2, av tvingende allmenne hensyn, for eksempel folkehelse eller miljøvern.

Medlemsstatene kan også fastsette et unntak fra den obligatoriske utelukkelsen fastsatt i nr. 2 dersom en utelukkelse klart ville være uforholdsmessig, særlig dersom det bare dreier seg om små ubetalte beløp til skatter eller trygde- og pensjonspremier, eller dersom markedsdeltakeren ble underrettet om det nøyaktige skyldige beløpet etter sitt brudd på forpliktelsene vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier på et tidspunkt der den ikke hadde mulighet til å treffe tiltak som fastsatt i nr. 2 tredje ledd før utløpet av fristen for anmodning om deltakelse eller, ved en åpen anbudskonkurranse, før fristen for innlevering av anbud.

4. Offentlige oppdragsgivere kan utelukke, eller kan pålegges av medlemsstatene å utelukke en markedsdeltaker fra deltakelse i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i følgende tilfeller:

- a) dersom den offentlige oppdragsgiveren på hensiktsmessig måte kan dokumentere et brudd på gjeldende forpliktelser nevnt i artikkel 18 nr. 2,
- b) dersom markedsdeltakeren er konkurs eller er gjenstand for insolvensbehandling eller framgangsmåter for avvikling, dersom dens eiendeler er under administrasjon av et avviklingsstyre eller av retten, dersom den er i en frivillig gjeldsordning, dersom den har innstilt sin virksomhet eller befinner seg i en lignende situasjon som følge av en tilsvarende prosess med hjemmel i nasjonale lover og forskrifter,
- c) dersom den offentlige oppdragsgiveren på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren er skyldig i alvorlig yrkesmessig forsømmelse, som medfører tvil om vedkommendes integritet,
- d) dersom den offentlige oppdragsgiveren har tilstrekkelig mulige indikasjoner til å fastslå at markedsdeltakeren har inngått avtaler med andre markedsdeltakere med sikte på å vri konkurransen,
- e) dersom en interessekonflikt i henhold til artikkel 24 ikke kan avhjelpes effektivt med andre, mindre inngripende tiltak,

- f) dersom en konkurransevridning som følge av markedsdeltakernes tidligere deltakelse i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, som nevnt i artikkel 41, ikke kan avhjelpes effektivt med andre, mindre inngripende tiltak,
- g) dersom markedsdeltakeren har vist betydelige eller vedvarende mangler i gjennomføringen av et grunnleggende krav ved en tidligere offentlig kontrakt, en tidligere kontrakt med en oppdragsgiver eller en tidligere konsesjonskontrakt som førte til at nevnte tidligere kontrakt ble hevet før tiden, skadeserstatning eller andre lignende sanksjoner,
- h) dersom markedsdeltakeren har gjort seg skyldig i grov fordreining av de opplysningene som kreves for kontrollen av at det ikke foreligger utelukkelsesgrunner, og av om utvelgingskriteriene er oppfylt, har holdt slike opplysninger tilbake eller ikke er i stand til å framlegge underlagsdokumenter i henhold til artikkel 59, eller
- i) dersom markedsdeltakeren utilbørlig har forsøkt å påvirke beslutningsprosessen hos den offentlige oppdragsgiveren, å innhente fortrolige opplysninger som kan gi den utilbørlige fordel i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, eller uaktsomt å gi villedende opplysninger som kan ha vesentlig innflytelse på beslutninger vedrørende utelukkelse, utvelgning eller tildeling.

Uten hensyn til bokstav b) i første ledd kan medlemsstatene kreve eller fastsette muligheten for at den offentlige oppdragsgiveren ikke utelukker en markedsdeltaker som befinner seg i en av situasjonene nevnt i nevnte bokstav, dersom den offentlige oppdragsgiveren har fastslått at den aktuelle markedsdeltakeren vil være i stand til å gjennomføre kontrakten, idet det tas hensyn til de gjeldende nasjonale reglene og tiltakene for fortsatt virksomhet når det gjelder situasjonene nevnt i bokstav b).

5. Offentlige oppdragsgivere skal når som helst i framgangsmåten utelukke en markedsdeltaker dersom det viser seg at markedsdeltakeren, i lys av handlinger som er foretatt eller unnlatt enten før eller etter framgangsmåten, befinner seg i en av situasjonene nevnt i nr. 1 og 2.

Offentlige oppdragsgivere kan når som helst i framgangsmåten utelukke eller pålegges av medlemsstatene å utelukke en markedsdeltaker dersom det viser seg at markedsdeltakeren, i lys av handlinger som er foretatt eller unnlatt enten før eller etter framgangsmåten, befinner seg i en av situasjonene nevnt i nr. 4.

6. En markedsdeltaker som befinner seg i en av situasjonene nevnt i nr. 1 og 4, kan framlegge bevis på at de tiltakene som markedsdeltakeren har truffet, er tilstrekkelige til å dokumentere dens pålitelighet, til tross for at det foreligger en relevant utelukkelsesgrunn. Dersom slike bevis anses som tilstrekkelige, skal den berørte markedsdeltakeren ikke utelukkes fra framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

For dette formål skal markedsdeltakeren bevise at den har betalt eller påtatt seg å betale erstatning for eventuell skade som det straffbare forholdet eller forsømmelsen har forårsaket, klagtjort fakta og omstendigheter på en omfattende måte gjennom aktivt samarbeid med undersøkende myndigheter og truffet konkrete, tekniske, organisatoriske og personmessige tiltak som er hensiktsmessige for å hindre ytterligere straffbare forhold eller forsømmelser.

De tiltakene som markedsdeltakerne treffer, skal evalueres idet det tas hensyn til alvorlighetsgraden og de særlige omstendighetene rundt det straffbare forholdet og forsømmelsen. Dersom tiltakene anses å være utilstrekkelige, skal markedsdeltakeren motta en erklæring som angir årsakene til den beslutningen.

En markedsdeltaker som ved en endelig dom er utelukket fra å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter eller konsesjoner, skal ikke ha rett til å benytte muligheten fastsatt i dette nummer i løpet av den utelukkelsesperioden som følger av denne dommen i den medlemsstaten der dommen er gyldig.

7. Ved lov eller forskrift og idet det tas hensyn til unionsretten skal medlemsstatene angi vilkårene for gjennomføring av denne artikkel. De skal særlig bestemme den lengste tillatte utelukkelsesperioden dersom markedsdeltakeren ikke treffer noen tiltak som angitt i nr. 6 for å bevise sin pålitelighet. Dersom utelukkelsesperioden ikke er fastsatt gjennom endelig dom, skal den være høyst fem år fra den datoen da det falt endelig dom i tilfellene nevnt i nr. 1, og tre år fra datoen for den relevante hendelsen i tilfellene nevnt i nr. 4.

Artikkel 58

Utvelgingskriterier

1. Utvelgingskriteriene kan omfatte

- a) egnethet til å utøve yrkesvirksomhet,
- b) økonomisk og finansiell evne,
- c) teknisk og faglig dyktighet.

Offentlige oppdragsgivere kan bare pålegge markedsdeltakere kriteriene nevnt i nr. 2, 3 og 4, som krav til deltakelse. De skal begrense kravene til deltakelse til de kravene som er relevante for å sikre at kandidaten eller anbyderen har tilstrekkelig juridisk og finansiell evne og teknisk og faglig dyktighet til å gjennomføre den kontrakten som skal tildeles. Alle krav skal være tilknyttet og stå i forhold til kontraktens gjenstand.

2. Når det gjelder egnethet til å utøve den yrkesmessige virksomheten, kan de offentlige oppdragsgiverne kreve at markedsdeltakere skal være registrert i ett av bransjeregistrene eller handelsregistrene i sin etableringsstat, som beskrevet i vedlegg XI, eller være i samsvar med en annen forespørsel angitt i nevnte vedlegg.

I forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter om offentlig tjenesteyting, i den grad det kreves at markedsdeltakere innehar en bestemt tillatelse eller er medlemmer av en bestemt organisasjon for å kunne yte de berørte tjenestene i sin hjemstat, kan den offentlige oppdragsgiveren kreve at de dokumenterer at de innehar en slik tillatelse eller et slikt medlemskap.

3. Når det gjelder økonomisk og finansiell evne, kan offentlige oppdragsgivere pålegge krav som sikrer at markedsdeltakere innehar den nødvendige økonomiske og finansielle evnen til å gjennomføre kontrakten. For dette formål kan offentlige oppdragsgivere særlig kreve at markedsdeltakere har en bestemt minsteomsetning per år, herunder en bestemt minsteomsetning på det området som omfattes av kontrakten. I tillegg kan offentlige oppdragsgivere kreve at markedsdeltakere gir opplysninger om sine årsregnskaper der for eksempel forholdet mellom eiendeler og forpliktelser vises. De kan også kreve et hensiktsmessig nivå på yrkesansvarsforsikring.

Minsteomsetningen per år som kreves av markedsdeltakerne, skal ikke overstige det dobbelte av anslått kontraktsverdi, bortsett fra i behørig begrunnede tilfeller, for eksempel i forbindelse med særlig risiko knyttet til bygge- og anleggsarbeidene, tjenestenes eller varenes art. Den offentlige oppdragsgiveren skal angi hovedårsakene til et slikt krav i innkjøpsdokumentene eller den individuelle rapporten nevnt i artikkel 84.

Det kan for eksempel tas hensyn til forholdet mellom eiendeler og forpliktelser dersom den offentlige oppdragsgiveren angir metoden og kriteriene for slike hensyn i innkjøpsdokumentene. Slike metoder og kriterier skal være oversiktlige, objektive og ikke-diskriminerende.

Dersom en kontrakt deles opp i delkontrakter, skal denne artikkel få anvendelse på hver enkelt delkontrakt. Den offentlige oppdragsgiveren kan imidlertid fastsette minsteomsetningen per år som det kreves at markedsdeltakere skal ha, ved å vise til grupper av delkontrakter dersom den anbyderen som vinner, tildeles flere delkontrakter som skal gjennomføres samtidig.

Dersom kontrakter som er basert på en rammeavtale, skal tildeles etter gjenåpning av konkurransen, skal det høyeste kravet til omsetning per år nevnt i annet ledd i dette nummer, beregnes på grunnlag av den forventede største størrelsen på spesifikke kontrakter som vil bli gjennomført samtidig, eller dersom dette ikke er kjent, på grunnlag av den anslåtte verdien av rammeavtalen. Når det gjelder dynamiske innkjøpsordninger, skal det høyeste kravet til omsetning per år nevnt i annet ledd, beregnes på grunnlag av den forventede største størrelsen på spesifikke kontrakter som skal tildeles i henhold til denne ordningen.

4. Når det gjelder teknisk og faglig dyktighet, kan offentlige oppdragsgivere pålegge krav som sikrer at markedsdeltakere innehar de nødvendige menneskelige og tekniske ressursene og den nødvendige erfaringen til å gjennomføre kontrakten i henhold til en hensiktsmessig kvalitetsstandard.

Offentlige oppdragsgivere kan særlig kreve at markedsdeltakere har tilstrekkelig erfaring som dokumenteres av hensiktsmessige henvisninger fra kontrakter som er gjennomført tidligere. En offentlig oppdragsgiver kan anta at en markedsdeltaker ikke innehar den påkrevde faglige dyktigheten dersom den offentlige oppdragsgiveren har fastslått at markedsdeltakeren har motstridende interesser som kan påvirke gjennomføringen av kontrakten negativt.

Ved framgangsmåter ved tildeling av kontrakter om varekjøp der det kreves monterings- eller installeringsarbeid, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider, kan markedsdeltakernes faglige dyktighet når det gjelder å levere tjenesten eller utføre monteringen eller arbeidet, vurderes med hensyn til deres ferdigheter, effektivitet, erfaring og pålitelighet.

5. Offentlige oppdragsgivere skal i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse angi hvilke vilkår som kreves for deltakelse, som kan uttrykkes som minstekrav til kapasitet, sammen med egnet dokumentasjon.

Artikkel 59

Felles europeisk innkjøpsdokument

1. Når anmodninger om deltakelse eller anbud innleveres, skal offentlige oppdragsgivere godta det felles europeiske innkjøpsdokumentet (ESPD), som består av en oppdatert egenklæring som foreløpig dokumentasjon i stedet for sertifikater utstedt av offentlige myndigheter eller tredjemann, som bekrefter at den aktuelle markedsdeltakeren oppfyller følgende vilkår:

- a) den befinner seg ikke i en av situasjonene nevnt i artikkel 57 der markedsdeltakere skal eller kan utelukkes,
- b) den oppfyller de relevante utvelgingskriteriene som er fastsatt i samsvar med artikkel 58,
- c) eventuelt oppfyller den de objektive reglene og kriteriene som er fastsatt i samsvar med artikkel 65.

Dersom markedsdeltakeren benytter kapasiteten til andre enheter i henhold til artikkel 63, skal ESPD også inneholde opplysningene nevnt i første ledd i dette nummer for slike enheter.

ESPD skal bestå av en formell erklæring fra markedsdeltakeren om at den relevante utelukkelsesgrunnen ikke gjelder, og/eller at de relevante utvelgingskriteriene er oppfylt, og skal gi de relevante opplysningene som den offentlige oppdragsgiveren krever. ESPD skal videre oppgi hvilken offentlig myndighet

eller tredjemann som er ansvarlig for å utarbeide underlagsdokumentene, og skal inneholde en formell erklæring om at markedsdeltakeren, på forespørsel og uten opphold, vil kunne framlegge disse underlagsdokumentene.

Dersom den offentlige oppdragsgiveren kan innhente underlagsdokumentene direkte ved å gå inn i en database i henhold til nr. 5, skal ESPD også inneholde de opplysningene som kreves for dette, for eksempel internettadressen til databasen, eventuelle identifiseringsopplysninger og eventuelt nødvendig samtykkeerklæring.

Markedsdeltakerne kan bruke om igjen en ESPD som allerede er brukt i en tidligere framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, forutsatt at opplysningene i den fortsatt er korrekte.

2. ESPD skal utarbeides på grunnlag av et standardskjema. Kommisjonen skal fastsette dette standardskjemaet ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Slike gjennomføringsrettsakter skal vedtas etter framgangsmåten med undersøkelseskomité nevnt i artikkel 89 nr. 3.

ESPD skal framlegges utelukkende i elektronisk form.

3. Uten hensyn til artikkel 92 skal Kommisjonen gjennomgå den praktiske anvendelsen av ESPD idet det tas hensyn til den tekniske utviklingen av databaser i medlemsstatene, og framlegge en rapport om dette for Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2017.

Eventuelt skal Kommisjonen komme med forslag til løsninger som forbedrer tilgangen til slike databaser over landegrensene og bruken av sertifikater og attester i det indre marked.

4. En offentlig oppdragsgiver kan på et hvilket som helst tidspunkt under framgangsmåten ved tildeling av kontrakter be anbydere eller kandidater om å framlegge alle eller en del av underlagsdokumentene dersom dette er nødvendig for å sikre at framgangsmåten gjennomføres korrekt.

Før den offentlige oppdragsgiveren tildeler kontrakten, skal den, unntatt når det gjelder kontrakter basert på rammeavtaler dersom slike kontrakter inngås i samsvar med artikkel 33 nr. 3 eller artikkel 33 nr. 4 bokstav a), kreve at anbyderen som den har besluttet å tildele kontrakten til, framlegger oppdaterte underlagsdokumenter i samsvar med artikkel 60, og eventuelt artikkel 62. Den offentlige oppdragsgiveren kan innby markedsdeltakere til å supplere eller presisere de sertifikatene som er mottatt i henhold til artikkel 60 og 62.

5. Uten hensyn til nr. 4 skal det ikke kreves at markedsdeltakere skal framlegge underlagsdokumenter eller annen dokumentasjon dersom og i den grad den offentlige oppdragsgiveren har mulighet til å innhente sertifikatene eller de relevante opplysningene direkte ved å gå inn i en nasjonal database som er tilgjengelig vederlagsfritt i en medlemsstat, for eksempel et nasjonalt innkjøpsregister, virtuell selskapsinformasjon, et elektronisk dokumentarkiv eller et forhåndsutvelgningssystem.

Uten hensyn til nr. 4 skal det ikke kreves at markedsdeltakere skal framlegge underlagsdokumenter dersom den offentlige oppdragsgiveren som har tildelt kontrakten eller inngått rammeavtalen, allerede er i besittelse av disse dokumentene.

Med hensyn til første ledd skal medlemsstatene sikre at databaser som inneholder relevante opplysninger om markedsdeltakere og som deres offentlige oppdragsgivere har tilgang til, også er tilgjengelige på samme vilkår for offentlige oppdragsgivere i de andre medlemsstatene.

6. Medlemsstatene skal gjøre tilgjengelig og oppdatere i e-Certis en fullstendig liste over databaser som inneholder relevante opplysninger om markedsdeltakere og som offentlige oppdragsgivere fra de andre medlemsstatene har tilgang til. På anmodning skal medlemsstatene oversende til de andre medlemsstatene alle opplysninger knyttet til databasene nevnt i denne artikkel.

Artikkel 60

Dokumentasjon

1. Offentlige oppdragsgivere kan kreve sertifikater, erklæringer og annen dokumentasjon nevnt i nr. 2, 3 og 4 i denne artikkel og vedlegg XII som bevis for at det ikke foreligger utelukkelsesgrunner som nevnt i artikkel 57, og for at utvelgingskriteriene er oppfylt i samsvar med artikkel 58.

Offentlige oppdragsgivere skal ikke kreve annen dokumentasjon enn den som er nevnt i denne artikkel og i artikkel 62. Når det gjelder artikkel 63, kan markedsdeltakerne benytte alle hensiktsmessige midler for å dokumentere overfor den offentlige oppdragsgiveren at de har de nødvendige ressursene til rådighet.

2. Offentlige oppdragsgivere skal godta følgende som fyllestgjørende bevis for at ikke noen av tilfellene som er angitt i artikkel 57, gjelder for markedsdeltakeren:

- a) når det gjelder nr. 1 i nevnte artikkel, at det legges fram et utdrag fra det relevante registeret, for eksempel strafferegisteret eller, i mangel av dette, et tilsvarende dokument utstedt av vedkommende retts- eller forvaltningsmyndighet i medlemsstaten, i hjemstaten eller i markedsdeltakerens etableringsstat, som viser at disse kravene er oppfylt,
- b) når det gjelder nr. 2 og nr. 4 bokstav b) i nevnte artikkel, et sertifikat utstedt av vedkommende myndighet i den berørte medlemsstaten eller tredjestaten.

Dersom den berørte medlemsstaten eller tredjestaten ikke utsteder slike dokumenter eller sertifikater, eller dersom disse ikke omfatter alle tilfellene som er angitt i artikkel 57 nr. 1 og 2 og nr. 4 bokstav b), kan de erstattes av en erklæring under ed eller, i medlemsstater eller tredjestater der det ikke avgis slik erklæring under ed, en forsikring på ære og samvittighet avgitt av den berørte personen overfor vedkommende retts- eller forvaltningsmyndighet, en notarius publicus eller et vedkommende bransjeorgan i medlemsstaten, i hjemstaten eller i markedsdeltakerens etableringsstat.

En medlemsstat skal, dersom det er relevant, avgi en offisiell erklæring om at dokumentene eller sertifikatene nevnt i dette nummer, ikke er utstedt, eller at de ikke omfatter alle tilfellene som er angitt i artikkel 57 nr. 1 og 2 og nr. 4 bokstav b). Slike offisielle erklæringer skal gjøres tilgjengelige gjennom det nettbaserte lageret for sertifikater (e-Certis) nevnt i artikkel 61.

3. Som hovedregel kan bevis på markedsdeltakerens økonomiske og finansielle evne utgjøres av én eller flere av referansene oppført i vedlegg XII del I.

Dersom markedsdeltakeren har gyldige grunner til ikke å kunne legge fram de referansene som den offentlige oppdragsgiveren har anmodet om, kan vedkommende godtgjøre sin økonomiske og finansielle evne med ethvert annet dokument som den offentlige oppdragsgiveren anser som egnet.

4. Bevis på markedsdeltakerens tekniske evne kan legges fram i én eller flere av formene oppført i vedlegg XII del II, avhengig av art, mengde eller betydning samt anvendelsen av bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene.

5. På anmodning skal medlemsstatene gjøre tilgjengelig for de andre medlemsstatene alle opplysninger knyttet til utelukkelsesgrunnene oppført i artikkel 57, anbyrernes egnethet til å utøve den yrkesmessige virksomheten, og den økonomiske og tekniske evnen nevnt i artikkel 58, samt alle opplysninger knyttet til dokumentasjonen nevnt i denne artikkel.

Artikkel 61

Nettbasert lager for sertifikater (e-Certis)

1. Med sikte på å forenkle tilbud på tvers av landegrensene, skal medlemsstatene sikre at opplysningene om sertifikater og andre former for dokumentasjon som er lagt inn i e-Certis, som er opprettet av Kommisjonen, hele tiden holdes oppdatert.
2. Offentlige oppdragsgivere skal ha tilgang til e-Certis og skal i første rekke kreve den typen sertifikater eller skjemaer for dokumentasjon som e-Certis inneholder.
3. Kommisjonen skal gjøre alle språkversjonene av ESPD tilgjengelig i e-Certis.

*Artikkel 62***Standarder for kvalitetssikring og standarder for miljøstyring**

1. Dersom offentlige oppdragsgivere krever at det framlegges sertifikater utstedt av uavhengige organer som bekrefter at markedsdeltakeren overholder visse kvalitetssikringsstandarder, herunder tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne, skal de vise til kvalitetssikringssystemer basert på relevante serier av europeiske standarder som er sertifisert av akkrediterte organer. De skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstater. De skal også godta annen dokumentasjon på likeverdige kvalitetssikringstiltak dersom den berørte markedsdeltakeren ikke hadde mulighet til å innhente slike sertifikater innen de relevante fristene av årsaker som ikke kan tilskrives nevnte markedsdeltaker, forutsatt at markedsdeltakeren dokumenterer at de foreslåtte kvalitetssikringstiltakene er i samsvar med de kvalitets-sikringsstandardene som kreves.

2. Dersom offentlige oppdragsgivere krever at det framlegges sertifikater utstedt av uavhengige organer som bekrefter at markedsdeltakeren overholder visse miljøstyringsordninger eller -standarder, skal de vise til unionsordningen for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS) eller til andre miljøstyringsordninger anerkjent i samsvar med artikkel 45 i forordning (EF) nr. 1221/2009, eller andre miljøstyringsstandarder basert på de relevante europeiske eller internasjonale standardene fra akkrediterte organer. De skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstater.

Dersom en markedsdeltaker påviselig ikke hadde tilgang til slike sertifikater, eller ikke hadde noen mulighet til å oppnå dem innen de relevante fristene, av årsaker som ikke kan tilskrives denne markedsdeltakeren, skal den offentlige oppdragsgiveren også godta annen dokumentasjon på miljøstyringstiltak, forutsatt at markedsdeltakeren dokumenterer at disse tiltakene er likeverdige med dem som kreves i henhold til den gjeldende miljøstyringsordningen eller -standard.

3. Medlemsstatene skal på anmodning i samsvar med artikkel 86 gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater alle opplysninger knyttet til dokumentene framlagt som bevis på samsvar med kvalitets- og miljøstandardene nevnt i nr. 1 og 2.

*Artikkel 63***Utnyttelse av andre enheters kapasitet**

1. Med hensyn til kriteriene i forbindelse med økonomisk og finansiell evne som angitt i henhold til artikkel 58 nr. 3, og til kriteriene i forbindelse med teknisk og faglig dyktighet som angitt i henhold til artikkel 58 nr. 4, kan en markedsdeltaker, dersom det er hensiktsmessig og for en bestemt kontrakt, basere seg på andre enheters kapasitet, uavhengig av den rettslige arten av deres forbindelse. Med hensyn til kriteriene i forbindelse med utdanningsmessige og faglige kvalifikasjoner nevnt i vedlegg XII del II bokstav f), eller til relevant yrkeserfaring, kan imidlertid markedsdeltakere bare utnytte andre enheters

kapasitet dersom sistnevnte skal utføre de bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som det kreves slik kapasitet til. Dersom en markedsdeltaker ønsker å utnytte andre enheters kapasitet, skal den dokumentere overfor den offentlige oppdragsgiveren at den vil ha rådighet over de nødvendige ressursene, for eksempel ved å framlegge en erklæring om dette fra disse enhetene.

Den offentlige oppdragsgiveren skal i samsvar med artikkel 59, 60 og 61 kontrollere om de enhetene hvis kapasitet markedsdeltakeren har til hensikt å utnytte, oppfyller de relevante utvelgingskriteriene, og hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner i henhold til artikkel 57. Den offentlige oppdragsgiveren skal kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet som ikke oppfyller et relevant utvelgingskriterium, eller som det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner for. Den offentlige oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet som det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner for.

Dersom en markedsdeltaker utnytter andre enheters kapasitet når det gjelder kriterier knyttet til økonomisk og finansiell evne, kan den offentlige oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren og disse enhetene er solidarisk ansvarlige for gjennomføringen av kontrakten.

På samme vilkår kan en gruppe av markedsdeltakere som nevnt i artikkel 19 nr. 2, utnytte kapasiteten til deltakere i gruppen eller til andre enheter.

2. Når det gjelder bygge- og anleggskontrakter, tjenstekontrakter og monterings- eller installeringsarbeid i forbindelse med en varekontrakt, kan offentlige oppdragsgivere kreve at visse kritiske oppgaver utføres direkte av anbyderen selv, eller dersom anbudet er innlevert av en gruppe markedsdeltakere som nevnt i artikkel 19 nr. 2, av en deltaker i den gruppen.

*Artikkel 64***Offisielle lister over godkjente markedsdeltakere samt sertifisering utført av offentligrettslige eller privatrettslige organer**

1. Medlemsstatene kan opprette eller vedlikeholde offisielle lister over godkjente entreprenører, leverandører eller tjenesteytere, eller innføre sertifisering ved sertifiseringsorganer som er i samsvar med europeiske sertifiseringsstandarder i henhold til vedlegg VII.

De skal underrette Kommisjonen og de andre medlemsstatene om adressen til sertifiseringsorganet eller til det organet som er ansvarlig for de offisielle listene, som søknadene skal sendes til.

2. Medlemsstatene skal tilpasse vilkårene for registrering på de offisielle listene nevnt i nr. 1, og for utstedelsen av sertifikater fra sertifiseringsorganer, til bestemmelsene i dette underavsnitt.

Medlemsstatene skal også tilpasse disse vilkårene til artikkel 63 med hensyn til søknader om registrering innsendt av markedsdeltakere som tilhører en gruppe og hevder å ha tilgang til ressurser som vil bli stilt til deres rådighet av de andre selskapene i gruppen. I slike tilfeller skal disse markedsdeltakerne kunne dokumentere overfor den myndigheten som oppretter den offisielle listen, at de vil ha disse ressursene til rådighet i hele gyldighetstiden for det sertifikatet som bekrefter at de er registrert på den offisielle listen, og at disse selskapene i hele det samme tidsrommet fortsatt vil oppfylle de kvalitative utvelgingskravene som er omfattet av den offisielle listen eller sertifikatet som markedsdeltakerne baserer sin registrering på.

3. Markedsdeltakere som er registrert på de offisielle listene eller som har et sertifikat, kan for hver enkelt kontrakt oversende den offentlige oppdragsgiveren et registreringsbevis utstedt av vedkommende myndighet, eller sertifikatet utstedt av vedkommende sertifiseringsorgan.

Disse sertifikatene skal angi de referansene som gjorde at disse markedsdeltakerne ble registrert på den offisielle listen eller ble sertifisert, samt hvilken klassifisering som er angitt i listen.

4. Sertifisert registrering fra vedkommende organer på offisielle lister eller et sertifikat utstedt av sertifiseringsorganet, utgjør en formodning om egnethet med hensyn til krav til kvalitativ utvelging omfattet av den offisielle listen eller sertifikatet.

5. Opplysninger som kan utledes av registrering på offisielle lister eller av sertifisering, skal ikke bestrides uten en begrunnelse. Når det gjelder innbetaling av trygde- og pensjonspremier og skatt, kan det kreves at registrerte markedsdeltakere legger fram et tilleggs sertifikat for hver kontrakt som skal tildeles.

Offentlige oppdragsgivere i andre medlemsstater skal anvende nr. 3 og første ledd i dette nummer bare til fordel for markedsdeltakere som er etablert i den medlemsstaten der den offisielle listen føres.

6. Kravene til bevis for de kriteriene for kvalitativ utvelging som er omfattet av den offisielle listen eller sertifikatet, skal være i samsvar med artikkel 60, og eventuelt artikkel 62. Ved registrering av markedsdeltakere fra andre medlemsstater på en offisiell liste eller ved sertifisering av markedsdeltakere, skal det ikke kreves ytterligere beviser eller erklæringer enn dem som kreves av nasjonale markedsdeltakere.

Markedsdeltakere kan når som helt anmode om å bli registrert på en offisiell liste eller om at det utstedes et sertifikat. De skal i løpet av rimelig kort tid underrettes om beslutningen til den myndigheten som utarbeider den offisielle listen, eller til vedkommende sertifiseringsorgan.

7. Markedsdeltakere fra andre medlemsstater skal ikke pålegges slik registrering eller sertifisering for å kunne delta i en offentlig kontrakt. Offentlige oppdragsgivere skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstater. De skal også godta andre likeverdige former for dokumentasjon.

8. På anmodning skal medlemsstatene gjøre tilgjengelig for de andre medlemsstatene alle opplysninger knyttet til dokumenter utarbeidet som bevis for at markedsdeltakerne oppfyller kravene til å kunne bli registrert på den offisielle listen over godkjente markedsdeltakere, eller som bevis for at markedsdeltakere fra andre medlemsstater innehar en likeverdig sertifisering.

Underavsnitt 2

Reduksjon av antall kandidater, anbud og løsninger

Artikkel 65

Reduksjon av antall ellers kvalifiserte kandidater som skal innbys til å delta

1. Ved begrensede anbudskonkurranser, konkurranseframgangsmåter med forhandling, framgangsmåter med konkurranse-dialog og innovasjonspartnerskap kan offentlige oppdragsgivere begrense det antallet kandidater som oppfyller utvelgingskriteriene som de vil innby til å innlevere anbud eller gjennomføre en dialog, forutsatt at et minste antall kvalifiserte kandidater i samsvar med nr. 2 er tilgjengelig.

2. Offentlige oppdragsgivere skal i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse angi hvilke objektive og ikke-diskriminerende kriterier eller regler de vil anvende, det minste antallet og, der dette er hensiktsmessig, det største antallet kandidater de vil innby.

Ved en begrenset anbudskonkurranse skal det minste antallet kandidater være fem. Ved konkurranseframgangsmåte med forhandling, framgangsmåte med konkurranse-dialog og innovasjonspartnerskap skal det minste antallet kandidater være tre. Under enhver omstendighet skal antallet kandidater som innbys, være tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse.

Offentlige oppdragsgivere skal innby et antall kandidater som er minst like høyt som det minste antallet. Dersom imidlertid antallet kandidater som oppfyller utvelgingskriteriene og minstekravene til kapasitet som nevnt i artikkel 58 nr. 5, er lavere enn det minste antallet, kan offentlige oppdragsgivere fortsette framgangsmåten ved å innby kandidatene med nødvendig kapasitet. I forbindelse med den samme framgangsmåten kan offentlige oppdragsgivere ikke ta med markedsdeltakere som ikke anmodet om deltakelse, eller kandidater som ikke har nødvendig kapasitet.

Artikkel 66

Reduksjon av antall anbud og løsninger

Dersom offentlige oppdragsgivere benytter muligheten til å redusere antallet anbud som det skal forhandles om, som fastsatt i artikkel 29 nr. 6, eller løsninger som skal diskuteres, som fastsatt i artikkel 30 nr. 4, skal de gjøre dette ved å anvende tildelingskriteriene som er angitt i innkjøpsdokumentene. Antallet som til slutt blir stående igjen, skal sikre reell konkurranse i den grad det er et tilstrekkelig antall anbud, løsninger eller kvalifiserte kandidater.

Underavsnitt 3

Kontraktstildeling*Artikkel 67***Kriterier for kontraktstildeling**

1. Med forbehold for nasjonale lover og forskrifter om pris for visse varer eller vederlag for visse tjenester, skal offentlige oppdragsgivere basere tildelingen av offentlige kontrakter på det økonomisk mest fordelaktige tilbudet.

2. Det økonomisk mest fordelaktige tilbudet fra den offentlige oppdragsgiverens synspunkt skal fastslås på grunnlag av pris eller kostnad ved hjelp av en kostnadseffektivitetsstrategi, for eksempel beregning av livssyklus-kostnad i samsvar med artikkel 68, og kan omfatte beste forhold mellom pris og kvalitet, som skal vurderes på grunnlag av kriterier, herunder kvalitative, miljømessige og/eller samfunnsmessige aspekter, knyttet til gjenstanden for den aktuelle offentlige kontrakten. Slike kriterier kan for eksempel omfatte

- a) kvalitet, herunder teknisk verdi, estetiske og funksjonelle egenskaper, tilgjengelighet, universell utforming, samfunnsmessige, miljømessige og nyskapende egenskaper samt handel og handelsvilkår,
- b) organiseringen av og kvalifikasjonene og erfaringen til det personalet som er utpekt til å gjennomføre kontrakten, dersom kvaliteten på det utpekte personalet kan ha en vesentlig betydning for nivået på gjennomføringen av kontrakten, eller
- c) ettersalgstjeneste og teknisk bistand, leveringsvilkår som leveringsdato, leveringsprosess og leveringsfrist eller frist for ferdigstilling.

Kostnadselementet kan også være i form av en fast pris eller fast kostnad, der markedsdeltakerne utelukkende konkurrerer med hensyn til kvalitetskriterier.

Medlemsstatene kan fastsette at offentlige oppdragsgivere ikke kan bruke utelukkende pris eller utelukkende kostnad som eneste tildelingskriterium eller begrense bruken av dem til visse kategorier av offentlige oppdragsgivere eller visse typer kontrakter.

3. Tildelingskriteriene skal anses å være forbundet med den offentlige kontraktens gjenstand dersom de er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til denne kontrakten, med hensyn til alle aspekter og på ethvert stadium i deres livssyklus, herunder faktorer som inngår i

- a) den spesifikke prosessen med produksjon av, levering av eller handel med disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller
- b) en spesifikk prosess på et annet stadium i deres livssyklus,

også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold.

4. Tildelingskriteriene bør ikke gi de offentlige oppdragsgiverne ubegrenset valgfrihet. De skal sikre mulighet for effektiv konkurranse og følges av spesifikasjoner som gjør det mulig å kontrollere anbydernes opplysninger på en effektiv måte for å kunne vurdere hvor godt anbyderne oppfyller tildelingskriteriene. Ved tvil skal de offentlige oppdragsgiverne effektivt kontrollere nøyaktigheten av opplysningene og dokumentasjonen fra anbyderne.

5. Den offentlige oppdragsgiveren skal i innkjøpsdokumentene angi den relative vekten den tillegger hvert av de kriteriene som er valgt for å bestemme det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, unntatt dersom dette bestemmes utelukkende på grunnlag av pris.

Denne vektingen kan uttrykkes i form av et område med en hensiktsmessig største tillatte spredning.

Dersom vekting ikke er mulig av objektive årsaker, skal den offentlige oppdragsgiveren angi kriteriene i prioritert rekkefølge med det viktigste først.

*Artikkel 68***Beregning av livssyklus-kostnader**

1. Beregning av livssyklus-kostnader skal i den grad det er relevant, helt eller delvis dekke alle de følgende kostnadene gjennom livssyklusen til et produkt, en tjeneste eller bygge- og anleggsarbeider:

- a) kostnader som bæres av den offentlige oppdragsgiveren eller andre brukere, for eksempel:
 - i) kostnader forbundet med anskaffelse,
 - ii) brukskostnader, for eksempel forbruk av energi og andre ressurser,
 - iii) vedlikeholdskostnader,
 - iv) kostnader ved kassering, for eksempel kostnader i forbindelse med innsamling og resirkulering,
- b) kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning knyttet til produktet, tjenesten eller bygge- og anleggsarbeidene i deres livssyklus, forutsatt at deres pengeverdi kan bestemmes og kontrolleres; slike kostnader kan omfatte kostnaden for utslipp av klimagasser og av andre utslipp av forurensende stoffer, samt andre kostnader i forbindelse med begrensnings av klimaendringene.

2. Dersom offentlige oppdragsgivere vurderer kostnadene ved hjelp av en metode for beregning av livssyklus-kostnader, skal de i innkjøpsdokumentene angi hvilke opplysninger som skal gis av anbyderne, og hvilken metode den offentlige oppdragsgiveren vil bruke til å bestemme livssyklus-kostnadene på grunnlag av disse opplysningene.

Metoden som brukes til å vurdere kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, skal oppfylle alle følgende vilkår:

- a) den er basert på objektivt kontrollerbare og ikke-diskriminerende kriterier. Særlig dersom den ikke er fastsatt for gjentatt eller stadig anvendelse, skal den ikke utilbørlig favorisere eller forfordle visse markedsdeltakere,
- b) den er tilgjengelig for alle berørte parter,
- c) de opplysningene som kreves, kan framskaffes med rimelig innsats av normalt aktsomme markedsdeltakere, herunder markedsdeltakere fra tredjestater som er parter i GPA eller andre internasjonale avtaler som Unionen er bundet av.

3. Når en felles metode for beregning av livssyklus-kostnader er gjort obligatorisk ved en regelverksakt i Unionen, skal den felles metoden anvendes på vurderingen av livssyklus-kostnadene.

En liste over slike regelverksakter, og om nødvendig de delegerte rettsaktene som utfyller dem, er oppført i vedlegg XIII. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 når det gjelder oppdatering av denne listen, når en oppdatering av listen er nødvendig på grunn av vedtakelse av ny lovgivning som gjør en felles metode obligatorisk, eller på grunn av oppheving eller endring av eksisterende rettsakter.

Artikkel 69

Unormalt lave anbud

1. Offentlige oppdragsgivere skal kreve at markedsdeltakere gir en forklaring på prisen eller kostnadene som er foreslått i anbudet, dersom anbudene virker unormalt lave i forhold til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene.
2. Forklaringene nevnt i nr. 1 kan særlig gjelde
 - a) besparelser i forbindelse med produksjonsprosessen, tjenesteytingen eller byggemetoden,
 - b) de valgte tekniske løsningene eller eventuelle særlig gunstige vilkår som anbyderen har til rådighet for å levere varene, yte tjenestene eller utføre arbeidet,
 - c) den nyskapende karakteren ved arbeidet, varene eller tjenestene som er foreslått av anbyderen,
 - d) oppfyllelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2,

- e) oppfyllelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 71,
- f) anbyderens mulighet til å få statsstøtte.

3. Den offentlige oppdragsgiveren skal i samråd med anbyderen vurdere de opplysningene som er gitt. Den kan bare avvise anbudet dersom den dokumentasjonen som er gitt, ikke på tilfredsstillende måte gjør rede for det lave pris- eller kostnadsnivået som er foreslått, idet det tas hensyn til elementene nevnt i nr. 2.

Offentlige oppdragsgivere skal avvise anbudet dersom de har fastslått at anbudet er unormalt lavt fordi det ikke er i samsvar med de gjeldende forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2.

4. Dersom en offentlig oppdragsgiver fastslår at et anbud er unormalt lavt fordi anbyderen har mottatt statsstøtte, kan anbudet bare avvises på dette grunnlag alene etter samråd med anbyderen, og dersom anbyderen innen en tilstrekkelig frist som den offentlige oppdragsgiveren fastsetter, ikke kan godtgjøre at den aktuelle støtten er forenlig med det indre marked i henhold til artikkel 107 i TEUV. Dersom den offentlige oppdragsgiveren avviser et anbud under slike omstendigheter, skal den underrette Kommisjonen om dette.

5. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater gjennom forvaltningssamarbeid alle opplysninger den har til rådighet, for eksempel lover, forskrifter, allmenngyldige kollektive avtaler eller nasjonale tekniske standarder knyttet til bevisene og dokumentene som er framlagt i forbindelse med de opplysningene som er angitt i nr. 2.

KAPITTEL IV

Gjennomføring av kontrakt

Artikkel 70

Vilkår for gjennomføring av kontrakter

Offentlige oppdragsgivere kan fastsette særlige vilkår knyttet til gjennomføringen av en kontrakt, forutsatt at de er knyttet til kontraktens gjenstand i henhold til artikkel 67 nr. 3 og angitt i utlysingen av konkurranse eller i innkjøpsdokumentene. Disse vilkårene kan omfatte økonomiske, innovasjonsrelaterte, miljømessige, samfunnmessige og sysselsettingsrelaterte hensyn.

Artikkel 71

Underleveranser

1. Underleverandørens oppfyllelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2 sikres gjennom hensiktsmessige tiltak av vedkommende nasjonale myndigheter innenfor deres ansvarsområder og oppgaver.
2. Den offentlige oppdragsgiveren kan i innkjøpsdokumentene be, eller pålegges av en medlemsstat å be, om at anbyderen i sitt anbud angir om denne har til hensikt å overdra en del av kontrakten til tredjemann og eventuelle underleverandører.

3. Medlemsstatene kan fastsette at på anmodning fra underleverandøren og dersom kontraktens art tillater det, skal den offentlige oppdragsgiveren overføre skyldige beløp direkte til underleverandøren for tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeider som er ytt til markedsdeltakeren som den offentlige kontrakten er tildelt til (hovedleverandøren). Slike tiltak kan omfatte hensiktsmessige ordninger som gjør det mulig for hovedleverandøren å bestride ikke-skyldige beløp. Ordningene for denne betalingsmåten skal angis i innkjøpsdokumentene.

4. Nr. 1–3 berører ikke spørsmålet om hovedleverandørens ansvar.

5. Når det gjelder bygge- og anleggskontrakter og med hensyn til tjenester som skal ytes ved et anlegg som er under direkte tilsyn av den offentlige oppdragsgiveren, skal den offentlige oppdragsgiveren etter tildelingen av kontrakten og senest når gjennomføringen av kontrakten påbegynnes, kreve at hovedleverandøren angir overfor den offentlige oppdragsgiveren navnet på, kontaktopplysningene til og de juridiske representantene for dens underleverandører som deltar i slike arbeider eller tjenester, dersom disse opplysningene er kjent på dette tidspunkt. Den offentlige oppdragsgiveren skal kreve at hovedleverandøren underretter den offentlige oppdragsgiveren om eventuelle endringer i disse opplysningene i løpet av kontraktstiden, samt om de nødvendige opplysningene for eventuelle nye underleverandører som den senere benytter til slike arbeider eller tjenester.

Uten hensyn til første ledd kan medlemsstatene direkte pålegge hovedleverandøren forpliktelsen til å gi de nødvendige opplysningene.

Dersom det er nødvendig med hensyn til nr. 6 bokstav b) i denne artikkel, skal de nødvendige opplysningene ledsages av underleverandørens egenerklæringer som fastsatt i artikkel 59. Gjennomføringstiltakene nevnt i nr. 8 i denne artikkel kan fastsette at underleverandører som presenteres etter at kontrakten er tildelt, skal framlegge sertifikatene og andre underlagsdokumenter i stedet for egenerklæringen.

Første ledd får ikke anvendelse på leverandører.

Offentlige oppdragsgivere kan utvide, eller kan pålegges av medlemsstatene å utvide, forpliktelsene fastsatt i første ledd til for eksempel:

- a) varekontrakter, andre tjenestekontrakter enn dem som gjelder tjenester som skal ytes ved de anleggene som er under direkte tilsyn av den offentlige oppdragsgiveren, eller til leverandører som deltar i bygge- og anleggskontrakter eller tjenestekontrakter,
- b) underleverandører til hovedleverandørens underleverandører eller enda lenger ned i underleverandørkjeden.

6. Med mål om å unngå brudd på forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2, kan det treffes hensiktsmessige tiltak, for eksempel:

a) Dersom nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og hovedleverandøren, skal den berørte medlemsstaten sikre at de relevante reglene anvendes i samsvar med vilkårene angitt i artikkel 18 nr. 2.

b) Offentlige oppdragsgivere kan i samsvar med artikkel 59, 60 og 61 kontrollere eller pålegges av medlemsstater å kontrollere hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner for underleverandører i henhold til artikkel 57. I så fall skal den offentlige oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner for. Den offentlige oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner for.

7. Medlemsstatene kan fastsette strengere ansvarsregler i henhold til nasjonal rett, eller gå lenger i henhold til nasjonal lovgivning om direkte betalinger til underleverandører, for eksempel ved å fastsette bestemmelser om direkte betaling til underleverandører uten at det skal være nødvendig for dem å anmode om slik direkte betaling.

8. Medlemsstater som har valgt å fastsette tiltak i henhold til nr. 3, 5 eller 6, skal ved lov eller forskrift og idet det tas hensyn til unionsretten, angi vilkårene for gjennomføring av disse tiltakene. Medlemsstater som gjør dette, kan begrense anvendelsesområdet for eksempel til visse typer kontrakter, visse kategorier av offentlige oppdragsgivere eller markedsdeltakere, eller til visse beløp.

Artikkel 72

Endring av kontrakter i deres løpetid

1. Kontrakter og rammeavtaler kan endres uten noen ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i samsvar med dette direktiv i ethvert av følgende tilfeller:

- a) dersom endringene, uavhengig av deres pengeverdi, er fastsatt i de opprinnelige innkjøpsdokumentene i klare, tydelige og utvetydige revisjonsklausuler, som kan omfatte klausuler om revisjon av prisene, eller revisjonsmuligheter. Slike klausuler skal angi omfanget og arten av mulige endringer eller muligheter samt vilkårene som de kan bli brukt under. De skal ikke tillate endringer eller muligheter som vil endre kontraktens eller rammeavtalens overordnede art,
- b) når det gjelder ytterligere bygge- og anleggsarbeider, tjenester eller varer fra den opprinnelige entreprenøren, som har blitt nødvendige, og som ikke var omfattet av det opprinnelige innkjøpet, dersom en endring av entreprenør

- i) ikke kan gjøres av økonomiske eller tekniske årsaker, for eksempel krav til utskiftbarhet eller samvirkings-evne for eksisterende utstyr, tjenester eller installasjoner som er kjøpt innenfor rammen av det opprinnelige innkjøpet, og
- ii) ville medføre betydelige ulemper eller en vesentlig økning av den offentlige oppdragsgiverens kostnader.

En økning i pris skal imidlertid ikke overstige 50 % av den opprinnelige kontraktens verdi. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal denne begrensningen få anvendelse på verdien av hver endring. Slike påfølgende endringer skal ikke ha til formål å omgå dette direktiv,

- c) dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - i) behovet for endringer er forårsaket av omstendigheter som en aktsom offentlig oppdragsgiver ikke kunne forutse,
 - ii) endringen endrer ikke kontraktens overordnede art,
 - iii) en økning i pris overstiger ikke 50 % av den opprinnelige kontraktens eller rammeavtalens verdi. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal denne begrensningen få anvendelse på verdien av hver endring. Slike påfølgende endringer skal ikke ha til formål å omgå dette direktiv,
- d) dersom en ny entreprenør erstatter den som den offentlige oppdragsgiveren opprinnelig hadde tildelt kontrakten til, som følge av enten
 - i) en utvetydig revisjonsklausul eller revisjonsmulighet i samsvar med bokstav a),
 - ii) at en annen markedsdeltaker som oppfyller kriteriene for den kvalitative utvelgingen som opprinnelig er fastsatt, helt eller delvis trer inn i den opprinnelige entreprenørens sted som følge av omstrukturering av virksomheten, herunder overtakelse, fusjon, oppkjøp eller konkurs, forutsatt at dette ikke medfører andre vesentlige endringer av kontrakten og ikke har til hensikt å omgå gjennomføringen av dette direktiv, eller
 - iii) i tilfelle den offentlige oppdragsgiveren selv påtar seg hovedleverandørens forpliktelser overfor dens underleverandører, dersom denne muligheten er fastsatt i henhold til nasjonal lovgivning i samsvar med artikkel 71,
- e) dersom endringene, uavhengig av verdi, ikke er vesentlige i henhold til nr. 4.

Offentlige oppdragsgivere som har endret en kontrakt i de tilfellene som er angitt i bokstav b) og c) i dette nummer, skal offentliggjøre en kunngjøring om dette i *Den europeiske unions tidende*. Slik kunngjøring skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del G og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51.

2. Dessuten, og uten at det er nødvendig å kontrollere om vilkårene angitt i bokstav a)–d) i nr. 4 er oppfylt, kan kontraktene likeledes endres uten at det kreves ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i samsvar med dette direktiv, dersom verdien av endringene er lavere enn begge de følgende verdiene:

- i) terskelverdiene angitt i artikkel 4, og
- ii) 10 % av den opprinnelige kontraktsverdien når det gjelder tjeneste- og varekontrakter, og under 15 % av den opprinnelige kontraktsverdien når det gjelder bygge- og anleggskontrakter.

Endringen kan imidlertid ikke endre kontraktens eller rammeavtalens overordnede art. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal verdien vurderes på grunnlag av den samlede nettoverdien av de påfølgende endringene.

3. Når det gjelder beregningen av prisen nevnt i nr. 2 og i nr. 1 bokstav b) og c), skal den oppdaterte prisen være referanseverdien dersom kontrakten inneholder en indeksklausul.

4. En endring av en kontrakt eller rammeavtale i dens løpetid, skal anses å være vesentlig i henhold til nr. 1 bokstav e) dersom den gjør kontraktens eller rammeavtalens karakter vesentlig forskjellig fra den som opprinnelig ble inngått. I alle tilfeller, og uten at det berører nr. 1 og 2, skal en endring anses å være vesentlig dersom minst ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) endringen innfører vilkår som, dersom de hadde inngått i den opprinnelige framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, ville ha gjort det mulig å delta for andre kandidater enn de som opprinnelig ble utvalgt, ville ha gjort det mulig å godta et annet tilbud enn det som opprinnelig ble godkjent, eller ville ha tiltrukket andre deltakere til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter,
- b) endringen endrer den økonomiske balansen i kontrakten eller rammeavtalen til entreprenørens fordel på en måte som ikke var fastsatt i den opprinnelige kontrakten eller rammeavtalen,
- c) endringen utvider kontraktens eller rammeavtalens omfang i betydelig grad,
- d) dersom en ny entreprenør erstatter den som den offentlige oppdragsgiveren opprinnelig hadde tildelt kontrakten til, i andre tilfeller enn dem som er fastsatt i nr. 1 bokstav d).

5. Det skal kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i samsvar med dette direktiv ved andre endringer av bestemmelsene om en offentlig kontrakt eller rammeavtale i dens løpetid enn dem som er fastsatt i nr. 1 og 2.

*Artikkel 73***Heving av kontrakter**

Medlemsstatene skal sikre at offentlige oppdragsgivere minst under følgende omstendigheter og på vilkår bestemt ved gjeldende nasjonal rett, har mulighet til å heve en offentlig kontrakt i dens løpetid, dersom

- a) kontrakten har vært gjenstand for en betydelig endring, som ville ha krevd en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i henhold til artikkel 72,
- b) entreprenøren, på det tidspunktet kontrakten ble tildelt, var i én av situasjonene nevnt i artikkel 57 nr. 1, og derfor skulle ha vært utelukket fra framgangsmåten ved tildeling av kontrakter,
- c) kontrakten ikke skulle ha vært tildelt entreprenøren i lys av en alvorlig overtredelse av forpliktelsene fastsatt i traktatene og dette direktiv, som er fastslått av Den europeiske unions domstol innenfor rammen av en framgangsmåte i henhold til artikkel 258 i TEUV.

AVDELING III

SÆRLIGE INNKJØPSORDNINGER*KAPITTEL I***Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting***Artikkel 74***Tildeling av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting**

Offentlige kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg XIV skal tildeles i samsvar med dette kapittel dersom kontraktens verdi er lik eller større enn terskelverdiene angitt i artikkel 4 bokstav d).

*Artikkel 75***Offentliggjøring av kunngjøringer**

1. Offentlige oppdragsgivere som ønsker å tildele en offentlig kontrakt om tjenesteyting nevnt i artikkel 74, skal gjøre dette kjent på én av følgende måter:

- a) med en kunngjøring av konkurranse, som skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del H, i samsvar med standardskjemaene nevnt i artikkel 51, eller
- b) med en veiledende kunngjøring, som skal offentliggjøres kontinuerlig og inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del I. Den veiledende kunngjøringen skal spesifikt vise til de typene tjenester som vil være gjenstand for kontrakten som skal tildeles. Den skal angi at kontraktene vil bli tildelt uten ytterligere offentliggjøring, og innby interesserte markedsdeltakere til å uttrykke sin interesse skriftlig.

Første ledd får imidlertid ikke anvendelse dersom en framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring kunne ha vært brukt i samsvar med artikkel 32 for tildeling av en kontrakt om offentlig tjenesteyting.

2. Offentlige oppdragsgivere som har tildelt en offentlig kontrakt om tjenestene nevnt i artikkel 74, skal bekjentgjøre resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter med en kunngjøring av kontraktstildeling, som skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del J, i samsvar med standardskjemaene nevnt i artikkel 51. De kan imidlertid sende slike kunngjøringer samlet for hvert kvartal. I så fall skal de sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.

3. Kommissjonen skal fastsette standardskjemaene nevnt i nr. 1 og 2 i denne artikkel ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 89 nr. 2.

4. Kunngjøringene nevnt i denne artikkel skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51.

*Artikkel 76***Prinsipper for tildeling av kontrakter**

1. Medlemsstatene skal innføre nasjonale regler for tildeling av kontrakter som er omfattet av dette kapittel, for å sikre at offentlige oppdragsgivere overholder prinsippene om innsyn og likebehandling av markedsdeltakere. Medlemsstatene står fritt til å bestemme hvilke saksbehandlingsregler som får anvendelse, så lenge slike regler tillater offentlige oppdragsgivere å ta hensyn til særtrekkene ved de aktuelle tjenestene.

2. Medlemsstatene skal sikre at offentlige oppdragsgivere har mulighet til å ta hensyn til behovet for å sikre tjenestenes kvalitet, kontinuitet, adgangsmuligheter, tilgjengelighet og omfang, samt at prisene er overkommelige, og de forskjellige kategorier brukes, herunder vanskeligstilte og sårbare grupper, særlige behov, at brukerne får delta og får innflytelse, samt nyskaping. Medlemsstatene kan også fastsette at tjenesteyteren skal velges på grunnlag av det anbudet som har det beste forholdet mellom kvalitet og pris, idet det tas hensyn til kvalitets- og bærekraftskriterier for sosialtjenester.

*Artikkel 77***Reserverte kontrakter for visse tjenester**

1. Medlemsstatene kan fastsette at offentlige oppdragsgivere kan gi en organisasjon retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av offentlige kontrakter som utelukkende gjelder de helse-, sosial- og kulturtjenestene som er nevnt i artikkel 74, som er omfattet av CPV-kodene 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, fra 85000000-9 til 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4 og 98133110-8.

2. En organisasjon som er nevnt i nr. 1, skal oppfylle alle følgende vilkår:

- a) dens mål er å ivareta en oppgave innenfor offentlig tjenesteyting som er knyttet til yting av tjenestene nevnt i nr. 1,
- b) overskudd reinvesteres med sikte på å nå organisasjonens mål. Dersom overskudd utdeles eller omfordeles, bør dette skje på grunnlag av deltakelse,
- c) ledelses- eller eierskapsstrukturen i den organisasjonen som gjennomfører kontrakten, er basert på prinsippene for arbeidstakeres eierskap eller medbestemmelse, eller krever aktiv deltakelse av arbeidstakere, brukere eller berørte parter, og
- d) organisasjonen er ikke tildelt noen kontrakt for de berørte tjenestene av den berørte oppdragsgiveren i henhold til denne artikkel i løpet av de siste tre årene.

3. Kontraktens varighet skal være høyst tre år.

4. I utlysingen av konkurranse skal det vises til denne artikkel.

5. Uten hensyn til artikkel 92 skal Kommissjonen vurdere virkningene av denne artikkel og framlegge en rapport om gjennomføringen for Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019.

KAPITTEL II

Regler for prosjektkonkurranser

Artikkel 78

Virkeområde

Dette kapittel får anvendelse på

- a) prosjektkonkurranser organisert som en del av en framgangsmåte som fører til tildeling av en kontrakt om offentlig tjenesteyting,
- b) prosjektkonkurranser med premier eller betalinger til deltakerne.

I de tilfellene som er nevnt i første ledd bokstav a) i denne artikkel, beregnes terskelverdien nevnt i artikkel 4 på grunnlag av den anslåtte verdien, uten mva, av kontrakten om offentlig tjenesteyting, herunder eventuelle premier eller betalinger til deltakerne.

I de tilfellene som er nevnt i første ledd bokstav b) i denne artikkel, viser terskelverdien til den samlede verdien av premier og betalinger, herunder den anslåtte verdien, uten mva, av kontrakten om offentlig tjenesteyting som senere vil kunne tildeles i henhold til artikkel 32 nr. 4, dersom den offentlige oppdragsgiveren har gjort kjent sin hensikt om å tildele en slik kontrakt i kunngjøringen av konkurransen.

Artikkel 79

Kunngjøringer

1. Offentlige oppdragsgivere som har til hensikt å arrangere en prosjektkonkurranse, skal gjøre dette kjent i en konkurransekunngjøring.

Dersom de har til hensikt deretter å tildele en tjenestekontrakt i henhold til artikkel 32 nr. 4, skal dette angis i konkurransekunngjøringen.

2. Offentlige oppdragsgivere som har arrangert en prosjektkonkurranse, skal sende en kunngjøring av resultatene av konkurransen i samsvar med artikkel 51, og skal kunne dokumentere avsendelsesdatoen.

Dersom opplysninger om resultatet av konkurransen ville være til hinder for håndheving av loven, i strid med allmennhetens interesse, til skade for bestemte offentlige eller private foretaks rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom tjenesteytere, trenger slike opplysninger ikke å offentliggjøres.

3. Kunngjøringene nevnt i nr. 1 og 2 i denne artikkel skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51 nr. 2–6 og artikkel 52. De skal inneholde opplysningene fastsatt i henholdsvis del E og F i vedlegg V i samme format som i standardskjemaene.

Kommissjonen skal fastsette standardskjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 89 nr. 2.

Artikkel 80

Regler for organisering av prosjektkonkurranser og utvelging av deltakere

1. Når offentlige oppdragsgivere organiserer prosjektkonkurranser, skal de anvende framgangsmåtene som er tilpasset til bestemmelsene i avdeling I og dette kapittel.

2. Adgangen til å delta i prosjektkonkurranser skal ikke begrenses

- a) med henvisning til en medlemsstats territorium eller en del av dette,
- b) med den begrunnelsen at deltakerne i henhold til lovgivningen i den medlemsstaten der konkurransen arrangeres, skal være enten fysiske eller juridiske personer.

3. Ved prosjektkonkurranser med et begrenset antall deltakere skal de offentlige oppdragsgiverne fastsette klare og ikke-diskriminerende utvelgingskriterier. Under enhver omstendighet skal antallet kandidater som innbys til å delta, være tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse.

*Artikkel 81***Juryens sammensetning**

Juryen skal utelukkende bestå av fysiske personer som er uavhengige av deltakerne i prosjektkonkurransen. Dersom en bestemt faglig kvalifikasjon kreves av deltakere i en konkurranse, skal minst en tredel av jurymedlemmene ha denne kvalifikasjonen eller en tilsvarende kvalifikasjon.

*Artikkel 82***Juryens avgjørelser**

1. Juryen skal være uavhengig i sine avgjørelser eller uttalelser.
2. Juryen skal undersøke planer og prosjekter som framlegges anonymt av kandidatene, og utelukkende på grunnlag av kriteriene angitt i konkurransekunngjøringen.
3. Juryen skal føre opp sin rangering av prosjektene i en rapport, undertegnet av jurymedlemmene, ut fra hvert enkelt prosjekts kvaliteter, sammen med merknader og eventuelle punkter som bør klarlegges.
4. Anonymiteten skal ivaretas fram til juryen har avgitt sin uttalelse eller truffet sin avgjørelse.
5. Kandidatene kan om nødvendig innbys til å svare på spørsmål som juryen har anført i protokollen, for å klarlegge eventuelle aspekter ved prosjektene.
6. Det skal føres fullstendig protokoll over dialogen mellom jurymedlemmene og kandidatene.

AVDELING IV

STYRINGSPRINSIPPER*Artikkel 83***Håndheving**

1. For på en effektiv måte å sikre korrekt og effektiv gjennomføring av dette direktiv, skal medlemsstatene sikre at minst de oppgavene som er angitt i denne artikkel, utføres av én/ett eller flere myndigheter, organer eller strukturer. De skal angi overfor Kommisjonen alle myndigheter, organer eller strukturer som har kompetanse til å utføre disse oppgavene.
2. Medlemsstatene skal sikre at det føres tilsyn med anvendelsen av reglene for offentlige innkjøp.

Dersom tilsynsmyndighetene eller -strukturene på eget initiativ eller ved mottak av opplysninger identifiserer bestemte overtredelser eller systemproblemer, skal de gis myndighet til å melde fra om disse problemene til nasjonale revisjonsmyndigheter, domstoler eller andre egnede myndigheter eller strukturer, for eksempel ombudsmannen, nasjonale parlamenter eller deres komiteer.

3. Resultatene fra tilsynsvirksomheten i henhold til nr. 2 skal gjøres tilgjengelig for offentligheten ved hjelp av egnede informasjonsmidler. Disse resultatene skal også gjøres tilgjengelig for Kommisjonen. De kan for eksempel inngå i tilsynsrapportene nevnt i annet ledd i dette nummer.

Innen 18. april 2017 og deretter hvert tredje år skal medlemsstatene oversende Kommisjonen en tilsynsrapport som eventuelt omfatter opplysninger om de hyppigst forekommende kildene til feilanstendelse eller rettslig usikkerhet, herunder mulige strukturelle eller tilbakevendende problemer med anvendelsen av reglene, om nivået på små og mellomstore bedrifters deltakelse i offentlige innkjøp, og om forebygging, påvisning og hensiktsmessig rapportering av tilfeller av bedrageri, korrupsjon, interessekonflikter og andre alvorlige uregelmessigheter i forbindelse med innkjøp.

Kommisjonen kan høyst hvert tredje år be medlemsstatene om å gi opplysninger om den praktiske gjennomføringen av nasjonal strategisk innkjøpspolitikk.

Med hensyn til dette nummer og nr. 4 i denne artikkel menes med «små og mellomstore bedrifter» det samme som definert i kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF⁽¹⁾.

På grunnlag av de opplysningene som mottas i henhold til dette nummer, skal Kommisjonen regelmessig utstede en rapport om gjennomføringen av og beste praksis for nasjonal innkjøpspolitikk i det indre marked.

4. Medlemsstatene skal sikre at
 - a) informasjon og veiledning om fortolkning og anvendelse av unionsretten for offentlige innkjøp er tilgjengelig vederlagsfritt for å hjelpe offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere, særlig små og mellomstore bedrifter, til å anvende unionsreglene for offentlige innkjøp korrekt, og
 - b) at offentlige oppdragsgivere har adgang til støtte med hensyn til planlegging og gjennomføring av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter.
5. Medlemsstatene skal, med forbehold for de allmenne framgangsmåtene og arbeidsmetodene som Kommisjonen har innført for sin kommunikasjon og kontakt med medlemsstatene, utpeke et kontaktpunkt for samarbeidet med Kommisjonen med hensyn til anvendelsen av regelverket for offentlige innkjøp.
6. Offentlige oppdragsgivere skal, minst i kontraktens løpetid, oppbevare kopier av alle inngåtte kontrakter som har en verdi på minst

⁽¹⁾ Kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF av 6. mai 2003 om definisjonen av svært små, små og mellomstore bedrifter (EUT L 124 av 20.5.2003, s. 36).

- a) 1 000 000 euro når det gjelder kontrakter om offentlig varekjøp eller kontrakter om offentlig tjenesteyting,
- b) 10 000 000 euro når det gjelder offentlige bygge- og anleggskontrakter.

Offentlige oppdragsgivere skal gi tilgang til disse kontraktene; tilgang til bestemte dokumenter eller bestemte opplysninger kan imidlertid avslås i den grad og på de vilkår som er fastsatt i gjeldende unionsregler eller nasjonale regler for tilgang til dokumenter og personvern.

Artikkel 84

Individuelle rapporter om framgangsmåter ved tildeling av kontrakter

1. For hver kontrakt eller rammeavtale som er omfattet av dette direktiv, og hver gang av en dynamisk innkjøpsordning opprettes, skal offentlige oppdragsgivere utarbeide en skriftlig rapport som minst skal inneholde følgende:

- a) den offentlige oppdragsgivers navn og adresse, samt kontraktens, rammeavtalens eller den dynamiske innkjøpsordningens gjenstand og verdi,
- b) dersom det er relevant, resultatene av den kvalitative utvelgingen og/eller reduksjonen av antall kandidater, anbud og løsninger i henhold til artikkel 65 og 66, det vil si
 - i) navnene på de utvalgte kandidatene og anbyderne, samt grunnene til at de ble valgt,
 - ii) navnene på de avviste kandidatene og anbyderne, samt grunnene til at de ble avvist,
- c) grunnene til avvisning av anbud som anses for å være unormalt lave,
- d) navnet på den antatte anbyderen og grunnene til at dette anbudet er valgt, og, dersom dette er kjent, hvilken andel av kontrakten eller rammeavtalen som den antatte anbyderen har til hensikt å overdra til tredjemann, og, dersom dette er kjent på dette tidspunktet, navnene på hovedleverandørens eventuelle underleverandører,
- e) ved konkurranseframgangsmåter med forhandlinger og konkurransedialog, omstendighetene fastsatt i artikkel 26 som berettiger bruken av slike framgangsmåter,
- f) ved framgangsmåter med forhandling uten forhånds-kunngjøring, omstendighetene nevnt i artikkel 32 som berettiger bruken av denne framgangsmåten,
- g) dersom det er relevant, grunnene til at den offentlige oppdragsgiveren har bestemt at det ikke skal tildeles noen kontrakt eller rammeavtale eller opprettes noen dynamisk innkjøpsordning,
- h) dersom det er relevant, grunnene til at det er brukt andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler til innlevering av anbud,

- i) dersom det er relevant, påviste interessekonflikter og tiltak truffet som følge av dette.

Denne rapporten kreves ikke for kontrakter som er basert på rammeavtaler dersom disse er inngått i samsvar med artikkel 33 nr. 3 eller artikkel 33 nr. 4 bokstav a).

I den grad kunngjøringen av kontraktstildeling som er utarbeidet i samsvar med artikkel 50 eller artikkel 75 nr. 2, inneholder opplysninger som kreves i dette nummer, kan offentlige oppdragsgivere vise til den kunngjøringen.

2. Offentlige oppdragsgivere skal dokumentere utviklingen i alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, uavhengig av om disse gjennomføres med elektroniske midler eller ikke. For dette formål skal de sikre at de oppbevarer tilstrekkelig dokumentasjon til å kunne begrunne beslutninger som treffes i alle stadier av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, for eksempel dokumentasjon om kommunikasjon med markedsdeltakere og interne drøftinger, utarbeiding av innkjøpsdokumentene, eventuelle dialoger eller forhandlinger, utvelging og tildeling av kontrakten. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst tre år fra den datoen da kontrakten ble tildelt.

3. Rapporten, eller de viktigste elementene i den, skal oversendes Kommisjonen eller de vedkommende myndighetene, organene eller strukturene som er nevnt i artikkel 83, dersom de ber om det.

Artikkel 85

Nasjonale rapporter og statistiske opplysninger

1. Kommisjonen skal vurdere kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene som kan hentes fra kunngjøringene nevnt i artikkel 48, 49, 50, 75 og 79, som offentliggjøres i samsvar med vedlegg VIII.

Dersom kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene nevnt i første ledd i dette nummer ikke er i samsvar med forpliktelsene angitt i artikkel 48 nr. 1, artikkel 49, artikkel 50 nr. 1, artikkel 75 nr. 2 og artikkel 79 nr. 3, skal Kommisjonen be om utfyllende opplysninger fra den berørte medlemsstaten. Innen en rimelig frist skal den berørte medlemsstaten framlegge de manglende statistiske opplysningene som Kommisjonen ber om.

2. Innen 18. april 2017 og deretter hvert tredje år skal medlemsstatene oversende Kommisjonen en statistisk rapport om innkjøp som ville ha vært omfattet av dette direktiv dersom dets verdi hadde oversteget de relevante terskelverdiene fastsatt i artikkel 4, med angivelse av et anslag av den samlede verdien av slike innkjøp i det berørte tidsrommet. Dette anslaget kan særlig være basert på de dataene som er tilgjengelige i henhold til nasjonale krav til offentliggjøring, eller på stikkprøvebaserte anslag.

Denne rapporten kan inngå i rapporten nevnt i artikkel 83 nr. 3.

3. Medlemsstatene skal gi Kommisjonen tilgang til opplysninger om sin institusjonelle organisering knyttet til gjennomføringen av, tilsynet med og håndhevingen av dette direktiv, samt om nasjonale initiativer for å gi veiledning eller bistand til gjennomføringen av unionsreglene for offentlige innkjøp eller håndtere problemer som oppstår ved gjennomføringen av disse reglene.

Disse opplysningene kan inngå i rapporten nevnt i artikkel 83 nr. 3.

Artikkel 86

Forvaltningssamarbeid

1. Medlemsstatene skal gi hverandre gjensidig bistand og skal treffe tiltak for å kunne samarbeide effektivt for å sikre utveksling av opplysninger om spørsmål nevnt i artikkel 42, 43, 44, 57, 59, 60, 62, 64 og 69. De skal sikre at de opplysningene som utveksles, behandles fortrolig.

2. Vedkommende myndigheter i alle berørte medlemsstater skal utveksle opplysninger i samsvar med personvernreglene fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF⁽¹⁾ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF⁽²⁾.

3. For å prøve om det er hensiktsmessig å bruke informasjonssystemet for det indre marked (IMI), som ble opprettet ved forordning (EU) nr. 1024/2012 med sikte på utveksling av opplysninger omfattet av dette direktiv, skal det innledes et forsøksprosjekt innen 18. april 2015.

AVDELING V

DELEGERT MYNDIGHET, GJENNOMFØRINGSMYNDIGHET OG SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 87

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen med forbehold for vilkårene fastsatt i denne artikkel.

2. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter nevnt i artikkel 6, 22, 23, 56 og 68 skal gis Kommisjonen på ubestemt tid fra 17. april 2014.

3. Den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 6, 22, 23, 56 og 68 kan når som helst tilbakekalles av Europaparlamentet eller Rådet. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den får anvendelse dagen etter at den er offentliggjort i

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon) (EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37).

Den europeiske unions tidende, eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.

4. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.

5. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 6, 22, 23, 56 og 68 trer i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse innen en frist på to måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet, eller dersom både Europaparlamentet og Rådet innen utløpet av denne fristen har underrettet Kommisjonen om at de ikke har til hensikt å gjøre innsigelse. Denne fristen forlenges med to måneder på Europaparlamentets eller Rådets initiativ.

Artikkel 88

Framgangsmåte for behandling av hastesaker

1. Delegerte rettsakter vedtatt i henhold til denne artikkel skal tre i kraft umiddelbart og får anvendelse så lenge det ikke er gjort innsigelse i samsvar med nr. 2. Underretningen om en delegert rettsakt til Europaparlamentet og til Rådet skal inneholde en begrunnelse for bruken av framgangsmåten for behandling av hastesaker.

2. Europaparlamentet eller Rådet kan gjøre innsigelse mot en delegert rettsakt etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 5. I slike tilfeller skal Kommisjonen oppheve rettsakten umiddelbart etter at Europaparlamentet eller Rådet har meddelt sin beslutning om å gjøre innsigelse.

Artikkel 89

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nedsatt ved rådsbeslutning 71/306/EØF⁽³⁾. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Artikkel 90

Innarbeiding i nasjonal lovgivning og overgangsbestemmelser

1. Medlemsstatene skal innen 18. april 2016 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse bestemmelsene.

⁽³⁾ Rådsbeslutning 71/306/EØF av 26. juli 1971 om nedsettelse av en komité for offentlige bygge- og anleggskontrakter (EFT L 185 av 16.8.1971, s. 15).

2. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 22 nr. 1 til 18. oktober 2018, unntatt dersom bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler er obligatorisk i samsvar med artikkel 34, 35 eller 36, artikkel 37 nr. 3, artikkel 51 nr. 2 eller artikkel 53.

Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 22 nr. 1 til 18. april 2017 når det gjelder innkjøpssentraler.

Dersom en medlemsstat velger å utsette anvendelsen av artikkel 22 nr. 1, skal vedkommende medlemsstat fastsette at offentlige oppdragsgivere kan velge mellom følgende kommunikasjonsmidler ved all kommunikasjon og informasjonsutveksling:

- a) elektroniske midler i samsvar med artikkel 22,
- b) post eller annen egnet forsendelsesform,
- c) telefaks,
- d) en kombinasjon av disse midlene.

3. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 59 nr. 2 annet ledd til 18. april 2018.

4. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 59 nr. 5 annet ledd til 18. oktober 2018.

5. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 61 nr. 2 til 18. oktober 2018.

6. Når bestemmelsene nevnt i nr. 1–5 vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

7. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 91

Opphevinger

Direktiv 2004/18/EF oppheves med virkning fra 18. april 2016.

Henvisninger til det opphevede direktivet skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg XV.

Artikkel 92

Gjennomgåelse

Kommisjonen skal vurdere hvilke økonomiske virkninger anvendelsen av terskelverdiene angitt i artikkel 4, har på det indre marked, særlig når det gjelder faktorer som kontraktstildeling over landegrensene og transaksjonskostnader, og framlegge en rapport om dette for Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019.

Der det er mulig og hensiktsmessig, skal Kommisjonen vurdere å foreslå en økning av de terskelbeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, i neste forhandlingsrunde. Dersom terskelbeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, endres, skal rapporten, der det er relevant, følges opp av et forslag til en rettsakt som endrer terskelverdiene fastsatt i dette direktiv.

Artikkel 93

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dagen etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 94

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg 26. februar 2014.

For Europaparlamentet

M. SCHULZ

President

For Rådet

D. KOURKOULAS

Formann

[Vedlegget er kunngjort i EUT L 94 av 28.3.2014, s. 144–242.]